

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TERÖRİZMİN DESTEKLENMESİNDE DİASPORALARIN
ROLÜ: SRİ LANKA TAMİL DİASPORASI ÖRNEĞİ**

SİYASET BİLİMİ VE ULUSLAR ARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
GÜVENLİK ÇALIŞMALARI BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Metin KARTAL

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ali Fuat BOROVALI

İstanbul-2017

TEZ TANITIM FORMU

- ADI SOYADI** : Metin KARTAL
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Terörizmin Desteklenmesinde Diasporaların Rolü: Sri Lanka Tamil Diasporası Örneği
- ENSTİTÜ** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
- BİLİM DALI** : Güvenlik Çalışmaları Bilim Dalı
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : ...../...../2017
- SAYFA SAYISI** : 67
- TEZ DANIŞMANI** : Prof. Dr. Ali Fuat BOROVALI
- DİZİN TERİMLERİ** : Diaspora, Tamil Diasporası, Tamil Eelam Kurtuluş Kaplanları, Sri Lanka, Terörizm.
- TÜRKÇE ÖZET** : Bu tez, terörizmin desteklenmesinde diasporaların rolü: Sri lanka Tamil diasporası örneğinin neler olduğuna yönelik bir çalışmadır.
- DAĞITIM LİSTESİ** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
2. Tez Danışmanı

Metin KARTAL

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TERÖRİZMİN DESTEKLENMESİNDE DİASPORALARIN
ROLÜ: SRİ LANKA TAMİL DİASPORASI ÖRNEĞİ**

SİYASET BİLİMİ VE ULUSLAR ARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
GÜVENLİK ÇALIŞMALARI BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Metin KARTAL

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ali Fuat BOROVALI

İstanbul-2017

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Metin KARTAL

17 /08/ 2017

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Metin KARTAL'ın "Terörizmin Desteklenmesinde Diasporaların Rolü: Sri Lanka Tamil Diasporası Örneği" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Güvenlik Çalışmaları Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

_____
Prof. Dr. Ali Fuat BOROVALI
(Danışman)

Üye

_____
Yrd. Doç. Dr. Zeynep Ece ÜNSAL

Üye

_____
Yrd. Doç. Dr. Aşkın İnci SÖKMEN

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu
onaylım.

17 /08 / 2017

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü V.

ÖZET

Terörizm, öncelikli olarak bireyleri, dolayısıyla insan güvenliğini hedef alan bir tehdittir. Doğası gereği terörizmi tanımlamak güçtür. Terörizm sözcüğü, tanımını tartışmasız zorlaştıran duygusal, kültürel ve siyasal ilişkilerle doludur. “Birinin teröristi, diğerinin özgürlük savaşçısıdır” söylevi hâlen geçerliliğini korumaktadır. Terörizm siyasal hedeflerine ulaşmak için şiddete başvurur. Anarşizm ile aynı olarak düşünülebilse de her ikisi de çok farklı kavramlardır. Anarşizm bir ideoloji iken, terörizmin bir ideolojisi yoktur. İdeoloji sadece terörizm unsurlarından birisidir. Amerika Birleşik Devletleri’ne yönelik 11 Eylül saldırıları, terörizm ve tarihinde yeni bir sayfa açmıştır.

Diaspora; anayurdundan farklı yerlere göç eden ancak göç ettiği kitleyle kültürel bağ konusunda örgütlü hareket edebilen topluluklardır. Dini, mezhebi, etnik, kültürel pek çok hüviyetle adlandırılabilir. Göç edip yerini yurdunu bırakan kişi bunu farklı sebepler ve zorunluluklar üzerine yapmaktadır.

Günümüzün küreselleşen dünyasında toplumlar arası iletişim hızla yayılmaktadır. İletişim araçlarının geldiği düzey, sosyal ağlar, internetin yaygın kullanımı, uçakla yapılan seyahatler insanların birbirlerine ve kültürlerine daha kolay ulaşımına olanak tanımaktadır. Artık uzak kavramının o kadar uzak olmadığı dünyamızda her ne kadar sınırlar hala varsa da bu bir engel olmamaktadır. Günümüz dünyası kozmopolit bir yapıya sahiptir bu yüzden de.

Bu kavramlar içerisinde göçün önemli bir etken olması da aynı zamanda söz konusudur. İnsanlar farklı ülkelere göç eder ve orada yine kendi kültür toplumunu oluştururlar. Bu topluluklar din, dil, ırk yönlerinden birbirlerine bağlı ve kolektif aktiviteyi başaran topluluklardır. Bu göçler pek çok farklı nedenle olabilir. Savaş, kıtlık, geçim sıkıntısı, siyasi baskılar, sürgünler nedeniyle pek çok insan yerini yurdunu terk etmek zorunda kalıp başka ülkelerde yaşamını sürdürebilmektedir. Bu topluluklar diaspora dediğimiz yapıyı oluşturmaktadır

Diasporalar geldikleri coğrafyaya ve terk ettikleri coğrafyaya; sosyal, siyasi, ekonomik ve kültürel pek çok açıdan tesir etmekte ve kamuoyu oluşturabilmektedir. Gurbette anayurttan ayrı insanlar kendilerine yabancı olan bu toplumlarda birbirlerine daha çok bağlanarak bir ve beraber hareket etmektedirler.

Bu Diaspora toplulukları yerleştikleri topluma adapte olma sorunu yaşamakta ve kendini dışlanmış hissedebilmektedir. Derisinin rengi, aksanı, dili, yaşayışı ve düşünüşü kısaca pek çok şeyiyle farklı oldukları bir toplumda kendilerini eksik hissetme, yetersiz görme gibi durumlarla sık karşılaşmaktadır. Bu tip insanların

illegal faaliyetlere girmesi de yadsınamaz bir gerçektir. Bazı hallerde zorunluluğa bile dönüşebilmektedir.

Terörist ve mafyatik yapılar da tam bu durumdan istifade etme yoluna giderler. Umutsuz, işsiz, dışlanmış bu insanları kullanmak ve yönlendirmek terör örgütlerinin başlıca uğraşlarıdır. Kurulan suç örgütleri yasadışı işler ile terörizme de finansal destek sağlamakta oldukça başarılı olmaktadır. Tüm bu yönleriyle ele aldığımızda terörizm için yurtdışı desteği sağlayan diaspora yapılanmalarının terör örgütleri için önemini inkar etmek mümkün görünmemektedir.

Sri Lanka Tamil diasporasının çoğunluğu da 1983 'Kara Temmuz ' olayları sonrası bu yurtdışına kaçan kitleden oluşmuştur. TEKK (Tamil Eelam Kurtuluş Kaplanları), örgütü bu yapılanmayı hem siyasi destek unsuru olarak hem finansal kaynak olarak hem de lojistik manada iyi değerlendirmiş, uzun süre buradan aldığı destekle davasını sürdürebilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Diaspora, Tamil Diasporası, Tamil Eelam Kurtuluş Kaplanları, Sri Lanka, Terörizm.

SUMMARY

Terrorism, primarily individuals, therefore, human security is a threat target. By nature it is difficult to define terrorism. Arguably the definition of the word terrorism that make it difficult to emotional, cultural, and political relationships, filled with. "Someone's terrorist, another's freedom fighter." speech is still valid. Terrorism refers to violence to achieve political goals. Thought of as the same with anarchism, although both concepts are very different. While anarchism is an ideology, an ideology of terrorism. Not only is the ideology of terrorism one of the elements. The introduction to the 11 September attacks on the US, and has opened a new page in the history of terrorism.

The Diaspora; from the Motherland, migrating to different places, however, organized a cultural bond with the audience that can move on the emigrated communities. Religious, sectarian, ethnic, and cultural identity can be named with many. Place the person who left the abode of migration and different reasons and obligations to do so.

Communication between communities in today's globalized world is spreading rapidly. The level of the means of communication, social networks, the widespread use of the internet, travel by plane, people and cultures allows us to more easily reach each other. Not all that far Remote in our world is no longer the concept of limits is still there, this is not an obstacle. Today's world has a cosmopolitan structure.

Within these concepts, the migration in question to be an important factor at the same time. People migrate to different countries and there again, they form their own cultural society. These communities, religion, language, race and collective activity connected to each other in the direction of managed communities. Of these migrations may be for many different reason. War, famine, hardship, political repression, due to displacement, many people are forced to leave the place of abode, is able to survive in other countries. We call these Diaspora communities, creating a structure that is.

They came from abandoned and geographic diasporas and geography; social, political, economic and cultural aspects to influence public opinion and can create many. Separate foreigners from their homeland that are more connected to each other and act together these communities people are foreign to them.

This settled Diaspora communities, and society suffers to adapt to, and may feel himself excluded. The color of his skin, accent, language, and thinking

life is short, in a society where many things are different themselves feeling incomplete, inadequate eyesight situations such as are frequently encountered. Such people in illegal activities, as well as it is a fact that cannot be yadsinila. In some cases, may even cause them to become the necessity.

Mafiatic terrorist structures and also fully take advantage of this situation to be on the way. Desperate, unemployed, marginalized terrorist organization to use and navigate the main occupation of these people. With things established criminal organizations are quite successful in providing financial support to terrorism illegal. We consider all these aspects when structuring their overseas Diaspora providing support for terrorism for terrorist organizations, it does not seem possible to deny the importance.

1983 Black July in Sri Lanka the majority of Tamil Diaspora 'who fled the country in the aftermath of events, the masses consisted of. LTTE (Liberation Tigers of Tamil Eelam), financial resources and logistics as an element of the organization structure and political support both in the sense of a good use for a long time has sustained with the support it receives from the case here.

Key Words: Diaspora, Tamil Diaspora, Liberation Tigers Of Tamil Eelam, Sri Lanka, Terrorism.

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖZET	I
SUMMARY	III
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR LİSTESİ	VII
TABLolar LİSTESİ	VIII
ÖNSÖZ	IX
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
TERÖR, TERÖRİZM VE TERÖRİZMİN UNSURLARI	4
1.1. TERÖRLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR	4
1.1.1. Terör Kavramı	4
1.1.2. Terörizm Kavramı	5
1.1.3. Terörizmin Nedenleri	9
1.1.4. Terörizmin Amaçları	11
1.1.5. Terörizmin Özellikleri	13
1.2. TERÖRİZMİN UNSURLARI	14
1.2.1. İdeolojik Unsur	15
1.2.2. Örgüt Unsuru	15
1.2.3. Şiddet Unsuru	16
İKİNCİ BÖLÜM	17
DİASPORA KAVRAMI VE DİASPORALARIN OLUŞUM NEDENLERİ	17
2.1. DİASPORA KAVRAMI, TARİHÇESİ VE ÖZELLİKLERİ	17
2.1.1. Diaspora Kavramı	17
2.1.2. Diaspora Kavramının Tarihçesi	20
2.1.3. Diaspora Kavramının Özellikleri	24
2.1.4. Klasik Diaspora ve Yeni Diaspora İlişkisi	25
2.2. DİASPORALARIN OLUŞUM NEDENLERİ	26
2.2.1. Ekonomik Nedenleri	28
2.2.2. Sosyal Nedenler	29
2.2.3. Siyasal Nedenler	34
2.3. DİASPORALARIN ÇEVREYE ETKİLERİ	36
2.3.1. Diasporaların Kamuoyuna Etkisi	36
2.3.2. Diasporaların Sosyal Yaşama Etkisi	36
2.3.3. Diasporaların Ekonomiye Etkisi	37
2.3.4. Diasporaların Siyasete Etkisi	37
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	39
DİASPORALARIN İLLEGAL FAALİYETLERİ	39
3.1. DİASPORALARIN FAALİYET TÜRLERİ	39
3.1.1. Topluma Yabancılaştırılmış Azınlık Gruplar ve Suç İlişkisi	39
3.1.2. Mafya Örgütlenmeleri	40
3.1.3. Terör Faaliyetleri	41

3.1.4. Diasporaların Tercih Ettikleri Coğrafyalar ve Nedenleri	43
3.1.5. İlegal Faaliyetleri Kamufle Etme ve Manipülasyon Yöntemleri ...	44
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	45
DİASPORALARIN ULUSLARARASI FAALİYETLERDEKİ YERİ	45
4.1.1. Avrupa'daki Lobicilik Eylemleri.....	45
4.1.2. Nüfusun Lobicilik Faaliyetlerine Etkisi	45
4.1.3. Almanya'daki Lobicilik Eylemleri	45
4.2. DÜNYADA ÖNEMLİ DİASPORALAR.....	46
4.2.1. Yahudi Diasporası	46
4.2.2. Ermeni Diasporası.....	47
BEŞİNCİ BÖLÜM	50
SRİ LANKA TAMİL DİASPORASI.....	50
5.1. SRİ LANKA TAMİL DİASPORASININ OLUŞUMU.....	50
Sri Lanka etnik haritası	50
5.1.1. 1983 Öncesi Dönem	55
5.1.2. 1983 Sonrası Dönem	56
5.1.3. 2009 Sonrası Dönem	59
5.2. DİASPORANIN TEKK ÖRGÜTÜNE KATKISI.....	60
5.2.1. Siyasi ve Sosyal Katkısı	60
5.2.2. Ekonomik Katkısı	62
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	64
KAYNAKÇA	66

KISALTMALAR LİSTESİ

A.G.E	:	ADI GEÇEN ESER
AB	:	AVRUPA BİRLİĞİ
ABD	:	AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ
ASALA	:	ARMENIAN SECRET ARMY FOR THE LIBERATION OF ARMENIA
DAEŞ	:	DEVLET'ÜL IRAK VE ŞAM
ETA	:	BASK YURDU VE ÖZGÜRLÜK
FKÖ	:	FİLİSTİN KURTULUŞ ÖRGÜTÜ
GRU	:	SOVYET ASKERİ İSTİHBARAT ÖRGÜTÜ
GSMH	:	GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA
IPKF	:	HİNDİSTAN BARIŞ GÜCÜ ASKERLERİ
İ.İ.B.F	:	İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
İRA	:	İRLANDA CUMHURİYET ORDUSU
İŞİD	:	IRAK VE ŞAM İSLAM DEVLETİ
KGB	:	SOVYET İSTİHBARAT ÖRGÜTÜ
M.Ö	:	MİLTATTAN ÖNCE
BMMYK	:	BİRLEŞMİŞ MİLLETLER MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ
MYK	:	MERKEZ YÜRÜTME KOMİTESİ
PFLP	:	FİLİSTİNİN KURTULUŞU İÇİN HALKÇI CEPHE
PKK	:	KÜRDİSTAN İŞÇİ PARTİSİ
S	:	SAYFA
SAİÖ	:	SURİYE ASKERİ İSTİHBARAT ÖRGÜTÜ
SS	:	SAYFALAR
SSCB	:	SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETLER BİRLİĞİ
TARC	:	TURKISH ARMENIAN RECONCILIATION COMMISSION
TDK	:	TÜRK DİL KURUMU
TEKK	:	TAMİL EELAM KURULUŞ KAPLANLARI
TK	:	TAMİL KAPLANLARI
USAD	:	ULUSLARARASI SÜREKLİ ADALET DİVANI
VB	:	VE BENZERİ
VD	:	VE DEVAMI

TABLolar LİSTESİ

	SAYFA
Tablo-1 Cohen'in Diaspora Sınıflandırması	19
Tablo-2 Göçmen Nüfusun Senelere Göre Hapishanedeki Oranı (%)	35
Tablo-3 TEKK'nin Örgüt Yapısı.....	54
Tablo-4 1980-2000 Yılları Arasında Gerçekleştirilen İntihar Saldırıları Sayısı	55
Tablo-5 TEKK / TEKK Yanlısı Basın Ağı.....	57

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans eğitimim süresince değerli katkılarından dolayı İstanbul Gelişim Üniversitesi hocalarıma; deneyimlerini, desteklerini ve katkılarını esirgemeyen değerli tez danışmanım Prof. Dr. Ali Fuat BOROVALI'ya en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Metin KARTAL

GİRİŞ

Göç, insanlık tarihi kadar eski bir kavramdır. Yer değişimlerinin sonucu olarak insanlık tarihinin bir seyir izlediğini söylemek mümkündür. Diaspora da bu oluşumun bir neticesi olarak düşünölebilmektedir. Göçlerle birlikte insanlar kendi kültürlerini de yanlarında taşımışlar ve gittikleri yerdeki kültürle harmanlamışlardır . İnsanoğlu var olan kültürünü gittiğı yere götürerek, bambaşka bir kültür görünümünün hakim olduğı yeni kültürleri ortaya çıkarmıştır.

Günümüzün kültür yapısı birden fazla kültürün bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Özetle kültür, insan etkileşimlerinin bir sonucu olmaktadır. Özgün kültürler dahi etkileşimler neticesinde başka kültürlerden izler taşımaktadır. İnsanlık tarihinin temelinde karşılıklı etkileşim vardır. Savaşlar, göçler ve ticaret olguları ile taraflar karşılıklı etkileşim içine girmekte, farklı şeyleri birbirlerinden öğrenmekte, böylece insanlar ortak bir kültür yapısı oluşturmaktadır. Yapılan çalışma kapsamında kültürel yapının oluşumundaki en önemli öge olan diaspora olgusu ve ortaya çıkan olumlu ve olumsuz tarafları aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Pek çok ülkede yıllardır süregelen terör olayları son dönemde büyük bir ivme göstermiş ve "Uluslararası Terörizme" dönüşmüştür. Kamuoyu, olaylar karşısında endişeli bir bekleyiş sergilemektedir. Küreselleşmenin etkisi ve son yıllarda yaşanan bir takım önemli değişiklikler ulusal ve uluslararası güvenlik kapsamında yeni arayışlara sebep olmuştur.

11 Eylül saldırıları, terörün sınırları aşan etkilerini göz önüne sermiştir. Terörizm ve terörizmin finansmanı konusunda mücadele başlatılmış, 11 eylöl olayları sonrasında güvenliğin uluslararası boyutu önemli bir tartışma konusu haline gelmiştir. Terör kavramının ifade edilebilmesi açısından bir fikir birliği, gerek devlet kanunları gerekse de uluslararası sözleşmelerde tam tanımlanamamıştır. Her ülke veya kuruluş kendince bir tanım yapmasına karşın herkesin kabul ettiği bir ortak tanım bulunmamaktadır. Terörist kavramı pek çok açıdan farklı tanımları da beraberinde getirmektedir. Kimine göre özgürlük savaşçısı olan kimine göre terörist olarak kabul edilebilmektedir. Bu olgu, terörizmle mücadele için kapsamlı bir uluslararası anlaşmanın sağlanmasını da zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda, uluslararası mücadele için ortak bir mekanizmanın ortaya çıkarılması önemli bir husus olmaktadır. Teknolojik olanakların gelişimi ve küreselleşmenin etkisiyle birlikte dünyada sınırlar git gide kaybolmaktadır. Böylece, mücadele açısından farkındalık olgusunun meydana gelmesi, adli işbirliği ve kanuni düzenlemelerin yapılabilmesi,

çalışmalarda hızlı ilerlemeler kat edilmesini sağlamaktadır. Mücadele için oluşturulan kurum ve kuruluşlar bu kapsamda önem taşımaktadır.

Pek çok ülke terörizmle ilgili sorumluluklarını; ulusal güvenliklerinin sağlanması, dünya barışı ve demokrasi adına yerine getirmeye çalışmaktadır. Terörün finansmanını engelleme ve terör faaliyetleriyle mücadele tüm dünyada ihtiyaç duyulan yasalar çıkarılarak yapılmaya çalışılmaktadır.

Çalışma beş ana bölümden oluşacaktır. Bu bölümlerin başlıklarını, alt başlıklarını ve kapsamını aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

Birinci bölümde, terör kavramı, terörizm kavramı, terörizmin nedenleri, terörizmin amaçları, terörizmin özellikleri, ideolojik unsur, örgüt unsuru ve şiddet unsuru vb., konuları izah edilecektir.

İkinci bölümde, diaspora kavramı, diaspora kavramının tarihçesi, diaspora kavramının özellikleri, diasporaların oluşum nedenleri, ekonomik nedenler, sosyal nedenler ve siyasal nedenler vb., konuları incelenecektir.

Üçüncü bölümde, diasporaların kamuoyuna etkisi, diasporaların sosyal yaşama etkisi, diasporaların ekonomiye etkisi ve diasporaların siyasete etkisi konularına açıklık getirilecektir.

Dördüncü bölümde, mafya örgütlenmeleri, terör faaliyetleri ve diasporaların tercih ettiği coğrafi bölgeler konuları anlatılacaktır.

Beşinci bölümde, 1983 öncesi dönem, 1983 sonrası dönem, 2009 sonrası dönem, siyasi-sosyal katkılar ve ekonomik katkılar konuları anlatılacaktır. Yahudi diasporası, ermeni diasporası, klasik diaspora, yeni diaspora, Avrupa'daki lobcilik eylemleri, nüfusun lobcilik faaliyetlerine etkisi ve Almanya'daki lobcilik eylemleri konuları anlatılacaktır.

Elbetteki bu durumda anlatılacak konudan her diasporanın şiddet yanlısı olduğunu çıkarmak yanlıştır. Yaşanılan olaylar, travmalar, haksızlıklar ve bunun nesilden nesile aktarılması kişilere etki ederek toplumu etkisi altına alabilir ve ortak bağlara sahip insanlar arasında yer bulabilir. Küreselleşmenin etkin olduğu günümüz dünyasında bütün toplumlar iç içe yaşamakta olduğu için uyum ve çatışma kaçınılmazdır.

Günümüz azınlık sorunlarının bir kısmı barış içinde çözümlenebilirken bazıları çatışmaya dönmektedir. Bu çalışmamızda da öncelikle, kavramsal açıdan terörizm, terör ve diaspora açıklanarak, nedenleri belirtilecektir. Diasporaların suçla ilişkilendirilmesi, dışlanma etkisi, yabancılaşma, uyum ve yabancı düşmanlığı, illegal faaliyetler içine girme sebeplerine değinilecektir.

Batı eksenli oluşumların bu faaliyetler içindeki yeri önemli bir meseledir. Irkçılık ve islamofobi gibi yaygın kavramlar günümüzde tartışılmaktadır. Dünya barışını göçlerden ve uygar yaşamın kendisinden ayırmamız imkansızdır. Böyle olunca da günümüzde oluşan karmaşık toplum yapısının bu etkilerden bağımsız olduğunu söyleyemeyiz. Bu durumların dönüp dolaşıp geldiği yer göçler ve onun getirdiği diasporik toplumsal yapıdır. İnsanoğlunun birbiriyle iletişimi uygarlığa büyük kazanımlar getirdiği gibi çatışmaları da körüklemektedir. Hal böyle olunca bu konunun günümüzde yaşanan sorunların sosyolojik kökenine dair izler barındırması tesadüf değildir. İşte günümüz dünyasını anlamak amacıyla yaptığımız bu çalışma; bu noktalar arasındaki bağlantıyı çözmemize yardımcı olacaktır.

Günümüzde pek çok ulusal yapı göçler yoluyla diasporalarla oluşmuştur. Göçe tabi olmamış toplumlara bile değişim ve dönüşümü getiren önemli güçlerden belki de en önemlisi diasporalardır. Ekonomik siyasi ve sosyal etkileri muazzam ölçülerde olabilmektedir. Örneğin Avrupa'dan Amerika'ya ve Avustralya'ya yapılan göçlerin, yine geçmişte Asya kıtasından, Avrupa ve Ortadoğu coğrafyasına yapılan göçlerin bugün bile izleri bulunmaktadır. Sri Lanka Tamil diasporası travmatik olaylar neticesinde oluşmuş bir diasporadır. Bu sebepten ötürü şiddetle iç içe bir geçmişi vardır. Sri Lanka'nın bağımsızlığından hatta öncesinden bu yana var olan ayırım ve kayırmalar ve en son yapılan katliamlar neticesinde, tamil toplumu topraklarını terk etmek durumunda kalmış, ancak gittiği topraklarda da terörizme destek verme konusunda önemli çalışmalar içine girmişlerdir. Sri Lanka adasında yaşanan şiddetin ve terörün baş destekçisi konumundadırlar.

Sri Lanka'da 1983 yılından itibaren oluşan şiddet olayları neticesinde yüz binden fazla insan yaşamını yitirmiştir. Tamil Eelam Kurtuluş Kaplanları ve Sri Lanka hükümetiyle yapılan savaş başarısız müzakereler neticesinde, Terör faaliyetleri 2009 yılında Sri Lanka hükümetinin topyekün savaş konseptiyle birlikte sona ermiştir. Bugün geçmişte yaşanan vahşetin izleri her iki toplumda da derin yaralar açmıştır. Bu çalışmada Sri Lanka'da Tamil diasporası anlatılarak, diaspora ve terörizm faaliyetleri arasında nasıl bir ilişki olduğu ortaya konulmaya çalışılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TERÖR, TERÖRİZM VE TERÖRİZMİN UNSURLARI

1.1. TERÖRLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1.1.1. Terör Kavramı

Terör anlam bakımından korkutma, yıldırma ve tedhiş kelimelerine karşılık gelmektedir. Buradaki korkutma, yıldırma ve tedhiş kelimeleri büyük çaplı bir durumu ifade etmekte, kişilerin ruhsal anlamda korku durumunu ve şiddet halini betimlemektedir. Terörizm ise terör faaliyetlerinin kullanılarak bir siyasi amaca ulaşmayı hedef edinen eylemler bütünüdür. Yani varılması hedeflenen bir siyasi amaç taşır. Terör kavramı ilk olarak Dictionnaire de l'Academie Francaise'nin 1789'da yayımlanan ekinde kullanılmıştır. 1793-1794 yılları arasında gerçekleşen pek çok insanın ölümüyle sonuçlanan olaylar neticesinde, terör düzeni, yönetimi anlamıyla Fransız Akademisi sözlüğüne girmiştir¹.

Latince "terrere" sözcüğünden türemiş olan terörist kavramı "korkudan sarsıntı geçirme" veya "korkudan dehşete düşmeye neden olma" anlamını taşımaktadır. Korkutma ve yıldırma belirli bir fikrin veya davranışın zorla benimsetilmeye çalışılmasında kullanılan yöntemi ifade etmektedir². Terör kelimesi her ne kadar sıklıkla kullanılan bir kelime olsa da ortak bir tanımı yapılamamaktadır. Pek çok tanım terör için yapılmakta olup, uluslararası anlamda belirli bir tanıma oturtulamamaktadır. Bunun sebebi genellikle terör kelimesinin farklı nitelendirmeler içermesi olmaktadır. Örneğin kimi kesim, "terör", "terörizm", ve "terörist olarak tanımlanan olguyu, "özgürlük savaşı", "ayrılıkçı milisler", "halk kahramanı", "özgürlük savaşçısı" veya "mücahit şeklinde tanımlamaktadır. Hatta bazı ülkeler bu kişilere barınma ve sığınma imkanları da sağlamaktadır.

Terör eyleminde başkalarını yıldırma, sindirmek ve bir düşüncenin cebren ve şiddet kullanılarak kabul ettirilmesi mevcuttur. Terör sembolik bir eylem olarak nitelendirildiğinde, şiddet kullanılarak olağan dışı yöntemler ile siyasal davranışları etkilemek şeklinde özetlenmektedir³. Terör bireyler açısından korku ve yılgınlık ile sonuçlanan eylemleri ifade etmektedir. Terörizm ise, politik nedenlerle, var olan

¹Walter Laqueur, *The Age of Terrorism*, Little Brown and Company, Boston, 1987, p. 3.

² Sedat Laçiner, "11 Eylül Olayları (Yeni Terörizm) ve Ermeni Sorunu", *Stratejik Analiz Dergisi*, 2001, Cilt: 2, Sayı: 19, 25-45, s. 40.

³ Ali Çağlar, "Türkiye'de ki Terör Örgütlerinin Yapısal Özellikleri", *Strateji Dergisi*, 1995, Sayı: 9, 115-135, s. 123.

durumu legal bir biçimde değiştirme amacı gütmektedir. Belirli bir örgüt yapısı, sistemi ve sürekliliği bulunan eylemlerin varlığı söz konusu olmaktadır.

Terör kavramının unsurları, şiddet, zor kullanım, siyasal bir amaç, tehdit ve toplumda psikolojik bir etki olarak nitelendirilmektedir. En sık rastlanan amaçları ise, yerleşik düzenin ve otoritenin yıkılmasını sağlamak, hedef alınan topluluğun korkmasını sağlamak, siyasal erkin hâkimi olmaktır. Terörist eylemlerin genel tanımları dahilinde amaçlarının ve kullandığı yöntemlerin insan yaşamını hiçe sayan bir anlayış içermesi, haklı bir tarafı olma ihtimalini ortadan kaldırmaktadır.

Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğüne göre terörün Türkçe karşılığı yıldırma olmaktadır. Terörizmin anlamı ise, yıldırıcılık olarak ifade edilmiştir. Terimler sözlüğüne göre ise, siyasal bir amaç içeren bireylere, halka ve devlete karşı şiddet eylemlerine başvurmak olarak belirtilmiştir. Ana Britannica ansiklopedisinde siyasal bir hedefe varmak adına devlete, halka ve bireylere sistemli bir biçimde şiddet eylemlerinde bulunmak olarak tanımlanmaktadır.

1.1.2. Terörizm Kavramı

Terörizm kavramı içinde, terör eylemleri girişiminde bulunma, yardım ve yataklık yapma, örgüte destek sağlama gibi faaliyetler yer almaktadır. Ayrıca terör eylemlerine karışmasa bile, terör örgütüne katılan ve örgütlerin hedefleri doğrultusunda bireysel ya da grupla birlikte suç işleyen kişi terörist olarak adlandırılmaktadır⁴.

Terör ve terörizm kavramlarının aynı anlamı ifade ettiği varsayılsa da, terör kavramının temelinde bir korku durumu yer almaktayken, terörizm; bu durumun oluşmasını amaçlayan yöntemlerin tümünü ifade etmektedir. Terörizm ile terör arasında yapısal, sistematik, biçimsel farklar bulunmaktadır. Terör; bir iradeye ihtiyaç duymadan spontane bir biçimde ortaya çıkan ve örgütsel bir yapı arz etmeyen, kısa süreli veya anlık şiddet olgusunu ifade etmektedir. Terörizm ise, terör olgusunun sistematik, bilinçli ve genellikle örgütlü, uzun süreli kullanımı olmaktadır. Kuralları olmayan savaş ve propaganda metotlarını içermektedir⁵.

Düşüncenin terör niteliği taşıması için anlamı dahilinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. İnsanların maddi, manevi, fiziksel zarar görmeleri durumunda terör

⁴ Ercan Çitlioğlu, *Gri Tehdit Terörizm*, Destek Yayınları, Ankara, 2008, s. 222.

⁵WalterLaquer, *Terroism*, Little Brown andCompany, Bostan, 2011, p. 78.

olgusundan bahsedilebilmektedir. Bombalama, öldürme, silahlı propaganda ve korkutma şeklinde ortaya çıkması gerekmektedir. Fakat bir eylem olmadan bile terör insanları korkutan bir olgu olmaktadır⁶.

Terörizm etkili ve büyük ölçekli organizasyonlara ihtiyaç duymayan, ucuz ve son derece hızlı tepkimelere yol açan bir tehdit olmaktadır. Örgüt içinde gizlilik politikalarının uygulanması bir devlet ile ilişkilendirilmeyi güçleştiren asimetrik bir yapıyı ön plana çıkarmaktadır. Bu nedenle kaynağın tespiti ve yok edilebilmesi zorlaşmaktadır. Uluslararası hukukun boşluklarından yararlanan terörizm olgusu, hukuk dışı, ahlaki değerleri hiçe sayan, farklı bir savaş yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır⁷.

Terörizm olgusu; evrensel, kural tanımayan, illegal bir yapıyı, nedensel bir oluşumu ifade etmektedir. Bunun yanında, asimetrik bir tehdidi, acımasızlığı ve gizliliği içinde barındırmaktadır. Hedefler rastgele seçilmekte ve dışardan bir desteğe ihtiyaç duyulmaktadır. Terörizmin temelinde siyasal bir amaç bulunmakta ve eylemler örgütlü, devamlı ve sistematik bir biçimde gerçekleştirilmektedir. Terörizmde, öncelikle yapı ve binalara zarar görse de, asıl hedef insanların korkmasını sağlamaktır⁸.

Terörizm yalnızca etnik veya dini temeller üzerine kurulmamıştır. Terörizmin ortaya çıkmasındaki öncelikli amaç, devlet bütünlüğünün bozulması, düzeninin yıkılmak istenmesi olmaktadır. İsteklerine Savaş ve diplomasi yöntemleri kullanılarak ulaşılamaz ise terör eylemleri araç olarak kullanılmaktadır. Bir ırkın veya dinin sosyal, kültürel, iktisadi ve siyasi anlamda egemen kılınmak istenmesi, bağımsızlık mücadelesi, terör örgütlerinin birincil hedefleri arasında yer almaktadır. Kimi zaman ise yalnızca geçmişten gelen bir intikam duygusu, terör örgütünün amacını oluşturmaktadır. Bu duruma verilebilecek en iyi örnek, Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu – Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia, ASALA olmaktadır⁹.

Terörizm hedef kitleyi rast gele seçmektedir. Böylelikle kurbanların bir araç niteliği taşıdığı görülmektedir. Kurbanların temsil ettiği grubun veya sınıfın içinde yer

---

⁶ Halis Ayhan, "Terör Kavramı, Güvenlik Konseyi ve Genel Kurul Özelinde Birleşmiş Milletler'in 2001 Sonrası Terör Yaklaşımı", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 2015, 1-25, s. 21.

⁷ Faruk Örgün, "11 Eylül, Küreselleşen Terör ve Medya", *Hatay Polis Dergisi*, 2002, Cilt: 5, Sayı: 5, 20-45, s. 36.

⁸ Cemal Güzel vd., *Silinen Yüzler Karşısında Terör*, Ayraç Yayınları, Ankara, 2002, s. 103.

⁹ İkbâl Ahmed, "Terörizm: Bizimki ve Onlarınki", *Haksöz Dergisi*, 2001, Sayı: 29, 1-25, s. 18.

alan insanların korkması hedeflenmektedir. Rast gele seçilen kurbanlar üzerinden asıl hedef olan insanlara yıldırma politikaları uygulanmaktadır. Terör örgütünün hedefinde istediklerini verebilecek insanlar yer almaktadır. Böylelikle varılmak istenen nokta ise, uygulanan yıldırma politikasının başarılı olması ile arzu edilen politik ve ekonomik isteklerin elde edilmesi olmaktadır. 21. yüzyıla değin terörist eylemlerin öncelikli hedefi, politikacı ve bürokratlar iken 11 Eylül 2001 saldırıları ile kişilerin yerine sembolik anlamları olan hedefler tercih edilmektedir¹⁰.

Terörizm alanındaki bir diğer kritik nokta ise pasif terör olgusu olmaktadır. Pasif terör olgusunda şiddetin varlığını, her zam kanlı bir durum olarak ortaya çıkmamaktadır. Psikolojik savaşın söz konusu olduğu pasif terör olgusunda, kan dökülmemektedir. Pasif terör kavramı, daha çok devlet eliyle yürütülmektedir. Teknolojik ve askeri güç bakımından yetersiz olan devletler, terörizme karşı zaaf göstermekte ve mücadele noktasında etkisiz kalmaktadırlar. Terörizmin ideolojik bir boyutu olduğu vurgulansa da bir ideolojiye sahip olmamakla birlikte, kendisi de bir ideolojiyi ifade etmemektedir. Var olan bir ideolojinin ele alındığı ve yaşatılmaya çalışıldığı görülmektedir. Nitekim terörizm kavramı eylem, eylem bütünü ve araç olmaktadır¹¹.

Türkiye'de terörizm yerine bir dönem anarşizm kelimesi kullanılmıştır. Ancak anarşizm ve nihilizm kavramları ile terörizmin eş tutulması son derece yanlış olmak birlikte, anarşizm ve nihilizm felsefi bir derinlik taşıırken terörizm felsefi bir anlam ifade etmemektedir. Anarşizm; bir teori , düşün veya yaşam sistemini belirtmektedir. Terör olgusu ise içinde şiddeti barındırmakta ve sistematik bir şiddetin amaca yöneltilmesi durumu olmaktadır. Bu noktada anarşizmle benzeşse dahi anarşizmde yer alan amaca ulaşılmasının akabinde düzenin planlanması durumu terörizmde yer almamaktadır¹².

Terörizm anarşik bir atmosferin yaratılması için bir vasıta olmaktadır. Böylelikle anarşizm egemen olmakta ve anarşiye terör ile ulaşılması hedeflenmektedir. Terörizmde, otoritenin reddi söz konusudur ve devletlerin yıkılmaları gerekmektedir. Mutlak özgürlüğün gerçekleşmesi için şiddet kullanılmaktadır. Belirli bir amaç ve felsefi nitelik taşımamaktadır. Terörizmde bir

---

¹⁰ Fahrettin Altun, "11 Eylül Literatürü ve Bizden Neden Nefret Ediyorlar", *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2002, Cilt: 11, Sayı: 25, 1-15, s. 9.

¹¹ Tuğçe Gençtürk, "Terör Kavramı ve Uluslararası Terörizme Farklı Yaklaşımlar", *Başkent Üniversitesi Dergisi*, 2012, 1-11, s. 7.

¹² Melih Aktaş, *Narkoterörizm Dünyada ve Türkiye'de Terör*, TC Merkez Bankası Yayınları, Ankara, 2002, s. 78.

haksızlığın olduğuna inanılmaktadır. Haksızlığın ortadan kaldırılması içinse kendi şartlarını dayatmaktadır. Şartlar şiddet kullanılarak dayatılmakta, ancak sonucunda herhangi bir toplumsal model öngörmemektedir. Terörizmde sisteme karşı durma söz konusudur, ancak sistemin ortadan kalkmasının ardından alternatif bir sistem sunulmamaktadır. Düz bir eylem yönetimi yada yarı askeri bir stratejiden öteye gidememekte, herhangi bir felsefi derinlik taşımamaktadır. Militanları dışında bir savunucusu ve yandaşı da bulunmamaktadır¹³.

Nihilizm Latince de hiç anlamına gelen nihil sözcüğünden türemiştir. Anarşizm ile ortak noktası her türlü otoritenin yadsınması ve dini inançların bilimsel anlamda bir açıklaması olmadığı için reddetmesidir. Terörizmle özdeşleştirilen noktası ise, normatif değerlerin reddi ve öznel ahlak anlayışlarının dışında kalan hiçbir ölçütün kabul edilmemesidir¹⁴.

Anarşizm ve nihilizmin ilk hedefi gönüllü katılımcılarla birlikte geniş bir topluluğa ulaşmaktır. Özellikle işçi ve köylülerin liderliğinde halk devrimi yaparak var olan düzenin yıkılması hedeflenmektedir. Akabinde kendi öngördükleri modelin uygulanmasına geçilerek, devlet ve mülkiyetin olmadığı bir sistemin hayata geçirilmesini amaçlamaktadırlar. Terörizm olgusu bir devrim amacını ihtiva etmemektedir. Bu noktada devrimci hareketlerin terörizm ile ilişkilendirilmesi son derece yanlış bir kanı olmaktadır. Aynı zamanda şiddeti barındıran, planlı olmayan, kurgulanmamış, bir anda başlayan yada biten eylemler de vandalizm olarak nitelendirilmektedir¹⁵.

Terörizm günümüzde en tehlikeli sorun olmaktadır. Oluşan tepkiler ve psikolojik anlamda yarattığı etki, neden olduğu can ve mal kaybını ikinci plana atmaktadır. Terörizm etik ve politik hiç bir değer gözetilmediği bir olgudur. Etkileme gücü olarak kullandığı araç ise medya olmaktadır. Medya sayesinde kendilerini tanıtmaya fırsatını kullanmaktadırlar. Aynı şekilde toplumsal, psikolojik etkiler yaratarak insanların kendi insanına, hatta kendine dahi güvenlerini sarmaktadırlar. Medyayı kullanarak seslerini geniş kitlelere duyurmaktadırlar. Bu duruma verilebilecek en

---

¹³ Gökhan Uğur, "Dünden Bugüne Anarşizm ve Anarşizmin Çözmesi Gereken Sorunlar", **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 2010, Cilt: 12, Sayı: 1, 133-158, s. 145.

¹⁴ Ahmet Cevizci, **Paradigma Felsefe Sözlüğü; Anarşizm**, Paradigma Yayıncılık, İstanbul, 2005, s. 94.

¹⁵ Suat İlhan, **Terör Neden Türkiye'de**, NU DO Yayın Dağıtım, Ankara, 1998, s. 7.

güzel örnek ise, bazı kişilerin cenazelerine sahip çıkarken seslerini medyada duyurma çabalarıdır¹⁶.

1.1.3. Terörizmin Nedenleri

Terörün psikolojik anlamda analizi için, eylem ve grupları oluşturan kişilerin mantık düzeylerini, çevresel etkenleri, ailelerini, ortak yönlerini bilmek gerekmektedir. Psikolojik anlamda sağlıklı bir halin varlığının yada yokluğunun, bu tip eylemleri gerçekleştirmekteki sebeplerinin ele alınması gerekmektedir. Terörist eylemler toplumsal değerlere, normlara, bütünlüğe, çıkarlara ve beklentilere ters düşmektedir. Sivil ve masum insanların öldürülmesi ve çeşitli toplumsal olumsuzlukların ortaya çıkmasına neden olan terör, toplumsal güç ve otoritenin zayıflamasını amaçlamaktadır. Ne tezdır ki, terörist olarak tanımlanan kişi toplumun kendi içinden çıkarak toplum için, devlete karşı eylemler düzenlemektedir¹⁷.

Teröristi eyleme iten veya terörist yapan nedenlerin neler olduğu hakkında bilgi sahibi olunması gerekmektedir. Terör kavramı sadece içerde ve dışarda bulunan, düşmanlık niyeti besleyen kişilerin varlığına bağlanamamaktadır. Terör olgusunu; toplumsal, iktisadi ve sosyo-kültürel yapıdan ayırıştırarak anlamaya çalışmak mümkün gözükmemektedir¹⁸.

Politik, toplumsal, iktisadi ve iletişim gibi alanlarda yaşanan gelişmeler neticesinde, zengin-yoksul ayırımı daha da belirginleşmiştir. Bu durum kişilerin toplumsal, siyasal, ekonomik anlamda kompleks sorunlarla karşı karşıya gelmesine neden olmaktadır. Dünya ölçeğinde yaşanan hızlı değişim, bazı grupların farklı şekilde tepkiler göstermesine de neden olmaktadır. Adalet arayışlarında alternatif çözümler üreilmeye başlanmakta ve teröre zemin oluşturulmaktadır¹⁹.

Pek çok sorunun ortaya çıkmasındaki ana etken olan ekonomi, terör sorununda önemli bir yer teşkil etmektedir. Ekonomik yetersizlikler, terör örgütlerini besleyen bir kaynak olarak görülmektedir. Soğuk savaşın sona ermesiyle

---

¹⁶ Uğur, a.g.e., s. 143.

¹⁷ Aylın Demirli, "Terörizm, Psikososyal Etkileri ve Müdahale Modelleri", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2011, Cilt: 4, Sayı: 55, 66-78, s. 72.

¹⁸ Robert Porte, "MentalHealth's Role in CombatingTerror", *Journal of MentalHealth*, 2004, Volume: 13, No: 6, 531-535, s. 532.

¹⁹ Demirli, a.g.e., s. 68.

belirginleşen insanlar arasındaki gelir farklılıkları ve gelir dağılımındaki adaletsizlik, bazı kesimlerin isyan ve başkaldırı noktasına gelmesine neden olmaktadır²⁰.

Sonuç itibarıyla, ekonomik unsurlar Türkiye’de terörizmin ana sebebi olmamakla birlikte büyük bir etken olarak değerlendirilmektedir. Özellikle sol örgütlerin ekonomik yetersizlikleri ideolojik anlamda kullandığı açıkça görülmektedir. Örgütleri için gereken insan kaynağını elde etme stratejilerini, ekonomik unsurlar üzerinden gerçekleştirmektedirler²¹.

Terör örgütü üyesi itirafçı Abdülkadir tarafından, 6. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi Başkanlığınca alınan savunmasında; ekonomik sıkıntı içinde olan bir aileden geldiğini, çocukluk ve gençlik dönemlerinde pek çok gereksinimini karşılayamadığını, okul döneminde çalışmak zorunda kaldığını belirtmiştir. Fakirliği temel alan propagandalardan etkilendiğini ifade etmiş, bu durumu da örgüte katılma noktasında sebep olarak öne sürmüştür²².

Terör olgusunun bir başka sebebi de eğitim eksikliği olmaktadır. Okuma yazma seviyesinin düşüklüğü, terörist adaylarının temininde kolaylık sağlamaktadır. Araştırmalar, Türkiye’de her dört kişiden birinin okuma yazma bilmediği yönünde olmaktadır. Bu oran kadınlarda daha da yükselmekte, her üç kadından birinin okuma yazma bilmediği belirtilmektedir²³.

Terörizmin oluşmasındaki bir diğer faktör ise siyasi nedenler olmaktadır. Esasen siyasi isteklerin gerçekleştirilebilmesi için şiddetin sistemli bir biçimde kullanılması terörün anlamı olmaktadır. Terörün bir diğer nedeni de etnik faktörlerdir. Etnik amaçların hayata geçirilebilmesi için de terör bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda Pencap’ın bağımsızlığı için çalışan Sih ayrılıkçıları, İspanya’nın kuzeyindeki Bask teröristleri, örnek olarak verilebilir. Ayrıca, İrlanda’nın bağımsızlığı için mücadele veren IRA, Sri Lanka’daki Tamil Kurtuluş Cephesi de aynı şekilde değerlendirilmektedir²⁴.

---

²⁰ Tayyar Arı, *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*, Alfa Yayınları, İstanbul, 2004, s. 550.

²¹ Necati Alkan, *Gençlik ve Terörizm*, TEMUH Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2002, s. 1.

²² Sara Daviesand Richard Devetak, *Security and the War on Terror*, Routledge, New York, 2008, pp. 190-191.

²³ Firdevs Güneş, *Polis-Halk İşbirliğinde Halkın Eğitim Durumu*, I. Polis-Halk İşbirliği Sempozyumu Bildirileri, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 1995, s. 87.

²⁴ Alkan, a.g.e., s. 25.

1.1.4. Terörizmin Amaçları

Terörist örgütlerin amaç ve hedefleri eylemde buldukları ülkelere ve yönlendirildikleri merkezlere göre farklılık göstermektedir. Bazı yaklaşımlar, terörizmin amacının rejimi, sistemi şiddet kullanarak yıkmak olduğunu belirtmektedir. Benimsedikleri ideolojileri çerçevesinde yeni bir yönetim sistemi kurmak istemektedirler. Terör olayları davalarında hukuki açıklık bu yaklaşım ile belirtilmektedir. Terör örgütleri benimsedikleri ideoloji kapsamında var olan yönetimi haksızlık ve zulüm olarak nitelendirmektedir. Yönetimi ve yöneticileri yok ederek mutlu ve adaletli bir hayata kavuşmayı amaçlamaktadırlar²⁵.

Ruşen Keleş ve Artun Ünsal terörizmin temel amacının, siyasal gücü ele geçirerek, istenmeyen güçleri zayıflatarak, insanları sahipsiz kaldıkları inancına sürüklemek olduğunu, bunun içinse şiddet içeren eylemler yaparak korku iklimi yaratıldığını ifade etmişlerdir.

Terör örgütleri mücadele verdikleri devletlerle aralarında güç dengesizliği olduğunu bilmektedirler. Sistemi hedef aldıklarından ve kanuni yollarla değiştirilmesinin olanaksızlığının bilincinde olduklarından, silahlı saldırıyı tek yol olarak görmektedirler. Devletlerle aralarında olan güç dengesizliğini terör eylemleri yaparak aşacaklarını düşünmektedirler. Terörün kamuoyu nezdinde bilinen amacı ise, hedef halindeki siyasi rejimin devrilmesi olmaktadır.

Terör örgütleri, toplumsal düzen ve huzurun ortadan kalkması amacıyla kaos ortamı oluşturmak isterler. Terör panik ve korkunun baskı kadar getirisi olan bir yöntem olduğunu düşünmektedir. Hükümetlerin varlıkları yurttaşlarına sağladıkları adil düzen ve huzurlu bir ortam ile paralel olmaktadır. Temel fonksiyonlarını yerine getiremeyen hükümetlerin de halk desteğini yitirmeleri son derece normal görünmektedir. Terör hükümetleri, devleti vatandaşlarının nezdinde zayıf göstermek ve çaresiz duruma sokmak için belirsizlik iklimi, yaratmaya çalışmaktadırlar. Bu amaçla hava alanlarını bombalayarak, silahlı eylemler düzenleyerek, düzeni yıkmaya girişimlerinde bulunmaktadırlar.

Kısa, orta ve uzun vadede bir ülkeyi istikrarsızlaştırmada son derece etkin bir stratejiye sahip olan terörizm amacına ulaşmak için verdiği fiziki ve maddi kayıpları düşünmemekte asıl amacı olan hedef kitle içerisinde ki psikolojik tahribatı

---

²⁵ Alkan, a.g.e., s. 3.

gerçekleştirmeye odaklanmaktadır. Terör örgütleri gerektiğinde amaçlarını gerçekleştirebilmek adına kendisini zor durumda bırakabilecek olsa da bazı tepkileri oluşturmaya çalışır. Terörizmin, zayıfın güçlüye karşı kullandığı bir yöntem olduğundan hareketle terör örgütünün devletin tepkisini üzerine çekmeye çalıştığı ve devleti baskıcı bir tepki göstermeye zorladığı bilinmektedir. Böylelikle politik konulara ilgisiz olan halkı, devlet karşıtı düşüncelere itmek ve bu baskıcı yaklaşım ile devletin kaynak, istek ve enerjisinin tüketmek ister²⁶.

Terör örgütleri, devletle halkı karşı karşıya getirebilmek amacıyla kriz ortamlarından faydalanmak isterler. Basit tedbirlerle çözülebilecek konuları çeşitli provakasyonlarla içinden çıkılmaz bir hale getirmek için plan yaparlar. Terör örgütleri bu stratejileri ile devleti baskıcı olmaya ve aşırı tepki göstermeye iterken halkın da kendilerini desteklemesi için çaba gösterirler²⁷.

Terör örgütleri, devletleri işbirliği yapmaya zorlamak isterler. Bu amaç genellikle devlet destekli terörizmin bir özelliğidir. Buradaki amaçta tepkinin kendisidir. Bu yöntem ile hem terör örgütleri hareket alanını genişletir hem de devlet uluslararası alanda tepkilere maruz kalmadan ve diğer devletlerle ilişkileri bozulmadan istenmeyen faktörleri de ortadan kaldırır.

Terör örgütleri, devleti ve halkı düşman olarak görüp cezalandırmaya çalışırlar. Bu amacın yöneltildiği kişi ve kurbanlar çeşitlidir. Şiddetin planlı ve sistematik bir şekilde kullanılması olan terörizm bir savaş doktrini iken, terör bir eylem biçimidir.

Terör örgütleri kendilerinin ve düşüncelerinin canlı kalmasını sağlayabilmek ve seslerini duyurabilmek için her türlü faaliyeti yapmaya çalışır. Sansasyonel ve gürültülü eylemler başta olmak üzere amacı ve yöntemi farklı olsa da toplum üzerinde etki bırakan tüm olaylarda seslerini duyurabilme adına yer almaya çalışmaktadırlar. Terör örgütleri amaçlarına uygun olan her olayı istismar edebilmektedir²⁸.

---

²⁶ Anıl Çeçen, *Yeni Ekonomi Sürecinde Türkiye, Dünyada ve Türkiye'de Terör Konferansı*, TCMB Yayınları, Ankara, 2002, s. 252.

²⁷ Gürol Korkmaz, "Meydanın Terör Konulu Haber Sunumuna Analitik Bir Bakış", *Polis Dergisi*, 1999, Yıl: 5, Sayı: 18, 1-25, s. 17.

²⁸ Erkan Yüksel, *Medya Gerçeği, Gerçek Yaşam ve Terör Haberciliği*, Çizgi Kitabevi, Konya, 2004, s. 45.

Terör olgusuna iktisadi açıdan bakıldığında, terörle mücadelenin hayli maliyetli olduğu görülmektedir. Kaynakları kıt olan ülkeler için gelişim ve ekonomik büyümeye harcanması gereken finansmanın, mücadelede kullanılması zorunluluğu doğmaktadır. Böyle bakıldığında ise terörün bir amacının da, iktisadi anlamda ülke kaynaklarının verimli ve etkin bir biçimde kullanılmasının engellenmesi olduğu görülmektedir. Terör örgütleri, faaliyetlerinde stratejik olarak ekonomik alanı hedef almaktadır. Yapılacak eylemlerle, iktisadi anlamda var olan düzende tıkanmaların ortaya çıkmasını beklemektedirler. Böylece halk daha fazla tepki verecek ve devrimci düşünceye yakınlaşacaktır. Bu varsayımları doğrultusunda amaçlarına hızla ulaşmayı ummaktadırlar.

Stratejik anlamda kritik bir noktada yer alan Türkiye için terörün sürekliliği bir takım devletlerin ve güçlerin çıkar hesaplarını da göz önüne sermektedir. Terörizmin asıl hedefininse bu türden bir kaos ortamının devamlılığını sağlamak olduğu açık bir biçimde görülmektedir. Terörizmin bazı ülkeler tarafından devletleri zayıflatmak ve istikrarsızlaştırmak amacıyla vasıta kılındığı da bilinen bir gerçektir.

Terörizmin bileşik bir yapı gösteren kısa dönem hedefleri şöyle özetlenebilmektedir. Hedef alınan sistemi ve siyasi gücü yıpratmak, var olan otoriteyi derinden sarsmak, içeride ve dışarıda sözde davalarını kamuoyuna duyurmak şeklinde sıralanabilmektedir. Böylece gözlerin dava adı altında duyurulan konuya çevrilmesini sağlamaktır. Yaptıkları eylemler ile toplumsal direnci kırarak kendi ideolojileri için karşıt görüşleri ortadan kaldırmak istemektedirler. Toplumsal bir itaat hali oluşturmak için kısmen sağlayabilecekleri güç ile taraftar bulma çabaları ve kitlesel destek umudu taşımaktadırlar.

1.1.5. Terörizmin Özellikleri

Terörizmin özelliklerinin belirlenmesi için çeşitli yerlerde eylemde bulunan, amaçları, örgütlenme yapıları arasında farklılıklar olan terör örgütleri incelenmektedir. Bu örgütlerin farklılıklar arz eden eylem biçimlerinin de analizi gerekmektedir.

Bu kıstaslar dahilinde aşağıda terör örgütlerinin özellikleri sıralanmaktadır²⁹:

1. Terörizm; ideoloji, doktrin veya bir düşünce ile bağdaştırılamaz. Yalnızca amaca ulaşabilmek adına kurulan bir strateji olmaktadır.

---

²⁹ Alkan, a.g.e.,ss. 17-18.

2. Terörizm; planlama aşamasında olan yada yapılan eylemlerin meşruluğu sağlanmaya çalışılarak, davalarında haklılık payının olduğu izleniminin yaratılması için hazırlanan bir senaryo olmaktadır.

3. Terörizm, propaganda olgusunu temel almakta ve başlangıç gelişim ve devamında hep bu olguyla hayat bulmaktadır.

4. Terörizm; genel itibariyle politik amaç taşımaktadır.

5. Terörizm; kişiselliği barındıran bir kavram değil, aksine bir grubu toplayarak örgütlü bir yapılanma olmaktadır.

6. Terörizm; yaşamını sürdürebilmek için finansal desteğe ihtiyaç duymaktadır. Bu durumda kaçakçılık başta olmak üzere tüm legal işleri yapmaktadır.

7. Terörizm; Amaçları için şiddeti bir yöntem olarak uygulamaktadır. Halkı kaosa sürükleyerek korku ve panik ortamı yaratmaktadır. Zorbalık, acımasızlık gibi tüm olumsuzlukların toplamından oluşmaktadır.

8. Terörizm; bağımsızlık, farklı bir sistem kurma, özgürlük, adalet ve eşitlik gibi amaçlar doğrultusunda ortaya çıkmaktadır.

9. Terörizm; kendine özel farklı bir dil kullanmaktadır.

10. Terörizm; kimi zaman başka ülkelerin düşmanca amaçlarına hizmet eden taşeron konumunda bir yapılanma olmaktan öteye gidememektedir.

11. Terörizm; örgütlerin bilerek ve isteyerek yaptıkları eylemlerle belirli bir amaca hizmet etmektedir.

12. Terörizm; devlete karşı gelen ve eşdeğer bir güce sahip olduğunu düşünen bir yapı göstermektedir.

13. Terörizm; var olan düzeni hedef gösterip yıkmak isteyerek bambaşka bir sistemi getireceğini ve bu yolla zafer kazanacağını düşünmektedir.

14. Terörizm; soğuk savaşın bitiminden sonra gündeme gelmiş ve uluslararası politikanın bir parçası olmuştur. Günümüzde sadece dışarıdan destek alarak var olabilecek bir durumda olmaktadır.

1.2. TERÖRİZMİN UNSURLARI

Terörizm unsurlarını; ideolojik unsur, örgüt unsuru ve şiddet unsuru olarak üç ana başlık altında toplamak mümkündür. Bu terör örgütlerinin organize yapısını oluşturmaktadır bir bakıma. Aynı ideolojiyle siyasi bir amaç doğrultusunda bir araya gelen insanların yaptığı şiddet faaliyetlerini terör olarak tanımlamaktayız.

1.2.1. İdeolojik Unsur

Terör veya terörizm, politik, dini yada iktisadi amaçlarla sivillere ve yönetime baskı, şiddet ve yıldırma ihtiva eden eylemler olmaktadır. Eylemleri yapan gruplar terör örgütü, kişiler ise terörist olarak adlandırılmaktadır.

Terör olgusunun ideolojik bir temeli olması gerekmektedir, çünkü örgütün hareket noktası ideolojik unsur etrafında şekillenmektedir. Terör örgütleri, siyasi eğitim adı altında bir takım faaliyetler göstermektedir. Buradaki amaç, temel alınan ideolojinin örgüt üyelerince benimsenmesi gerekliliği olmaktadır. Örgüt üyeleri hedefler doğrultusunda bilinçlenmektedir. Siyasal eğitim yada ideolojik eğitim ile örgüt üyelerinin örgüte bağlılıkları sağlanmaktadır. Terör örgütlerinin dayandığı ideolojilerden bazıları, etnik kökenli ideolojiler (Faşizm, Kürtçülük, Ermeni Milliyetçiliği vb.), Marksist-Leninist-Maoist ideoloji (Komünizm) ve dini kökenli ideolojiler şeklinde sıralanabilir. Farklı kaynakların esas alındığı, fakat amaçlarının rejim değişikliği ya da parçalanmasını sağladıkları topraklar üzerinde devlet adı altında yeni bir devlet kurmak olduğunu söylemek mümkündür.

1.2.2. Örgüt Unsuru

Terörün en önemli unsurlarından birisi de örgüt olgusudur. Örgütün anlamı, Terörle Mücadele Kanunu kapsamında; iki yada daha fazla kişinin bir araya gelerek aynı amacı gerçekleştirme isteği olmaktadır. Örgüt, aynı ideolojinin kabul edildiği, aynı hedefe yönelen kişilerden oluşan organize bir yapıdır. Terör örgütlerinin en tepede lider konumunda olan ve ona bağlı çalışan üst statüdeki sorumlulardan, sonrasında ise sırasıyla bölge, il ve birim sorumlularından oluşan bir yapısı bulunmaktadır. Yapılanma içinde yasa dışı teşkilatlanma ve gizlilik en önemli unsur olmaktadır. Bu tarz bir yapılanma, örgütün ana güvenlik gereksinimlerine dair bir yapılanma olmaktadır. Faaliyetlerinin temelini, legal ortamdaki duygudaşların illegal ortama çekilmesi oluşturmaktadır. Operasyonlar sırasında kaybedebilen terör örgütü militanlarının yerlerine, yeni ve ilgili kurumlar tarafından deşifre edilmemiş militanların illegal kadrolara alımı yapılmaktadır. Verilen kayıplar bu şekilde telafi edilmektedir. Bu safha aslında terör örgütünün ideolojik kimliğinin, kendisi açısından kolektif bir değer yaratma sürecine geçiş aşaması da denebilir. Bu aşama da terör örgütü kendi kimliğini temsil edecek sembolleri belirler. Renkler, afişler, simgeler, terör örgütünü temsil eden kimliği yansıtmaktadır. Terör örgütü militanları tarafından, bu semboller kullanılarak hedeflenen siyasi amaç için halk tabanı oluşturulmaya çalışılır.

1.2.3.Şiddet Unsuru

Terörün temelini şiddet unsuru oluşturmaktadır. Terör örgütleri şiddet ögesini benimsedikleri ideolojileri yönünde, hedeflerine ulaşmak için bir vasıta olarak kullanmaktadır. Anayasal düzenin değiştirilmesi içinse “silahlı propaganda” adı altında yapılan eylemleri bir yöntem olarak görmektedirler. Terör örgütleri şiddet içeren eylemler düzenleyerek toplumun yılmasını, korkmasını ve bıkkınlık duyarak devlete olan güvenin sarsıldığı belirsizlik ve kargaşanın hakim olduğu bir atmosfer hedeflemektedir. Yarattıkları anarşi ve korku iklimi sonrasında, ülke birliğini bozmayı hedef edinir, farklı etnik gruplar arasında kutuplaşarak tarafların birbirini düşman görmesine neden olur. Bu yolla da terör örgütü, yığınlık oluşturarak, devlet otoritesinden istediği siyasi amacı elde etme beklentisini yükseltir. Nihai amaçlarını oluşturmayı hedefler.

İKİNCİ BÖLÜM

DİASPORA KAVRAMI VE DİASPORALARIN OLUŞUM NEDENLERİ

2.1. DİASPORA KAVRAMI, TARİHÇESİ VE ÖZELLİKLERİ

2.1.1. Diaspora Kavramı

Diaspora kelimesinin etimolojik kökeni Grekçe olup dağılmak saçılmak anlamına gelen “disperison” ve tohumlamak anlamlarına gelen “speiren” kelimelerinin birleşiminde ortaya çıkmıştır. Türkçe sözlüklerde ilk ve en kısa anlamıyla “kopuntu” kelimesi ile karşılanmaktadır.

Kavramın politik ve sosyolojik literatürde ortaya konduğu ilk dönemlerde, topraklarından ayrılmak zorunda bırakılan Yahudi, Yunan, Ermeni toplumlarını tanımlamakta kullanılmıştır. 90'lı yılların başından itibaren diaspora kavramı daha fazla ilgi çekmeye başlamış ve hızla anlamı genişlemiş, artık göçmen, mülteci, misafir işçi, ticaret erbabı, sürgün edilmiş topluluklar, denizaşırı topluluklar vb. gibi oluşumları tanımlamakta kullanılır olmuştur. Bu durum diaspora kavramını karmaşılaştırırken aynı zamanda kavramın teorik açıdan açıklayacağı bir anlamda zayıflatmıştır³⁰.

Klasik diaspora tanımı yapılırken William Safran ve Robert Cohen gibi akademisyenlerin çalışmaları sıklıkla kullanılmaktadır. Safran'a göre bir topluluğu tanımlarken diaspora kavramını kullanabilmemiz için onun şu unsurlara sahip olması gerekmektedir³¹:

1. Kendileri veya ataları bir merkezden iki veya daha fazla “çevreye” veya yabancı bölgelere dağılmaları,
2. Anavatanları onun fiziki lokasyonu, tarihi ve başarıları- hakkında ortak bir hafızaya, tasavvura veya söylenceye sahip olmaları,
3. İçinde yaşadıkları ev sahibi toplumun kendilerini tamamiyle kabul etmediğine veya belki da edemeyeceğine inanmaları ve bu yüzden kendilerini kısmen toplumdan dışlanmış ve izole hissetmeleri,

---

³⁰ James Clifford, *Further Inflections: Toward Ethnographies of the Future*, Cultural Anthropology, 1994, p. 303.

³¹ William Safran, “Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return”, *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, 1991, Volume: 1, No: 1, 75-95, ss. 83-84.

4. Anavatanlarını şartlar olgunlaştığında kendilerinin veya gelecek nesillerin nihayetinde dönüş yapacakları/yapmaları gereken gerçek ve ideal yurt olarak görmeleri,

5. Anavatanlarını muhafaza etmeyi, geliştirmeyi, refahını arttırmayı sağlamaları gerektiğine inanmaları,

6. Bizzat veya dolaylı olarak bir şekilde anavatanları ile ilişkilerini sürdürmeleri ve etnik bilinçlerinin ve dayanışmalarının büyük ölçüde bu ilişkiye bağlı olarak tanımlanması.

Robin Cohen, Safran'ın bu tanımını modifiye ederek diasporanın ortak özelliklerini şöyle sıralamıştır:³²

1- Çoğunlukla travmatik bir şekilde anavatandan ayrılarak iki veya daha fazla yabancı toprağa dağılmak,

2- Alternatif olarak, iş arama, ticari faaliyetler veya kolonyal hırslar nedeniyle anavatandan ayrılma,

3- Anavatana dair, onun lokasyonuna, tarihine ve başarılarına dair ortak bir tarih ve söylencenin olması,

4- Atadan kalma olduğu varsayılan vatanın idealize edilmesi, oranın muhafazası, geliştirilmesi, refahı ve dahi yaratılışı yolunda çalışma,

5- Ortak onay sonucu ortaya çıkan bir geri dönüş hareketinin ortaya çıkması,

6- Bir tür farklılık düşüncesine, ortak bir tarihe ve ortak bir kadere inanca dayalı uzun sürede geliştirilmiş güçlü bir etnik grup bilinci,

7- Kabul görememe veya başka bir felaketin başa gelebilme ihtimalini çağrıştıran ev sahibi toplum ile sorunlu bir ilişki türü,

8- Diğer ülkelerde yaşayan aynı etnik kökene sahip insanlara duyulan empati ve dayanışma duygusu

9- Çoğulculuğa hoşgörüyü bakan toplumlarda öne çıkan, yaratıcı ve zenginleştirici bir yaşam ortaya çıkarma ihtimali.

---

³² RobinCohen, *Global Diasporas: An Introduction*, New York: Routledge, 2008, p. 18.

Bu ortak özelliklerden yola çıkarak Cohen “Global Diasporas” adlı kitabında diasporaları 5 grupta incelemiştir:

Tablo-1 Cohen’in Diaspora Sınıflandırması³³

Başlıca Diaspora Türleri	Örnekler	Notlar
KURBAN	Yahudiler, Afrikalılar, Ermeniler	Günümüzdeki birçok mülteci grubu bu sınıfta sayabiliriz. Ancak zaman geçtikçe bu grupların anavatanlarına mı döneceklerini, asimile mi olacaklarını, yoksa bir diasporaya mı dönüşeceklerini görmek gerekir.
EMEK (İŞ GÜCÜ)	Sözleşmeli (İşçi) Hintiler	“Proleter Diaspora” olarak da adlandırılabilir. Bu gruba Çinliler, Japonlar, Türkler gibi diğer bazı gruplar da eklenebilir
EMPERYAL	İngilizler Lübnanlılar, Çinliler	“Yerleşimci” veya “Kolonyal diaspora olarak da adlandırılabilir. Venedikliler, Hintli işadamları, profesyoneller, Çinliler, Japonlar da bu grupta sayılabilir.
YERİNDEN EDİLMİŞ	Karayıpli Topluluklar, Sintli ve Parsiler	Romalılar (Katolikler), Müslümanlar gibi bazı diğer dini diasporalar da bu grupta sayılabilir. “Hibrit (melez)”, “kültürel”, ve “post-kolonyal” ifadeleri de eş anlamlı olmamakla birlikte bu sınıfla ilişkilendirilebilir.

Cohen tarihsel süreç içerisinde diasporaya dair çalışmaları 4 evrede incelemektedir. Bunlardan ilki daha çok büyük harfle “Diaspora” kavramı ile ortaya konan Yahudilerin yaşadığı deneyimi ifade etmektedir. Bu kavram 60’larla beraber Yahudilerle birlikte Afrikalı gruplar, Ermeniler ve İrlandalılar gibi zalim bir merkez (otorite) tarafından travmatik bir olay sonucu topraklarını terk etmek zorunda bırakılan grupları da içine almaya başlamıştır. 1980’leri ifade eden ikinci evrede ise ilk evredeki gruplara ek olarak gurbetçiler, sürgün edilmişler, siyasi mülteciler, göçmenler ve etnik/ırksal azınlıkları gibi kendilerini diaspora olarak addetmeye başlayan veya kendilerine bu etiketin yapıştırıldığı gruplar da diaspora çalışmaları içinde ele alınmaya başlamıştır. 1990’ların ortalarını ifade eden üçüncü dönem ise sosyal oluşturmacı bilim adamlarının postmodern dünyada kimliklerin yerinden edildiği, inşa edilip yeniden yıkıldığı bir dönemde, diasporayı tanımlamada kullanılan anavatan ve etnik topluluk gibi kavramların çözüldüğünü savundukları bir dönem

³³ Cohen, a.g.e., p. 18

olmuştur. Bu dönemde sosyal oluşturmacı diasporayı bu duruma cevap verebilecek şekilde yeniden tanımlama yollarına gitmişlerdir. Milenyumla birlikte başlayan dördüncü dönemde ise sosyal oluşturmacıların bir anlamda kavramın içini boşaltma ve analitik gücünü azaltma tehlikesi oluşturduğu düşünülen eleştirileri kısmen savuşturulmuştur. Konsolidasyon süreci olarak günümüze ulaşan bu süreçte vatan, anavatan gibi diasporaya ilişkin elzem nosyonlar hala –gitgide güçlenerek- önemini korumaktadır.

Roger Rouse, diasporanın topluluk, organik kültür, bölge, merkez ülke, çevre gibi kavramlarla açıklanmasının artık zorlaştığını ifade etmektedir³⁴ Meksikalı göçmen toplumlarından olan Aguilillalılar örneğinden yol çıkan Rouse, Aguilillalıların bugün kendi yakınında bulunan insanlarsa kendilerinden binlerce mil uzakta yaşayan insanları kendilerine en yakın akraba ve dost gördüklerini, daha da önemlisi çoğu zaman bu uzak mesafeli ilişkilerini muhafaza edebilmeyi başarabildiklerini söylemektedir. Bu açıdan, telefonla iletişimin artması sonucu insanların -uzaklardan da olsa- hem periyodik olarak iletişim halinde olabildikleri hem de ailevi konularda karar alma süreçlerinde yer alabildiklerini ifade etmektedir. Ulaşım ve iletişim teknolojilerinin gelişimi sonucu hızla artan globalleşme ulus ötesi alanı ve dolayısıyla diasporanın alanını ve kapsayıcılığını genişletmiştir.³⁵ Günümüz dünyasında iletişim kaynaklarının çeşitliliği ve ulaştırma kanallarının gelişmesi ve mesafelerin kısalması, insanların birbirleriyle iletişimini güçlendiren unsurlardır.

2.1.2. Diaspora Kavramının Tarihçesi

Yahudi diasporası; diaspora araştırmalarında oldukça önemli bir yere sahiptir. Fakat, yalnızca Yahudilerin yer aldığı bir eser ile de diaspora açıklanamamaktadır. Yahudilerin tarihsel deneyimleri, kavramın ortaya çıkmasında ve gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Yahudiler kavramın kullanımını, gelişimini ve çağrışımlarını büyük oranda etkilemişlerdir. Son yüzyılda yaşanan siyasi gelişmeler, diaspora kavramını bir yerden bambaşka bir yere taşımıştır. Cohen, diaspora kavramının genellikle Yahudiler, nadiren de Yunan ve Ermeniler ile Afrikalılar için kullanıldığını ifade etmiştir. Ancak son yıllarda en az otuz etnik grup için tanımlandığını belirtmektedir.

Bu bağlamda diaspora kavramının tanımının anlaşılabilirliği ve günümüzün diaspora topluluklarının özelliklerinin kavranabilmesi açısından öncelikle bilinmesi gereken ortaya çıkış sürecidir.

³⁴ Roger Rouse, Mexican Migration and the Social Space of Postmodernism **Diaspora: A Journal of Transnational Studies Volume 1, Number 1, Spring 1991** pp. 8-23. University of Toronto Press

³⁵ Cohen, a.g.e., p. 17.

Diaspora kavramının, etnik gruplar, göçmenler ve yabancılarla alakalı çalışmalarda çok az yer bulunduğunu söylemek mümkündür. Aynı zamanda, azınlık-çoğunluk ilişkisi ile ilgili analizlerde de aynı durum gözlemlenmektedir. Aslında diaspora kavramı tartışmaların tam da odağını oluşturmaktadır. İnsanlık tarihinin serüvenini anlatan bir kelime olarak tasvir edilen diasporanın anlaşılabilirliği için tarihte doğru gitmek gerekmektedir³⁶.

Diaspora kelimesi küreselleşmenin de etkisiyle birlikte coğrafi kimlik ve aidiyet kavramları ile olan bağını tamamen değiştiren bir anlam kazanmıştır. Dufoix bu konuda, diasporanın neticede yalnızca bir kelime olduğunu, bütün kelimeler gibi diasporanın da sadece gerçeğin bir bölümünü anlatabildiğini ve her kullanılışında da aynı durumu ifade edemeyeceğini belirtmiştir. Aynı zamanda tekil bir diaspora olgusunun olamayacağını ve farklı dillerdeki karşılıklarından bağımsız olamayacağını da eklemektedir. Etimolojik olarak diaspora, Yunanca dia ve sperien kelimelerinden oluşmaktadır. Kelimenin kullanımına Milattan Önce (M.Ö.) 5. yüzyılda Sofokles, Herodotos ve Tukidides'te rastlanmaktadır. M.Ö. 5. yüzyılda Sofokles, Herodotos ve Tukidides'te vatanlarının dışında sürgün edilmiş Yahudileri tanımlamak için kullanılmıştır. Kelime, İskenderiye bölgesinde yaşamlarını sürdüren Helenik Yahudi toplulukları ifade etmiştir³⁷.

Genel anlamda Filistin dışındaki Yahudiler için kullanılmaktadır. Yunanlar tarafından, Küçük Asya ve Akdeniz'in arkaik dönemde (M.Ö. 800-600) sömürgesini ve orada yaşayanları ifade etmek için kullanılmıştır.

Diaspora kavramı Yahudilerle ilişkilendirildiğinde, Yahudi nüfusun yoğun olarak yaşadığı ve bağımsız olduğu, siyasi bir merkezin var olduğu varsayımı mevcuttur. Bu merkezin Eretz Israel olduğu 1945 İsrail devletinin kuruluşuna kadar devam etmiştir. Marienstrasdiaspora kavramını, bazı yazarların yalnızca EretzIsrael'i terk eden topluluklar için kullanıldığını belirtmiştir. Siyasi bir merkez olarak EretzIsrael kavramsal tercih açısından oldukça önemli olmaktadır. Tercih ile diaspora kavramı sürgün kelimesine karşılık gelen İbranice Galut kelimesinden ayrılmaktadır. Diaspora kavramı Yahudilerin yoğun bir biçimde yaşadığı topluluklar için kullanılmaktadır. Başka bir gücün hakimiyetine geçen anavatandan zorunlu göçü ifade etmek anlamında kullanılmaktadır.

---

³⁶StephaneDufoix, *Diasporalar*, Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul, 2011, s. 17.

³⁷Brazieland Mannur, a.g.e., p. 57.

Diaspora kavramının Yahudilerle kurulan ilişkisi coğrafi bağ üzerinden olmakta, fakat pek çok itirazı da gündeme getirmektedir. Boyarin geleneksel anlamda grup kimliğinin coğrafi ve soy-bilimsel köken olarak inşa edilebileceğini vurgulamaktadır. Böylece, Yahudi kimliğini coğrafi bağ ile değil nesiller arasındaki bağ ile ilişkilendirilebilir. Diasporanın savaş ya da yıkım neticesinde gerçekleşmediğini, Yahudilerin çıkışının Yahuda'nın kaybedilişinden önceki bir sürece dayandığını belirtmektedir. Coğrafi bağ ve Yahudi nesiller arasındaki bağda ortak bilinç olgusunun önemine dikkat çekilmektedir. Sürgün ve sürgün bilinciyle ilgili olarak Yahudi tarihinin özel olduğunu ve süregelen göçlere rağmen Yahudi ulusal bilincinin daima canlı tutulduğu ifade edilmektedir. Sürgün kelimesi yalnızca bir kavram olarak değil aynı zamanda tarihsel bir olgu olması ile de Yahudiler için önemli olmaktadır. M.Ö. 586'da yaşanmış olan Babil Sürgünü, Tevrat'ta "Rab seni düşmanlarının önünde kırdıracak ve dünyanın bütün ülkelerinde serseri olacaksın" şeklinde anlatılmıştır.

Diaspora kavramı her ne kadar genellikle Yahudiler için kullanılmışsa da tarihi süreçte yurtlarından ayrılan diğer topluluklar için de kullanılmaktadır. Bunlar Afrikalılar ve Ermeniler olmaktadır. Ermeniler vatanları dışındaki topluluklarını tasvir etmek amacıyla ceviz ağacı sembolünü kullanmışlardır. Bu metafora uygun olarak tüm dünyaya yayılmış bir durumdadırlar. Ermenilerin kökleri, M.Ö. 5. yüzyıla kadar gitmektedir. Diaspora olgusu bakımından Yahudilere en çok benzeyen topluluk Ermeniler olmaktadır³⁸. Yahudiler bugünkü İsrail, Filistin bölgesinden nasıl göç etmeye zorlandılarsa, aynı tarihsel arka sürece sahip olan Ermeniler de Doğu Anadolu'dan Suriye ve Lübnan'a zorunlu göçe tabi tutulmuşlardır.

Ermenistan'ın ticaret yollarında bulunması stratejik konumu bakımından Osmanlı, Roma, Pers, Yunan ve Rus İmparatorlukları tarafından Ermeniler sürekli denetlenmişlerdir. Hâkimiyetin devletlerler arasındaki geçişi ise savaşlar yoluyla olmuş, Ermeniler de sürekli göç etmek durumunda kalmışlardır. Ermenistan'ın coğrafi konumu da göçün bir başka nedeni olmaktadır. Sheffer'in ifadesine göre M.Ö. 5. yüzyıldan beri Balkanlarda, Anadolu ve Bulgaristan'da Ermeni toplulukları olmuştur. Bizans imparatorluğu döneminde ticaret toplumu olarak oldukça büyük başarılar göstermişler ve üst düzey görevlere gelmeyi başaramışlardır. Daha sonraki dönemlerde ticaret ve yönetim alanları Ermeni diasporasının tercih ettikleri meslek alanları olmuştur. 10. yüzyıldan itibaren Paris Venedik, Bruges, Marsilya, Londra gibi birçok Batı Avrupa şehrinde de Ermeni toplumları kurulmuştur. Göç

---

³⁸ Safran, a.g.e., s. 92.

dalgasının ilki 11. yüzyılda Bagratid hanedanının çöküşünün ardından yaşanmıştır. Polonya Kırım, Macaristan ve Moldova'da Ermeni toplulukları kurulmaya başlamıştır. 13. yüzyıldan itibaren ise Irak Filistin, Mısır, Tibet, Hindistan, ve Çin'de de Ermeni toplulukları görülmektedir. Bir sonraki göç dalgası ise, Kilikya Krallığı'nın 14. yüzyılda çökmesinin ardından başlamıştır. Kilikya Krallığı 1991 yılında Ermenistan Cumhuriyeti'nin kurulmasına kadar devam etmiştir. Ermeniler Litvanya'ya, Romanya'ya ve 17. yüzyılda İran ve Filipinler'e yerleşmişlerdir³⁹.

Diaspora kavramı zaman içinde Yahudiler için kullanılan özel bir kelime olmaktan çıkarak, tarihsel süreçte benzer bir kaderi paylaşmış topluluklar için de kullanılmaya başlanmıştır. Böylece kavram da kendi içinde gelişme göstermiştir. Diaspora kavramının yayılmasındaki en önemli etkenlerden biri Dubnov'un metni olmuştur.⁴⁰ Bu yayılım, genel anlamda sekülerleşmeye, özel anlamda ise diaspora kavramının, Yahudi halkıyla ilişkilendirilmiş tarihi deneyimden ayrılmasına neden olmuştur. Bazı akademisyenler Dubnov'un anlayışını, kelimenin sınırlı bir şekilde yalnızca Yahudiler için kullanılması gerektiği yönünde algılamışlardır. Kimi yazarlar ise anlayışın kavramsal açılım olduğunu düşünmüşlerdir. Robert Park, 1939 yılında Dubnov'un anlayışını daha da ileri götürerek Asyalılar içinde kullanmaya başlamıştır.⁴¹ Zaman içinde Robert Park'ın tanımı Dubnov'un önüne geçmekte, diaspora kavramının kullanılması durumunda Robert Park'a atıf yapılmaktadır.

1960'lı yıllarda diaspora kavramı bahsi geçen gelişmeler üzerine iyice etkisini göstermiştir. Gazete ve sözlüklerde de bu gelişmişlik açık bir şekilde görülmektedir. 1961 yılında Webster kavramı; aralarında ulusal ortak bir köken veya inanç ortaklığının söz konusu olduğu insanların dağılması olarak nitelendirmiştir. Aynı zamanda bir ülkenin diğer ülkelere dağılan halkı olarak da ifade etmiştir. 1968 yılında Le Monde "Çek diasporası" kelimesini kullanmıştır. Pierre Gilbert, Dictionnaire des mots contemporains'de kavramı, sadece Yahudiler için değil aynı zamanda başka hakları da içine alacak şekilde genişletmiştir. 1968 yılında Encyclopedia of the Social Science'dan çıkarılan diaspora maddesi, 2001 yılı itibariyle Robin Cohen'in metniyle yeniden yer almaya başlamıştır.

---

³⁹Gabriel Sheffer, *Diaspora Politics*, At Home Abroad, Cambridge: Cambridge University Press, p. 59.

⁴⁰ Minna Rozen, *Homelands and Diasporas: Greeks, Jews and Their Migrations* I. B. Tauris, p. 238

⁴¹ Stephan Dufoix, Transnationalism: Diasporas and the Advent of a New (Dis)order, *Deconstructing and Reconstructing "Diaspora": A Study in Socio-historical*, Ed: Eliezer Ben Rafael, Yitzhak Sternberg, BRILL, Leiden-London, 2009 p. 54

Nitekim diaspora kavramı üzerindeki gelişmeler iki noktadan devam etmektedir. Birinci nokta, kavramın çıkışı ve ilk kullanılan anlamının direkt Yahudiler ile ilişkilendirilmiş olmasıdır. Bir bakıma özel isim gibi kullanılmıştır. Fakat tarihi süreçte, göç ve sürgün yaşayan Yahudiler dışındaki halklar da 19. Yüzyıldan sonra kavram kapsamında değerlendirilmiştir. Afrikalılar ve Ermeniler genişleyen diaspora kavramında baş rol oynamışlardır. Yunanlar, Hintliler, Çinliler, Kürtler, Filistinlilerle birlikte pek çok toplum da süreç içinde eklenmiştir. İkinci nokta da ise kavram, Avrupa dillerinde 20. Yüzyıla değin sadece ilahiyat ve din konularında yapılan incelemelere konu olmuştur.

2.1.3. Diaspora Kavramının Özellikleri

1970'li yılların sonuna doğru, anayurttan kopuş ve anayurda dönüşün ifadesi şu şekilde olmuştur; kültürün temeli anayurttur, toplumun anayurdundan kopartılması sürgün, sürgünün neticesinde başka bir bölgede sürdürülen hayat muhaceret, muhaceretin dağınık ve olumsuz yaşam tarzı ve kültürün, kimliğin son bulması asimilasyon, asimilasyon; yok oluş, sona erdirmeye çabası; nihayetinde ise tekrar anayurda dönüş. Diaspora, en fazla anayurda dönüş umudunu taşımaktadır.

Diaspora kavramı dokuz özelliği içinde barındırmaktadır⁴²;

1. Kökenlerinin olduğu kendi anavatanından trajik olayların yaşanması nedeniyle ayrılmak zorunda kalmak ve birden fazla farklı bölgeye dağılmak.
2. Anayurda dair başarı ve tarih için bütüncül bir hafıza oluşturmak.
3. Anayurttan iş, ticaret ve ekonomik nedenlerle başka ülkelere gitmek.
4. İddia edilen tarihin mitleştirilmesi ve idealize edilerek korunmak istenmesi, güven ve refah için verilecek sözler,
5. Toplu dönüşlerin tasvip edilmesi.
6. Farklılıklara, kolektif tarih ve gelecek düşüncesine dayalı grup bilinci,

---

⁴²Cohen, a.g.e., p. 522.

7. İçinde bulunduğu toplumla ilişkilerde bozukluk, dışlanma,

8. Başka ülkelerdeki üyeleri bulma, ilişki kurma,

9.Çoğulculuğun savunulduğu bir ülkede yaşama ihtimali şeklinde sıralanabilmektedir.

Diaspora topluluklarının bir diğer özelliği de büyük devlet kurma amacı içerisinde olmalarıdır. Ermeniler gibi Yahudiler'in ve Rumlar'ın da büyük İsrail , büyük Yunanistan ve Ermenistan hedefleri vardır. Bu durum diaspora toplumlarının ortak yönlerine işaret etmektedir. Uzun süre bir devlete sahip olamamak ve onun getirdiği zorluklar bu topluluklarda zaman zaman çok büyük bir ülke ve çok güçlü bir devlet özlemini kamçılıyor olabilir.

Diaspora'yı Yahudilere özgü yapan etkenlerin en önemlisi, sürgün edilen yere adaptasyon hususunda geliştirilen ideolojiler olmaktadır. BabilonyanTalmud; Yahudilerin diaspora içinde sosyo-politik çevreleri nasıl kendilerine uyumlu hale getirebileceklerinden söz etmektedir. Var olan rejimin yasaının, meşru olan tek yasa olduğuna işaret ederek, Yahudilerin yasaya saygı duyması gerektiğini belirtmiştir. Burada anlaşılması gereken Yahudilerin uyumlu bir karaktere sahip olmasıdır. Son dönemde ise modern dünya anlayışında toplumsal dinamik yapıyı isimlendirmek için diaspora kelimesi sıkça kullanılmaya başlanmıştır.

Bahsi geçen dinamik yapının oluşumu diaspora kavramı ile değerlendirildiğinde savaş ve farklı nedenler yüzünden insanların yurtlarından kopartılarak kurdukları yeni dünyalarındaki ruh durumuna dayandırılmaktadır. Kavram yalnızca coğrafi bir dinamikliği değil aynı zamanda kültürel ve politik anlamda oluşan uzaklığı da ifade etmektedir. Böylesi bir bakış açısı, idealize edilen bir dünyadaki cemaatlere veya altın çağlara gönderme ile köklü politik istekleri olan siyasal boyuttaki hareketlerin kaynağı ise kendilerini diaspora koşulları altında varsaymaları olmaktadır⁴³.

2.1.4. Klasik Diaspora ve Yeni Diaspora İlişkisi

Diaspora olgusunun ulus ötesi ve küreselleşme ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Yeni bir süreç dahilinde diaspora olgusu konusunda Michele Reis şöyle bir değerlendirme yapmaktadır. "Klasik diasporabüyük oranda doğrudan doğruya, Yahudilerin, Filistinlilerin, Afrikalıların ve Ermenilerin durumunda olduğu

---

⁴³ Laçiner, a.g.e., s. 56.

gibi, sürgünle ilişkilendirilirken, denizaşırı bölgelere yayılma ne anayurtlarından kesin bir kopuş ne de çağdaş diasporaya ilişkin olarak daimi olarak düşünülen diasporik grubun kökünden söküldüğü anlamına gelmektedir. 'Klasik diaspora' ya karşıt bir şekilde 'yeni diaspora' daha geniş bir çapta diasporik toplumlara kapsar ve bunların dağılmak için nedenleri, özellikle küreselleşmeye ilişkin olarak, klasik dönemdekenden çok daha çeşitlidir⁴⁴.

2.2. DİASPORALARIN OLUŞUM NEDENLERİ

Robin Cohen'in diaspora kavramını kendi fikirlerine uygun bir biçimde tanımlamış ve belirlediği özelliklerini şöyle sıralamıştır⁴⁵;

1. Halkların anavatanlarından olumsuz koşullar neticesinde sarsıcı bir biçimde birden fazla bölgeye dağılmasıdır.

2. İş, ticaret, yada kolonyal bir biçimde anavatandan başka yerlere dağılmak.

3. Geri dönüş hareketinin heyecana dönüşmesi.

4. Eski vatanın idealize bir biçimde akılda yer alması ve varlığını sürdürmesi, güvenliği, refahı için ortak bir ilişkinin olması.

5. Anavatanda yaşananlar hakkında, başarı ve tarihlerin içinde muhafaza edildiği bir mite sahip olmak.

6. Çoğulculuğun hoş görüsü ile bulunduğu topraklara çeşitli zenginlikler katmak.

7. Diğer ülkelere dağılan ırkdaşları ile yaklaşım içinde olmaları ve işbirlikçi tavırlar sergilemeleri.

8. Bulunduğu toplumla sağlıklı bir ilişki kurulamaması ve toplumun diaspora yaşayan grubu benimsememesi.

9. Güçlü bir bilinç oluşturma, bu bilinç içinde ortak bir kader, inanç ve tarihin bulunması.

Bir varsayım çerçevesince insanların kökeninin Afrika'ya dayandığı düşünülmektedir. İnsanoğlu yüz bin yıl kadar önce Afrika'dan tüm dünyaya yayılmıştır. İlk olarak Yakındoğu'ya gitmiş, Güneydoğu Asya ve Avustralya'ya ise altmış bin yıl önce gitmiş, sonrasında ise, Amerika'ya yayılmıştır.

Ortak bir tarih, dil, din, kültür ve bir toprak parçası üzerinde egemenlik isteği insan grubuna ortak kişilik ve bağlılık duygularını vermektedir. Anavatana bu şekilde ortak olan insanlar, örgütlenme ve kader birliği duygularına sahip olmaktadır.

⁴⁴ Özer Özocak, "Diaspora Kavramı ve Ermeni Diasporası", *Yeni Türkiye Dergisi*, 2014, 1-15, ss. 3-4.

⁴⁵Cohen, a.g.e., p. 520.

Böylece, ortak bir düşünsel altyapı da oluşmaktadır. Ermeni ve Yahudi diasporalarının köklerinin bulunduğu topraklara doğru geri dönüş umudu, kimlik ve örgütlü davranmayı gerekli kılmaktadır⁴⁶.

Diasporaların başlangıcı ve göç kavramı incelenerek konu hakkında daha detaylı bilgi edinilebilmektedir. Göçün dinamik ve sosyal bir olgu olduğu ve göç politikaları ile birlikte değerlendirilmesi son derece önemli olmaktadır. Göç konusu incelenirken göçle ilgili mekân ve zamanlar birlikte incelenmektedir. Göç politikaları konusu ilgili dönem dahilinde oluşan şartlar göz önüne alınarak değerlendirilmektedir. Savaş ve yoksulluk konuları da önemli bir konu olarak göç ile ilişkilendirilmektedir⁴⁷.

McNeill tarihsel bakış açısıyla göçün dört çeşidi olduğunu ifade etmektedir. Bunlar şöyle sıralanmaktadır⁴⁸;

1. Fetih girişimleri olarak özetlenebilecek olan, anayurdun başka uluslarca fethi ve iki toplumun bütünleşmesi,
2. Ticari yerleşme faaliyetleri kapsamında, gelen yabancıların ev sahibi konumunda olan ülkelerce olumlu karşılanması,
3. Başka nüfuslar tarafından cebren yerleştirilme,
4. Kölelik olarak nitelendirilen, anayurtlarından tamamen kopartılan toplumların farklı bir yere götürülmesi olarak sıralanabilmektedir.

Bu durum tarih içerisinde pek çok kez meydana gelmiştir. Moğol baskısıyla batıya göçen Türk boyları, Babil esaretiyle ve daha sonra Roma imparatorluğunun baskısıyla göç eden Yahudi toplumu bunların bariz örnekleridir. Bir başka göç türü fetih yoluyla gelişen göç dalgasıdır. Yaşanılan yerin başka bir grubun istilası dolayısıyla yeni gelen topluluğun oraya yerleşmesini ifade eder. Yeni gelen topluluk yerel unsurlarla birlikte aynı coğrafyada yaşar. Böylelikle başka bir coğrafyadan gelen bu topluluk orayı yurt edinip kendi toprağı haline dönüştürür.

⁴⁶ Karl Cordell, *Introduction: Aims and Objectives*, Ethnicity and Democratisation in the New Europe, New York, Routledge, 1999, p. 4-5.

⁴⁷ Ulaş Sunata, "Türk Dış Politikasında Göç ve Mülteci Rejimi", *Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 2015, Cilt: 2, Sayı: 1, 12-40, s. 25.

⁴⁸ William McNeill, *Human Migration in Historical Perspective*, Population and Development Review, New-York, 1984, p. 43.

Üçüncü olarak ise iş gücü ihtiyacı ve ticaretin gelişmesi adına yapılan göçler yoluyla oluşan diaspora toplulukları vardır. İkinci dünya savaşı sonrası işgücü eksikliğini gidermek adına Almanya'nın Türk işçileri kabul etmesini ya da geçmişte Anadolu Selçuklularının ticaretin gelişmesi adına Yahudi tüccarları kabul etmesi gibi örnekler bu tarz göç örnekleridir. Ayrıyeten İrlanda'daki kıtlık sebebiyle Amerika'ya göçler de bu şekilde değerlendirilebilir.

Dördüncü olarak ise Sömürge ülkelerinin Afrika'dan toplayıp Avrupa ve Amerika'ya çalıştırılmak üzere götürdüğü siyahi köleler bu duruma bariz örnektir. Yurtlarından koparılan bu insanlar sahiplerinin elinde hiçbir insani hakka sahip olmadan yaşamışlardır. Yine buna örnek vermek gerekirse Kırım tatarlarının ikinci dünya savaşı sonrası mevcut Sovyet yönetimi eliyle Sibirya'ya sürgün edilmeleri gösterilebilir. Keza bugün ki Gürcistan'daki Ahıska Türkleri de aynı sebeple dönemin Sovyet yönetimi tarafından zorla göç ettirilmiştir.

Bu durumda göçlerin ve ardından oluşan diasporik toplulukların oluşumunun ekonomik, siyasi ve sosyal nedenleri olduğunu söylemek mümkündür.

2.2.1. Ekonomik Nedenleri

İş ve daha iyi bir yaşam için insanlar yaşadığı yeri bırakıp başka bölgelere yerleşmesi göçlerin sebeplerinden biri olmaktadır. Bu durum yalnızca kişilerin coğrafi olarak bir yerden bir başka yere gitmesini ifade etmemektedir. Göç eden ve göç alan toplumlarda ilerki dönemlerde çeşitli toplumsal davranış biçimleri ortaya çıkmaktadır⁴⁹.

Çok zaman yabancı düşmanlığı, islamofobi olarak ortaya çıkan bu tarz davranışlar günümüz dünyasının başlıca problemlerindedir. Ancak ekonomik yönden bu duruma muhtaç olan ülkelerde işgücü ihtiyacı olması sebebiyle bir mecburiyet durumundan söz etmek gereklidir. Genç nüfusu olmayan, çalışacak yaşta geçkin nüfus; büyüme ve kalkınmayı olumsuz etkilemektedir. İşsiz olmayan fakirliğin kol gezdiği ülkelere kaçan kişiler bu açıdan ekonomiye yaptıkları katkıyla büyük göç alan ülkelere ekonomiye can vermektedir de diyebiliriz.

Gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkelere gelişmiş ülkelere göçen kişiler, iş veya öğrenim maksadını taşımaktadırlar. Teknolojik ilerlemelerin yüksek olduğu gelişmiş ülkelere göçen kişiler, teknolojik ve bilimsel bilgiye kolaylıkla erişim

⁴⁹ Ayşe Şebnem Tunç, "Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme", *Tesam Akademi Dergisi*, 2015, Cilt: 2, Sayı: 2, 29-63, s. 54.

imkanını yakalamaktadırlar. Bu tip göçlerin bir başka boyutu da gidilen ülkelerde yeni sosyal ağların oluşması, kültürel anlamda tanıma olanakları olarak sıralanabilir. Özellikle kişilerin yeni sosyal ağlar geliştirmesi, ülkelerine döndüklerinde son derece faydalı olmaktadır⁵⁰.

Bu devlet desteği ve sponsorluğunda burs ile olabildiği gibi kişinin kendi imkanlarıyla da olabilmektedir. Dünyada var olan gelişmenin ve iletişimin de bu sayede arttığı ve geçmişe oranla insanlar arasındaki ilişkilerin artmasının da bunun sebeplerinden olduğu söylenebilir.

Günümüzde sosyal medya araçları, Televizyon, radyo, telefon internet siteleri gibi farklı medya araçlarının dünya üzerinde sağladığı etkinlikle insanlar değişik kaynaklara çoğu zaman ilk elden ulaşabilmekte etkileşim artmaktadır. Bunun ekonomik yansımaları da elbette kaçınılmazdır. Zaten geçmişten günümüze insanlar arasındaki iletişimin ve farklı kültürleri tanımanın yolu ekonomik faaliyetlerden geçmektedir. Tarihteki ilk diaspora toplulukları da bu sayede oluşmuştur. Yunanlılar kendi şehir devletlerinden çıkarak farklı coğrafyalarda koloniler kurmak suretiyle diasporaları oluşturmuşlardır. Koloni esas itibarıyla devletlerin anayurtlarından yurttaşlarını yerleştirmesiyle farklı ülkelerde kurdukları ticari üslerdir.

2.2.2.Sosyal Nedenler

Ulus-devlet anlayışının ve türdeş toplumsal yapının kapsamına girmeyen bireylerin/grupların statüleri, azınlık kavramı ile açıklanmaktadır. Azınlık kavramı, siyasal süreçte 1. Dünya Savaşının akabinde Uluslararası Sürekli Adalet Divanı (USAD) tarafından yapılmıştır. Bu bağlamda azınlık kavramı; bir devlete yerleşen, dili, dini, ırkı ayrı toplumsal gruplardır⁵¹.

Erdoğan, toplu göçlerin tüm dünyada ev sahibi ülkede yaşayan halkı huzursuz ettiğini belirtmektedir. Hatta düşmanlık beslemeye kadar giden bu sürecin en önemli nedeni ise, gelirin düşeceği endişesi ile iş kaybetme korkusu olmaktadır. Kitlesele göç olaylarında çalışma haklarının da önemli bir nokta olduğunu vurgulamıştır⁵².

---

⁵⁰ Kamil Taşçı ve Gökhan Güder, "Teknoloji Politikalarında Diasporaların Yeri ve Yazılım Endüstrisinin Gelişimine Etkileri: Brezilya, Çin, Hindistan ve Türkiye Örneği", *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 2008, Cilt: 3, Sayı: 2, 35-70, s. 52.

⁵¹ Fırat Yıldız, "Uluslararası Göç ve Diaspora ile İlişkili Kavramlar", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2014, Cilt: 3, Sayı: 2, 385-420, s. 392.

⁵² Mustafa Murat Erdoğan, *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması*, Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi Yayınları, Ankara, 2011, s. 19.

Sosyal sorunların temelinde iktisadi nedenler aransa da milliyetçilik de bir değişken olarak gündeme gelmektedir. Milliyetçilik kavramı; tarih, ortak köken ve kültür birliğinin esas olduğu bir bağ ile birbirine bağlanan insanların meydana getirdiği topluluk olmaktadır. Ulusçuluk kavramında ulus olgusu, bağlılığın odak noktası olmaktadır. Kültürel, sosyal, siyasi ve ahlaki bir açıdan bakış açısını gerektiren bir doktrin olarak özetlemek mümkündür⁵³.

Sosyal kimlik; kişilerin başkaları nezdinde sosyal kategori, cinsiyet, meslek, etnik köken, dinî kimlik gibi hususlarda algılanış biçimi olmaktadır. Sosyal kimlik teorisini oluşturan en önemli öge, gruplar arasında kurulan bağlar olmaktadır. Bireyler, içinde buldukları gruplara göre diğer grupları kıyaslamaktadırlar. Bu durumun netlik kazanması için iç grup ve dış grup kavramlarının bilinmesi gerekmektedir⁵⁴. İç grubun üyesi olan bir birey, kayırcı olarak dış gruba karşı ayrımcılık yapar. İç grup kayırması ve dış grup dışlamasını yaparak bir birey, iç grubu olumlu değerlendirir ve bir gruba ait olma duygusu, onun olumlu bir sosyal kimliğe sahip olmasını sağlar. Bir gruba aitlik duygusu, kendini kişiliğini tanımak ve anlamak için çok büyük önem taşır.

Sosyal kimlik, kimliğin tamamının bir parçasıdır. Sosyal kimlik, bir gruba aitlik duygusuyla ilgilidir. Sosyal kimlik, ayrıca bir bireyin farklı bir gruba ait olma farkındalığıyla tanımlanır. Bir gruba aitlik duygusu hem olumlu hem olumsuz hisleri kapsar. Tajfel'e göre sosyal kimlik, bir bireyin öznel algılarını ve değerlerini oluşturur. Bir birey kendisiyle ilgili bir görüş oluşturmakta sosyal kimliğin bir parçası olan gruba aitlik duygusundan çok etkilenir. Çünkü o birey, kendini başka gruplarla karşılaştırarak kendisiyle ilgili bir görüş oluşturur. Her birey kendi sosyal kimliğini korumaya çalışır; çünkü sosyal kimliğin temelinde bir bireyin özgüveni, kendine olan saygısı ve kendisiyle ilgili olan görüşü vardır

Göçün neden olduğu en önemli problem kimlik sorunu olmaktadır. Göçen topluluğun toplumdaki statüsünde oluşan belirsizlik, kimlik sorununun bir parçası olmaktadır. Ayrıldığı yerde hangi konumda olduğunu, hangi birime mensup olduğunu net bir biçimde bilen birey, geldiği yerdeki konumunda belirsizlik yaşamaktadır. Bu durumu iki şekilde sonuçlanmaktadır. Birincisi, geldiği topluma tamamen sırt çevirme ve kendi kimliğini şiddetli bir biçimde kabul ettirme çabası, ikincisi ise, anayurdunun değerlerini yok sayarak var olan sorunla mücadele

---

⁵³ Ahmet Yıldız, *Ulus Devletin Bunalımı*, Etkileşim Yayınları, İstanbul, 2010, s. 19.

⁵⁴ İbrahim Balcıoğlu, *Sosyal Psikolojik Açıdan Göç*, Elit Kültür Yayınları, İstanbul, 2007, s. 84.

şeklinde olmaktadır. Ailede birinci kuşak ebeveynler, krizle önceden karşı karşıya gelmiş ise ikinci kuşak, okul ve çevre ile ebeveynleri arasında kalmış bir durum yaşamaktadır. Ailesiyle yabancılaşmaktayken dışarıda dışlanmakta ve ötekileştirilmektedir⁵⁵.

Bireysel kimlik, kişinin taşıdığı alt kimlik ile ait olduğu sosyal gruplardan aldığı üst kimlik özelliklerinin bir karışımı olmaktadır. Herhangi bir olumsuzlukla karşılaşan birey ilk olarak ırk, din ve mezhep gibi mutlak özelliklerini sebep olarak görmektedir. Göçmen konumunda bulunduğu toplumda kimlik sorunu ya tamamen reddedilmekte ya da büyük bir meydan okumayla benimsenmektedir. Bu şekilde yaşanan olumsuzlukların üstesinden gelineceği düşünülmektedir⁵⁶.

Küreselleşmeyle birlikte kitlesel göç akımlarını kabul eden bir ülke neredeyse kalmamıştır. Göç ile ilgili olarak devletler son derece dikkatli ve seçici davranmaya başlamışlardır. Bu bağlamda yaşlı ve bağımlı göçmenlerin girişi engellenmektedir. Küresel anlamda öncü statüsünde yer alan firmaların insan kaynakları politikaları da devletlerin göç beklentisine uyum sağlamıştır. Küresel göçmenlerin nitelikli insan gücüne dayandırıldığı, niteliksiz insan göçünün istenmediği görülmektedir.

Kitlesel göç akınlarının modern tarihinde dört ana dönem bulunmaktadır. Bunlar;

1. Merkantalist (büyük ticaret) dönemi: 1500-1800 yılları arası
2. Endüstriyel dönem (dışarıya) göçü: 1800-1920 yılları arası
3. Sınırlı göç dönemi: Dünya savaşları ve Büyük Buhran
4. Endüstri sonrası göç dönemi: II. Dünya Savaşı sonrası dönem olarak ortaya çıkmıştır.

Modern tarihin ilk göç akınını Merkantilist dönem oluşturmaktadır. Bu dönemde Yeni Kıtaların keşfi ile birlikte Amerika ve Avustralya gibi kıtalar'da insanlar koloniler kurmak ve yerleşmek suretiyle göç akını başlatmışlardır. Daha iyi da müreffeh şartlarda bir yaşam arzulayan insanlar modern tarihin ilk kitlesel göçüne öncülük etmişlerdir.

İkinci dönem olarak buharlı makinelerin ve sanayi devriminin getirdiği yeniliklerle seri ve hızlı üretim aynı zamanda pek çok işçiye iş kapısı açmış ve o

⁵⁵ Balcıoğlu, a.g.e.,ss. 202-203.

⁵⁶ Mustafa Sever vd.,*Teröre Sosyo-Psikolojik Açıdan Genel Bir Bakış*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 2010, s. 287.

zamana kadar tarımla uğraşan insanlar artık sanayi üretim toplumuna geçişle birlikte fabrikaların olduğu büyük şehirlere kırsaldan göçe başlamışlardır. Bu geçmişte tarım veya zanaatla geçinen insanların hayatında köklü değişimlere neden olmuştur.

Sınırlı göç döneminde dünya devletlerinin arasında sömürge yarışı olması sebebiyle başlayan savaşlar toplumları sonu belirsiz bir konuma itmiş, insanlar savaş bölgelerini terk etmiş ve farklı ülkelerde güvenle ve huzurla yaşayacakları bir yer bulma arzusuyla göç etmişlerdir. Bu kitlesel göçler oldukça trajik olayların vuku bulmasıyla oluşmuştur.

Son olarak günümüz dünyasını ele alacak olursak, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından oluşan barış ortamı sonrası sömürge devletler bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir. Ancak bu ülkelerdeki düşük refah şartları ve iş bulma zorlukları pek çok insanı daha iyi bir hayata olan tutkusu ile göçe tabi kılmıştır. Pek çok toplum bu göçler neticesinde birbiriyle kaynaşmış ve yer değiştirerek gittikleri yerleri demografik açıdan değiştirmişlerdir

65 milyon Avrupalının katıldığı en büyük göç hareketi ilgili dönemler içinde gerçekleşmiştir. İspanyol ve Portekizliler, Orta ve Güney Amerika'ya gitmişlerdir. İngilizler Kuzey Amerika, Güney Afrika ve Avustralya'ya, Fransızlar Kanada ve Kuzey Afrika'ya doğru hareket etmişlerdir. Bunun yanı sıra Alman, İtalyan, Macar, Polonyalı, Rus, Yunan, Hollandalı ve İrlandalılar da göç etmişlerdir. Avrupa'dan göç eden 45 milyon kişi Kuzey Amerika'ya gitmiştir. 20 milyon civarında kişi de Latin Amerika'ya doğru gitmiştir. 1830-1860 yılları arasında İngiliz, İrlandalı ve Almanların çoğunlukta olduğu göç hareketi Kuzey Amerika'ya gerçekleştirilmiştir. 1860-1890 yılları arasında göç edenlere İskandinav ülkelerinden yola çıkanlar da eklenerek, büyük bir kitlesel hareketlenme oluşmuştur. 1920 yılından itibaren ABD, göç hareketlerine kısıtlama getirmiştir. 1930 yılında yaşanan Büyük Buhran da kitlesel göç hareketlerinin yavaşlamasında etkili olmuştur. 1960'lı yıllarda alınan tüm tedbirlere rağmen göçmen sayısında tekrar artış olmuştur⁵⁷.

1980 ve 2000'li yıllar arasındaki dönemde uluslararası hareketlerin gerçekleşmesinde, Sovyetler Birliği'nin çöküşü, Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve yeni sınırların ortaya çıkması sığınmacıların, mültecilerin ve göç dalgasının oluşumunda etkili olmuştur. Bununla birlikte, ikinci bir küreselleşme yaşanmış, yeni iktisadi göç hareketleri uluslararası alanda önemli bir hal almıştır. 2000'li yıllardan sonra göçmen etnik kimliklerinin çeşitlenmesi, kadın göçmen sayısının artışı, çevreden gelen

---

⁵⁷ Murat Özgür, *Cog 108 Nüfus Coğrafyası*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara, 2011, s. 79.

mülteciler göçün unsurları olarak şekillenmiştir. Ayrıca, küreselleşmenin emek piyasasına olan tesiri, yaşam tarzı, yükseliş eğilimi gösteren insan hareketliliğinin temelini oluşturmuştur. Göç mekanizmasının odağı olan insan akışları; mal, bilgi ve sermaye akışlarıyla paralel olarak gerçekleşmektedir. Beş temel göç sisteminden söz etmek mümkündür. Bunlar, Körfez Ülkeleri, Asya-Pasifik Bölgesi ve Güney Amerika Kuzey Amerika, Batı Avrupa olmaktadır.

Ülkeler arasındaki iktisadi ve sosyal gelişmişlik dengesinin olmaması, iç çatışmalar ve savaşlarla birlikte göçü de kaçınılmaz yapmaktadır. Fakat modern çağ içinde yerleşilecek alanların darlığı ile göçmenlere verilen kotalar ve rahat hareket edebilme olanakları da sınırlı olmaktadır. Bu nedenle kaçak göçmen akımında büyük bir ivme ortaya çıkmaktadır. Mülteci akınlarının sebebi ise, rejim sorunları kabileler arası çatışmalar, bulunan ülkelerdeki siyasal baskılar, bölgesel savaşlar, olmuştur. Eski Yugoslavya'daki çatışmalar, Eritre-Etiyopya savaşı Guatemala, Liberya ve Sierra Leone'de yaşanan karışıklıklar mülteci sorunlarının ortaya çıkışında önemli rol oynamıştır. Vietnam ve Sri Lanka'da yaşanan olaylar Irak'ın ve Afganistan'ın işgali Filistin ve Karabağ sorunları da mülteci akınlarına sebep olan diğer olaylar olmuştur. Olayların sonucunda 43,3 milyon insandan 27.1 milyonu çatışmalar nedeniyle ülkelerinden ayrılmıştır. 5.2 milyonu mülteci olarak, 1 milyonu sığınmacı olarak Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMYK)'nin görev alanına girmiştir.

Göçlerin insanlar üzerinde olumlu veya olumsuz pek çok etkisi olmaktadır. İlk etki, nüfus düzeninin değişmesi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durumda dolaylı ya da direkt etkiler gözlemlenmektedir. Şehirleşme oranında artış yaşanmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde iç göçler neticesinde şehirlerin doluluk oranı yükselmektedir. Bu durum konut ihtiyacını ortaya çıkararak gecekondulaşmayı, düzensiz kenar mahalle oluşumunu da beraberinde getirmektedir. Bu sorunlara gürültü kirliliği, alt yapı yetersizliği, trafik, gibi pek çok sorunu da eklemek mümkündür. Gereken eğitim ve sağlık hizmetlerinin verilemeyişi, plansız yerleşme, salgın hastalıklar gibi konuları gündeme taşımaktadır. Göçün sonuçları sosyo-kültürel alanda da kendini göstermektedir. Her anlamda farklı olan insanların birbirleri ile ilişkileri, adaptasyon sürecinde yaşanan çatışmalar, göçün bir başka yönü olmaktadır. Yaşam tarzı ve kültürlerin birbirinden etkilenmesi ise olanaksız görünmektedir. Göçün en önemli etkisi siyasi ve idari sorunlar üzerinde görülmektedir. Ülkelerin siyasi dengeleri sarsılmakta, bambaşka değer yargıları geliştirmekte, yönetim mekanizması ise bu hususlar da yetersiz kalmaktadır. İdari

sınırların bir ölçüde değişimi, mülteci ve kaçak göçmen sorunları da siyasal ve idari etki olarak değerlendirilmektedir. Nüfus bilişenleri ile ilgili noktada göç kendini hemen hissettirmektedir. Nüfusun bileşenleri olan yaş, cinsiyet özellikler konuları hızla değişiklik göstermeye başlamaktadır⁵⁸.

2.2.3.Siyasal Nedenler

Mülteci, sığınma talebiyle başka bir ülkeye iltica eden ve isteği ilgili ülke tarafından kabul edilen kişi olmaktadır. Geniş anlamda 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesi'nin mülteci tanımı, "Menşei ülkesi dışında bulunan, ırkı, dini tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi görüşü sebebiyle zulüm görmekten haklı nedenlerle korku duyan ve ülkesinin korunmasından yararlanamayan ya da yararlanmak istemeyen veya zulüm korkusu nedeniyle buraya dönmek istemeyen kişi" olmaktadır⁵⁹.

Yurtdışı siyasi suçlular en fazla Avrupa ülkelerinden iltica talebinde bulunmaktadır. Liberalizm etkisi ve diğer ülkelerin talepte bulunan vatandaşlarına sahip çıkma nedenleri doğrultusunda Avrupa ülkelerini iltica konusunda merkez haline getirmiştir. Avrupa'da ise son dönemde esen milliyetçilik rüzgarı konuyla ilgili farklı tutumların gelişmesine neden olmaktadır. Fransa merkez sağı olan UDF Partisi'nin Marsilya mitinginde, Fransa'nın işsiz Afrika ve Avrupalıları mülteci olarak istemediklerinin altı çizilmiştir. Fransa'nın suçlular ve anarşistlerin merkezi olmayacağını belirtmiştir⁶⁰.

İrkçılık yabancı karşıtlığı ve İslamofobi gibi konular ilticaya bakış açısının ürünleri olmaktadır. Suç oranlarının artışı ve mahkum sayısının göçmenler içindeki oranının artması, toplumsal nefretin tırmanışına da neden olmaktadır. Avrupa Birliği (AB) herkesin güvenli yaşam hakkı olduğunu savunan bir anlayışla iltica ve göç faktörlerinde etkin rol oynamaktadır. Fakat AB üyesi ülkelerin göç ve iltica hakkında bakış açıları ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir.

İtalya Belçika, Yunanistan, Birleşik Krallık, Portekiz Hollanda, Finlandiya, İrlanda ve İspanya gibi birçok Avrupa Birliği (AB) ülkesinde demografik çeşitlilik 1999 yılına kadar iktisadi faktörler nedeniyle olumlu karşılanmıştır. Danimarka,

---

⁵⁸ Özgür, a.g.e., s. 115.

⁵⁹ Tunç, a.g.e., s. 54.

⁶⁰Hanifi Sever ve Muhammed Sever, "Avrupa Birliği Ve Türkiye Ekseninde Yasadışı Göç ve İltica Paradoksu: Domino Etkisi Sonrası Yaşananlar", *Polis Bilimleri Dergisi*, 2013, Cilt: 15, Sayı: 2, 86-105, s. 90.

Avusturya, Fransa, Almanya, Lüksemburg ve Avusturya göçmen akımının yoğunluğunun AB ülkeleri tarafından kaldırılamayacağını bu konuda göçü arttıracak hiçbir gayretin gösterilmemesi gerektiğini savunmuşlardır.

Önceki yıllarda AB ülkeleri iş gücü ihtiyacını göçlerle karşılamışlardır. Fakat 2000'li yıllar, sosyal sorunların ortaya çıktığı bir dönem olmuştur. Ülkelerdeki demografik yapıda meydana gelen değişiklikler, sosyal problemler, Korunaklı Kale Avrupası düşüncesini yansıtan göçmen politikalarının uygulanmasına neden olmuştur.

Aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere göçmen nüfusun hapisanedeki oranı gitgide artan bir yüzdeye (%) tekabül etmektedir. Bunun toplum içindeki yansımaları da net şekilde görebilmekteyiz.⁶¹

Tablo-2Göçmen Nüfusun Senelere Göre Hapishanedeki Oranı (%)

	1983	1988	1991	1997
Avusturya	7	9	22	27
Belçika	22	30	34	38
Fransa	25	26	30	26
Yunanistan	12	19	22	39
İtalya	8	9	15	22
Hollanda	23	20	25	32
İspanya	8	12	16	18
İsveç	17	22	20	26

Kaynak: Avrupa Konseyi (Council of Europe) ve Baldwin-Edwards (2001a).

⁶¹ Sever ve Sever, a.g.e., s. 94.

2.3. DİASPORALARIN ÇEVREYE ETKİLERİ

2.3.1. Diasporaların Kamuoyuna Etkisi

Diaspora anavatanlarından belirli sebepler dahilinde çıkarılan toplulukların ortak kader birliği etrafında oluşturdukları kültür ve yaşayışlarını muhafaza etmelerine karşılık gelen kavram olmaktadır. Bir başka ifade ile doğduğu veya güçlü ailevi bağların bulunduğu ülkenin dışında yaşamak zorunda kalan, geldikleri ülkede de kuvvetli maddi ve manevi bağlar geliştiren göçmen nüfustur. Doğduğu ülkeden bir başka ülkeye göç yoluyla giden veya önceden göç etmiş olanların soyundan gelen, geldiği ülke ile etnik kimlik ve hemşerilik olgularını paylaşan nüfus, diaspora tanımı çerçevesinde değerlendirilmektedir. Diaspora tanımı içinde geçen azınlık olarak başka bir ülkede yaşama olgusu, kimi zaman siyasal suçları getirebilecek bir bakış siyasetini de kapsayabilmektedir. Bir toplumun içinden gelen numune gibi görülen diasporalar, azınlığı oldukları topluma kendi kültür, ülke ve yaşayışları hakkında genel kanılara ve varsayımlara sebep olurlar.

2.3.2. Diasporaların Sosyal Yaşama Etkisi

Diaspora, birçok açıdan toplumsal değişiklikleri de beraberinde getirmektedir. Bu değişiklikler olumlu olabileceği gibi olumsuz değişiklikler olarak da ortaya çıkmaktadır. Günah keçisi gibi suçlanan grupların başında, ülkenin yönetimine karşı koyan veya meydan okuyan yabancılar gelmektedir⁶².

Suriye’de yaşanan iç savaştan kaçarak Türkiye’ye sığınan Suriyeliler örneğinde de olduğu gibi göçen halk yanlarında kültürlerini, alfabelerini, dillerini de beraberinde getirmişlerdir. Bu durumun yansımaları ise toplumsal zıtlıklar şeklinde ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki tüm olumsuzlukların yanında öncelikle çözülmesi gereken sorun ise istihdam ve eğitim hususları olmaktadır. Türk toplumunun oluşan göç akımını yüksek oranda kabul ettiği varsayımından hareketle, eğitim alanında uygulanması zorunlu politikaların öncelikle ele alınması gerektiği açıkça görülmektedir. Eğitim konusunun yanında sosyal uyumun gerçekleştirilmesi hususunda çözüm getirilmesi gereken bir diğer konu da istihdam olmaktadır⁶³.

---

⁶² Charlie Campbell, *Günah Keçisi: Başkalarını Suçlamanın Tarihi*, (Çeviren: Gizem Kastamonulu), Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2013, s. 78.

⁶³ Tunç, a.g.e., s. 52.

2.3.3. Diasporaların Ekonomiye Etkisi

Diasporalar günümüz dünyasında ekonomik açıdan da pek çok etkiye sahiptir. Yurtdışında yaşayıp ailesine anavatanında destek olmak şeklinde olduğu gibi ayrıca aileler olarak vatanını terk edip yabancı ülkeye yerleşme de bir seçenek olmaktadır.

İkinci dünya savaşı sonrası Almanya'da oluşan işçi açığı Türkiye ve Yunanistan gibi sanayi altyapısı olmayan toplumlardan gelen işçi göçüne sahne olmuş. Bu durum daha sonrasında diğer Batı ülkelerine de yayılmıştır. Başta Almanya, Hollanda, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Fransa olmak üzere gelişmiş ülkelerde önemli sayıda Türk yaşamaktadır. Dışişleri Bakanlığının 2017 verilerine göre 6 milyondan fazla türk vatandaşının 5.5 milyonu Batı Avrupa ülkelerinde geri kalanı ise Kuzey Amerika, Asya, Avustralya ve Ortadoğu'da yerleşiktir. Bu sayıya o ülkelerde doğmuş ve resmi olarak ailesi Türkiye kökenli ve Türk vatandaşlığına geçmemiş kişiler dahil değildir. Bunlar da dahil edildiğinde bu sayının çok daha fazla olduğu tahmin edilmektedir.

Diasporaların iktisadi anlamda etkileri üç boyutta ortaya çıkmaktadır⁶⁴;

1. Diasporaların finansal gücünün anayurtta yatırım olarak değerlendirilmesi,
2. Anayurtla yapılacak ithalat ve ihracat faaliyetleri,
3. Anayurda geri dönen nitelikli insan kaynağının eğitim, yerel işletmeler ve kamu alanında değerlendirilmesi, araştırma merkezlerinde istihdamının sağlanması akademik ve teknolojik alanda gelişmelere katkı olarak sıralanabilir.

2.3.4. Diasporaların Siyasete Etkisi

Diasporalar geldikleri ülkelere hemen adapte olamasalar da bazı hükümetler onlarla yakın ilişkiler kurmayı tercih etmektedirler. Bu bağlamda, işbirliği politikaları geliştirilmekte ve diasporalara önemli oldukları hissettirilmektedir. Yaşadıkları toplumlar ve geldikleri toplumlar arasında köprü vazifesini gerçekleştirmeleri için çeşitli politikalar üretilmektedir. Bu durum kendini hem iç siyasette hem de dış siyasette göstermektedir. İki farklı yaklaşım ile diaspora stratejisini anlamak mümkündür.

Bu yaklaşımlardan ilki doğrudan yaklaşım olmakta, kişilerin katılımları zorla sağlanmaktadır. Bireylere bu konuda hiçbir inisiyatif tanınmamaktadır. İkinci olarak dolaylı yaklaşımda, katılımlar gönüllülük esasına dayandırılmaktadır. Kritik

---

⁶⁴Johan Wets, *Migration and Development: Myths and Facts*, International Organization for Migration, European Policy Centre Paper, New-York, 2004, p. 78.

sorunların çözümlü için diaspora üyeleri bir araya gelerek oluşuma katkı sağlamaktadır. Bu yaklaşım kişilerin kendi inisiyatiflerini kullanabilecekleri, kararlarda katılım gösterebilecekleri bir yapıyı ihtiva etmektedir. Dolaylı yaklaşım son yıllarda sıkça başvurulan bir yöntem olmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİASPORALARIN İLLEGAL FAALİYETLERİ

3.1. DİASPORALARIN FAALİYET TÜRLERİ

Güvenlik anlayışı günümüz dünyasında geleneksel yöntemlerin dışına taşarak farklı bir anlayış kazanmıştır. Bu değişimdeki en büyük etken küreselleşme ile gelen teknolojik gelişmeler olmaktadır. Soğuk savaşın bitmesi ile birlikte uluslararası dengeleri değiştiren organize suçlar, yasadışı göç, insan kaçakçılığı, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı, para aklama gibi suçlar ön plana çıkmaktadır. Devletler halkının güvenliğini sağlamakla yükümlüdürler. Devletler kendi güvenliklerini sağlarken diğer devletleri ve uluslararası aktörleri de dikkate almak durumundadır⁶⁵.

Diasporalar yurtlarından anavatanlarından kopup gelen insanlardır. Geldikleri ülkelerde pek çok sıkıntıyla yüz yüze gelirler. Bir uyum sürecinden geçiş evreleri vardır. Bu dönemde fakir, işsiz ve çaresiz bir yola sürüklenme ihtimalleri vardır. İkinci bir seçenekleri olmazsa suça karışmaları olasıdır hatta yüksek ihtimallidir. Bu elbette konunun ekonomik yönüdür. Ayrıca kişinin sosyal yaşamında da yer tutan bir sebeptir. Azınlık diaspora nüfusuna sahip ülkeler, bu insanlar için politika geliştirmelerse bir zaman sonra illegal faaliyetlere sapılması kaçınılmazdır⁶⁶.

Anavatanından siyasi baskılar sonucu kaçmak zorunda kalan insanların durumuysa daha karışıktır. Bir yandan anavatanından göç etmesine sebep olan öfke diğer yandan uyum problemleri kişiyi agresif hale getirir. Bunun sonucunda kendini verdiği dava uğruna suç olaylarına bulaşmaktan kendini alıkoyamaz. Siyasi faaliyetleri neredeyse hayatının tamamına etki eder ve bu kişiler radikalleşmeye daha çok meyilli olurlar.

3.1.1. Topluma Yabancılaştırılmış Azınlık Gruplar ve Suç İlişkisi

Nüfus hareketleri, dışlanmış ve topluma yabancılaştırılmış azınlık gruplarının ortaya çıkmasına neden olur. Göç ettikleri toplumlarda ihtiyaçlarını karşılamak zorunda olan bu gruplar, amaçlarına suç vasıtasıyla ulaşmaya çalışırlar. İdeolojik ve kültürel farklılıklar nedeniyle topluma entegrasyonun zayıflaması, suç oranlarını arttıran bir faktördür. Devletler temel amacı gereği varlıklarını sürdürüp, halkın

⁶⁵ Ahmet Küçüksahin ve Taner Akkan "Değişen Güvenlik Algılamaları Işığında Tehdit ve Asimetrik Tehdit", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 2007, 41-66, s. 43.

⁶⁶ Immanuel Wallerstein ve Etienne Balibar, *İrk, Ulus, Sınıf: Belirsiz Kimlikler*, (Çeviren: Nazlı Ökten, Metis Yayınları, İstanbul, 1995, s. 92.

güvenliğini sağlarken pek çok iç ve dış çevredeki aktörü de göz önüne almak zorunda kalmaktadır. Bu bağlamda uluslararası ilişkiler boyutunda araç ve amaçlar sık sık karmaşık bir hal almaktadır⁶⁷.

Ülkede huzur ve güvenin olmasıyla devletin gücü ve güvenilirliği aynı doğrultudadır. Bir ülke kendi içinde güvenlik sorunları yaşıyorsa çevresine de aynı hastalığı taşır. Suriye iç savaşında yaşanan güvenlik ve istikrar krizi netice olarak radikal unsurların güçlenmesine sebep olmuş “Devlet’ül Irak ve Şam” (DAEŞ) gibi örgütler türemiş, dünyanın pek çok ülkesinde terörist eylemler yapmıştır. DAEŞ gibi örgütlerde aslında yabancı savaşçıların katılımını göz önüne alırsak diaspora Müslümanlarından büyük bir kitleyi kendine çekebilmiştir. Paris, Brüksel gibi saldırılarda Avrupa’da yaşayan diaspora Müslüman toplulukların üyeleri burada büyük bir rol üstlenip terörist faaliyetler içine girmişlerdir. Ayrıca pek çoğunun da geçmişte pek te İslami bir yaşam tarzına sahip olmaması da ayrıca düşündürücüdür. Ancak buna karşın ayrımcılık görmüş oldukları aşikardır. Amerika ya da Avrupa’da dini inancı gereği, başörtüsü gereği, dışlanan, toplumdan soyutlanan gençlerin, bu anlamda Irak Şam İslam Devleti (İŞİD) tarafından kolaylıkla ikna edilebildiği yönünde çok sayıda insan hakları uzmanının görüşü bulunmaktadır. Bunda da İslam fobi başlıca etkidir⁶⁸.

3.1.2. Mafya Örgütlenmeleri

Diasporaların bir özelliği de içinde bulunduğu toplumdaki uygulama ve kuralların kendi karakteristik ve temeline uymayan yapısı dolayısıyla ayrı bir cemaat oluşturup kendi içinde mafyatik örgütlenmelere gitmesi sonrasında bu yapıların bir suç örgütüne dönüşmesi işten bile değildir. Amerika ve Avrupa’da özellikle öne çıkan bu sorunun nedeni suistimale açık özgürlük anlayışından kaynaklanmaktadır. Daha otokratik toplumlar liberal toplumlar olan batı ülkelerine nazaran kendisine bir tehdit olarak gördükleri durumların üstüne daha çabuk ve amansız bir biçimde gidebilmektedir. Misal Hollywood yapımlarında ve popüler kültürde sıklıkla gördüğümüz Çin, Rus, İtalyan vs. mafyası gibi kavramları Çin gibi otoritenin sert olduğu yerlerde göremememizin nedeni aslında devletin muazzam gücü dolayısıyladır. Liberal özgürlükçü toplumlar bu konuda kanuni nizamla, suç ispatını şart koşmalara riayet etmektedirler. Suç örgütlenmeleri bu açıkları iyi tespit edip

⁶⁷ Küçükşahin Akkan, a.g.e., s. 52.

⁶⁸ Murat Yeşiltaş ve Ömer Behram, *Sınırdaki Düşman: Türkiye’nin DAEŞ ile Mücadelesi*, Seta Yayınları, İstanbul, 2016, s. 39.

kamufle olmalarından dolayı daha rahat etmeleri nedeniyle örgütlendikleri coğrafyalar genelde bu coğrafyalar olmaktadır.⁶⁹

Mafya örgütlenmesi olarak bilinen yapılanmalar terör örgütlerinde de sık sık görülmektedir. Türkiye’de faaliyet gösteren Kürdistan İşçi Partisi (PKK), İngiltere’de bulunan İrlanda Cumhuriyet Ordusu (İRA) ve İspanya’daki Bask Yurdu ve Özgürlük (ETA) terör örgütleri, mafya oluşumları ile iş birliği yapmakta ve finansal destek aracı olarak kullanılmaktadırlar. Uyuşturucu ticareti, kaçak madde temini ve insan kaçakçılığı gibi uluslararası boyutta gerçekleşen yasa dışı faaliyetler çıkar amaçlı suç örgütleri vasıtasıyla terör örgütlerine destek sağlama amacını taşımaktadır. Narko-terör operasyonlarının amacı ise bu faaliyetlerin önüne geçmektir.

Diasporaların bu tip yasa dışı yapılanmalara bilinçli veya bilinçsizce katılmalarının nedeni topluma yeterince entegre olamamalarından kaynaklanmaktadır. Milliyetçi ve dini öğeler kullanılarak eleman ve güç elde eden illegal yapılanmalar diasporaları kolaylıkla kullanmaktadır.

3.1.3. Terör Faaliyetleri

Terörizmle mücadelede ilk olarak eylem kabiliyetlerinin azaltılması ve örgütsel işlevlerinin yitirilmesi hedeflenmektedir. Sonrasında ise, terörizmin ortaya çıkmasındaki ana sebeplerin çözülmesi noktasında faaliyetler düzenlenmektedir⁷⁰.

Terör pek çok açıdan farklı ülkelerce farklı şekillerde tanımlanmıştır. Ancak akademisyenler arasında Hollandalı siyaset bilicisi Alex Schmid tarafından yapılan bir araştırmaya göre terör 109 farklı şekilde tanımlanırken bu tanımların tekrar eden ve tanımlayan unsurlarına yer verilmiştir. İstatistik olarak tanımların %83,5 inde şiddet, kuvvet %65’inde Siyasi %51 Korku,Dehşet %47 tehditler, %41,5 Psikolojik etki ve reaksiyonlar, %37,5 hedef ve kurbanlar arası tutarsızlık %32 kasıtlı, planlı,sistemik,organize eylem,%30,5 ise savaş strateji taktik yöntemleri olarak tanımlarında yer vermişlerdir. Her özgün tanımda ortak görülen noktalar farklı olmuştur. Ayrıca bu ankete katılan katılımcılara terörizmin tanımında hangi konular

⁶⁹ John Perkins, *Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafı 4 Kafes*, (Çeviren: Murat Kayı), April Yayıncılık, İstanbul, 2015, ss. 156-157.

⁷⁰ Cenker Korhan Demir, “Terörizmle Mücadelede Örgütsel Yaşam Evreleri Yaklaşımı”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 2013, Cilt: 11, Sayı: 22 131-167, s. 134.

çözümlememiştir diye soru da sorulmuş takip eden cevaplar birkaç madde halinde sıralanmıştır;⁷¹

1. Terörizm ve diğer şiddet politikaları arasındaki sınır,
2. Devlet terörizmi ve direniş terörizmi ayrımı,
3. Terörizmi basit suçlardan ve akıl hastalığı neticesindeki suçlardan ayırma işlevi,
4. Terörizm zorlama bir alt kategori mi? Şiddet mi? Güç mü? Etki mi?
5. Terörizm meşru olabilir mi? Kazanımları kullanımını haklı çıkarır mı?
6. Gerilla savaşı ve terörizm arasındaki ilişki nedir?
7. Suç ve terörizm arasındaki fark nedir?

Etnik temelli terör örgütlerinde amaca ulaşmak için, sistemli ve örgütlü şiddet öne çıkar. Bu amaç doğrultusunda ise, mevcut siyasal otoriteden taviz alabilmek amacıyla şiddet yoluyla iktidara baskı yapmak bu tarz örgütlerin temel özelliğini oluşturur. Etnik terörizm, ideolojik, dini veya mali sebepler için işlenen şiddetten oldukça farklıdır. Etnik teröristler rakip grupları ve düşman hükümetleri etkilemeye çalışır. Ancak diğer teröristlerin aksine, etnik teröristler, aditif etnik kimliğe sahip çıkma ve etnik hareketliliği teşvik etme üzerinde yoğunlaşmaktadırlar.Devlet tarafından önerilen kimliklerin aksine, etnik teröristler kendi kolektif kimlikleri için çaba gösterirler.⁷²

Terörist örgütlerin yurtdışında politik destek bulmaları kendileri açısından çok önemlidir. Bu örgütler bu sayede seslerini duyurabildikleri gibi bu durumdan maddi, politik ve askeri pek çok desteği de bu sayede elde etmektedir. Küreselleşen dünyada artan etkileşim devletleri ve ulusları birbiriyle işbirliğine ve kutuplaşmaya götürdüğü bilinen bir gerçekliktir. Terör örgütleri de bu durumdan faydalanıp zarar vermeyi amaçladıkları bu ülkelerin düşman ve rakipleriyle işbirliği yapmaktan çekinmez hatta bu konuda istekli olurlar. Çünkü bu sayede kendilerine yaşam sahası tabir-i caizse beslenme kaynağı bulurlar.

Terör örgütleri belli kılıflar altında bağış, yardım kampanyaları, kültürel etkinlikler gibi masumane görünen faaliyetler, adı altında terör finansmanı sağlamakta oldukça uzmanlaşmışlardır. Bu faaliyetler içinde kullanılacak başlıca

---

⁷¹ Alex P Schmid, Albert J. Jongman , **Political Terrorism : A New Guide To Actors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories & Literature**, Transaction Publishers, New Brunswick(USA) & London(UK), 1988 p. 5-6

⁷² Daniel Byman, **The Logic of Ethnic Terrorism**, Studies in Conflict and Terrorism, 1998, p. 149.

maşa elbette ki dış ülkelerde yaşayan, diaspora toplulukları içinde yuvalanan örgüt bağlantılı kişilerdir. Bu toplulukları özellikle batılı ülkelerde sıkça görmekteyiz. Demokrasi, hukuk kuralları ve insan hakları gibi maskeler ardına gizlenen ama şiddete destek veren bu yabancı göçmenler özgür dünyada kendilerini ustalıklı gizlemek konusunda ve destek bulma konusunda oldukça başarılı sahibi olmuşlardır.

Wilkinson'a göre Terör örgütleri askeri zayıflıklarını ve başarısızlıklarını perdelemeye ve insanları yanıltmada ustadır. Bu konuda çok ince ve etkin bir propaganda yürüterek kendilerinin aslında güçlü olduğu imajını vurgularlar. Toplumla pompaladıkları bu inanışlarda şu argümanlar vardır⁷³;

1. Yaptıkları şeyin adil olduğunu, sadece özgürlükleri için savaştıklarını söyler ve yaptıklarının suç olmadığını iddia ederler.

2. Teröristler kendi doğruluklarına olan inanç nedeniyle karşı oldukları muhaliflerini tamamen kötülük nefret ve zulümle eş tutarlar böylelikle onların ölümü bir zulüm olmaz buna karşı çıkan kim olursa o da aynıdır ve ölüm onun içinde hak olarak görülür.

3. Üçüncü olarak ya hep ya hiç prensibini benimserler, asla tarafsız kalanları istemez ve tolere edemezler. Ya bizimlesin ya da değilsindir. Eğer bizimleysen bize katıl ve düşmana karşı savaş yok değilsen senin bir hain olduğunu varsayacağız ve seni öldürmeye yetkilimiz anlayışı hakimdir.

3.1.4.Diasporaların Tercih Ettikleri Coğrafyalar ve Nedenleri

Diasporik toplulukların göç sürecinde kavrayış, anlayış ve tutumlarını belirleyen en önemli etken anavatan olgusu olmaktadır. Genellikle bir anavatanla ilişkilendirilen diasporik kimliklerde ait olduğu ülkenin açık bir tanımı bulunmamaktadır. Ülke ile olan bağın niteliği net bir biçimde ortaya konulmadığı sürece kimlik belirsiz kalmaktadır. Bu belirsizliğin bertaraf edilmesi içinse kaynak gösterilen yerin tanımlanması son derece önemli bir noktadır.

Anayurt göç edenlerin ayrıldıkları yer olarak belirtilirken, yeni bir anlayış içinde ifadesi değişikliğe uğramıştır. Bu anlayışa göre anayurt, coğrafi bir alandan ziyade, farklı anlamlar yüklenen bir model ifade etmektedir. Anavatan kültürel coğrafyalar olarak da tanımlanmıştır. Bazı ifadelerde ise, yalnızca coğrafi bir gerçek değil aynı zamanda siyasi ve kültürel faktörlerle biçimlenen, uzamsal temsiller olarak da

---

⁷³ Paul Wilkinson, *The Media and Terrorism: A Reassessment*, Terrorism and Political Violence, Published By Frank Cass, London, 1997, pp. 55-56.

tanımlanmaktadır. Diasporalar bu sebeplerden dolayı refah içinde yaşayacakları, örgütlenebilecekleri, maddi ve manevi olarak kendilerine yakın gördükleri ülkeleri tercih etmektedirler.

3.1.5. İlegal Faaliyetleri Kamufle Etme ve Manipülasyon Yöntemleri

Kapalılık özelliği gösteren diasporalar dışarıya bilgi sızdırmamakta ve güvene dayanan ilişkiler kurmamaktadırlar. Bu yüzden Getto adıyla bilinen yerlerde yaşamaktadırlar. Toplumdan ayrı durarak ketum bir özellik göstermektedirler. Getto kavramının çıkışı da bu nedenle olmuştur. Getto kavramı ilk olarak Venedik'te kurulan, etrafı surlarla çevrili, giriş ve çıkışlarda denetim yapılan Yahudi yerleşkeleri için kullanılmıştır⁷⁴.

Toplulukların kendi içinde kümelenildiği görülmektedir. Kültürlerini özenle korumaktadırlar. Küreselleşmenin doğurduğu "yurtsuzluk duygusu" diasporik yaşam özelinde değerlendirilmesi gereken bir konu olmaktadır. Kültürel ve teknolojik değişimlerle birlikte göçmen azınlık gruplarının en çok güvendikleri psikolojik emniyet kavramını olumsuz yönde etkilemiştir. Bu emniyet duygusunun yok olmasıyla bir tür telafi mekanizması üreterek sahte bir maneviyat ortaya çıkmıştır. Adı geçen maneviyatın ilkelerinin temelinde⁷⁵;

- a) İlerlemenin sürekliliği
- b) Rekabetçi düşünce
- c) Üretim ve tüketimde artış fikirleri bulunmaktadır.

Diasporik yaşam tarzı batı kültürünün etkisiyle umutsuzluk, kaygı ve depresyona neden olarak sağlıksız bir ruh halini ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda kültürel bağları kopartılan göçmenlerin yalnızlığa itildiği bir gerçektir. Yalnızlık duygusu ile endişe ve umutsuzluğun geliştiği sağlıksız bir ruh hali ortaya çıkmaktadır⁷⁶.

---

⁷⁴ Betül Duman ve Osman Alacahan, "Getto Tartışmasına Bir Metropolden Bakmak", **Sosyal Bilimler Dergisi**, 2012, Cilt: 5, Sayı: 2, P. 55-74, s. 64.

⁷⁵ Abdulkadir Baharçipek, "Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu", **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2000, Cilt: 10, Sayı: 1, 45-56, s. 48.

⁷⁶ Mustafa Koç, "Diasporada Dindarlık ve Umutsuzluk: Fransalı Müslüman Türk Azınlık Grup Üzerine Ampirik Bir Araştırma", **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 2013, Sayı: 39, 436-445, s. 443.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DİASPORALARIN ULUSLARARASI FAALİYETLERDEKİ YERİ

4.1.1. Avrupa'daki Lobicilik Eylemleri

Avrupa'daki lobicilik eylemleri, ABD'deki gibi değil tam aksine 1980'li yıllarda yapılmaya başlanmıştır. Avrupa Birliği (AB)'nin genişlemesi ile birlikte bütçeden pay almak isteyen çıkar grupları lobicilik faaliyetlerini bir araç olarak kullanmışlardır. Avrupa'daki lobicilik faaliyetlerinin hedefinde Avrupa Parlamentosu ya da AB Komisyonu yer almaktadır. Fonlarda yaşanan düşüş ve AB'nin büyümesi lobicilik faaliyetleri adeta bir yarışa dönüşmüştür. 1990'lardan sonra da Brüksel'de pek çok yeni lobi şirketi ortaya çıkmıştır.

4.1.2. Nüfusun Lobicilik Faaliyetlerine Etkisi

Türkiye'nin izlemesi gereken strateji ele alındığında, öncelikle doğru hedeflere odaklanılmalı ve faaliyetler kalıcı hale getirilmelidir. Türkiye Almanya ve Avrupa'da bulunan nüfus gücünün farkında olmamaktadır. Türkiye Araştırmalar Merkezi Vakfı'nın verilerine göre, Almanya'da yaşayan Türk nüfusu 3. Milyon 90 bin kişidir. Girişimci olan Türklerin sayısı ise, 2015 yılı Aralık ayı itibari ile 82.400 ve toplam yıllık ciroları da 46,1 milyar Avrodur. Rakamlarla birlikte değerlendirildiğinde Türkiye hem iktisadi hem de siyasi anlamda büyük katkıları olabilecek bir ülke konumundadır. Almanya AB sürecinde Türkiye'nin üyeliğine olumsuz çaba göstermiştir. Türkiye ise yurt dışında yaşayan 6 milyonluk bir nüfusu kullanarak olumsuz durumları tam tersine çevirebilir.

4.1.3. Almanya'daki Lobicilik Eylemleri

Lobicilik faaliyetlerinde başarı için bir takım gereklilikler bulunmaktadır. Stratejik olarak parlamentoda milletvekili sayısının fazlalığı ya da kararları etkileyecek nitelikte iş adamlarının sayısının fazlalığı oldukça önemli olmaktadır.

Fakat Almanya'da yaşayan Türk nüfusuna göre parlamentoya girebilen Türk milletvekili sayısı ancak 5 civarında olmuştur. Lobicilik faaliyetlerinde başarı yakalanamamıştır. Türkiye nüfus ve ekonomik anlamdaki avantajını ise uzun vadede uygulanabilir lobicilik faaliyetlerini içeren politikası olmadığı için kullanamamaktadır.

Lobicilik faaliyetleri için izlenecek bir politika bulunmadığı için bu görevi çoğunlukla iş adamları ve dernekler yerine getirmektedir. Dernekler ve iş adamları Türkiye'nin tanıtımına oldukça büyük katkılar sağlamaktadır.

4.2. DÜNYADA ÖNEMLİ DİASPORALAR

Siyasi platformda diaspora kavramının kullanılması 1960'lı yıllarda olmuştur. Kavram, zaman içinde uluslararası alanda da kullanılmaya başlanmıştır. Bunun nedeni ise küreselleşme ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) yıkılmasıdır⁷⁷.

4.2.1. Yahudi Diasporası

Diaspora kavramı ile ilgili olarak öncü yayınlar Yahudi diasporasını temsili olarak göstermektedir. Toplumsal örgütlenmeler Yahudi diasporası özelliklerini taşıyorlar ise diaspora kategorisinde değerlendirilmişlerdir. Yani Yahudi diasporası ideal, emsal bir model olmuştur.

Kuramcıların diaspora kavramını genellikle Yahudiler üzerinden tartışmaları nedeniyle, Yahudi diasporası ile bütünleşmiş olan kavram kültürel sarsıntı durumlarını diasporanın varoluşsal bir niteliği olarak, gereklilik şeklinde değerlendirmiştir. Kuramcılar kültürel bir sarsıntının varlığından söz edebilmek için, olayların sürgün neticesinde bir dağılma ile sonuçlanması gerektiğine inanmaktadırlar. Kuramcılar, Romalıların Kudüs'ü alma sürecinde yaşanan açlığın betimlenmesinde felaket anlatıları yaygın olarak kullanılmıştır. Travmaların büyüklüğünü ifade etmek için kadınların bebeklerini öldürüp yemesi gibi hikayelere başvurulduğu görülmektedir⁷⁸.

Babil sürgününden beri Yahudilerin anavatan olarak gördükleri bölgenin sınırları dışında çok sayıda Yahudi topluluğu bulunmaktadır. Yunanca 'da diaspora kelimesi, Orta Doğu ve Doğu Akdeniz bölgelerinde yaşayan Yahudileri ifade etmek

⁷⁷ Utku Yapıcı, "Yahudi Diasporası Diaspora Çalışmalarında Bir İdeal Tip Olarak Kalmalı mı?", *Alternatif Politika Dergisi*, 2016, Cilt: 8, Sayı: 2, 220-235, s. 229.

⁷⁸ Yapıcı, a.g.e., s. 324.

için kullanılmıştır. Roma sürgünü ile Yahudi diasporası yani topluluklar oluşturmuş Asya ve Avrupa bölgelerine yerleşmişlerdir. Modern yüzyılda, Amerika, Güney Afrika ve Avustralya'ya yapılan göçlerle Yahudi Diasporası'nın etkinlik alanı daha da genişlemiştir. Diaspora kuramcıları, Yahudi diasporası emsalinden hareketle, birden fazla ülkeye dağılıma durumunu diasporanın ön şartı olarak tanımlamışlardır⁷⁹.

4.2.2. Ermeni Diasporası

Ermeniler, ilkçağ'dan günümüze değin Türkiye'nin doğusunda yaşayan Anadolu'nun yerleşik halklardan biri olmuştur. 1. Dünya Savaşı'na kadar da aynı bölgede yaşamışlardır. Savaş neticesinde Rusları destekleyen, yardım eden bir grup olmaları nedeniyle Osmanlı devleti, Ermenileri Suriye ve Lübnan'a zorunlu göçe göndermiştir. Ermenilerin halen haklılıklarını ispat etmeye çalıştıkları tehcir olayı günümüzde de tartışmalara konu olmaktadır.

Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia (ASALA) örgütü Ermenilerin düşmanlıklarını yaşatan bir örgüt olmaktadır. Net bilgi bulunamasa da 1975 yılında Lübnan'da kurulduğu bilinmektedir. Lojistik ve eğitim desteğini işbirlikçisi olan PFLP (Filistin'in Kurtuluşu İçin Halkçı Cephe) sağlamaktadır. PFLP lideri George Habbaş'ın ASALA'ya verdiği destek Moskova-Şam temelli olmaktadır. Filistinli gerillalar El Saika gerillaları Sivastopol Rus Askeri Akademisi'nde teorik eğitim almışlardır. Eğitimlerinin bir bölümünü ise, KGB (Sovyet İstihbarat Örgütü) ve GRU (Sovyet Askeri İstihbarat Örgütü) tarafından Filistin Kuruluş Örgütü (FKÖ) temsilcisi Hikmet Abu Zaid sağlamıştır. Adı geçen Filistinli gerillalar Habbaş'a, El Saika gerillaları ise Suriye Askeri İstihbarat Örgütü'ne (SAİÖ) bağlı olmaktadır⁸⁰.

Çoğu ülkenin bu tip örgütleri şiddet kaynakları ile desteklediği bilinmektedir. Pek çok ülkeye Ermeni tehciri ile ilgili idealarını kabul ettiren Ermeni Diasporası ve güdümündeki Ermenistan, Türkiye açısından daimi bir sorun teşkil etmektedir. Sözde Ermeni soykırımı Ermeni diasporasının bozulmaması adına adeta tutkal vazifesi görmektedir. Geçmişte yaşadıklarını iddia ettikleri hususları, günümüzde yaşadıkları ülkelerde lobcilik faaliyetleri ile desteklemekte ve bayraklaştırma düzeyine çıkarmaktadırlar. Tarihsel süreçte Lozan Anlaşması ile bir Ermeni devleti kurma girişiminde bulunmuşlarsa da arzuları yerine getirilmemiştir. İlgili dönemde

⁷⁹KhachigTölölyan, *Diaspora Studies-Past*, PresentandPromise, IMI WorkingPaper Series, 2012, p. 35.

⁸⁰Çitlioğlu, a.g.e.,ss. 15-16.

Türkiye’de yaşayan diğer azınlıklarla aynı hakları almışlardır. Halen ilgili sorun doğruluğu kanıtlanamamış tezlerle sürekli gündeme gelmektedir.

Ermeni Diasporası, Ermenistan dış politikasını şekillendirmek istemektedir. Bu yönde yapılan faaliyetlerden biri Ermenistan büyükelçilikleri ve diğer temsilciliklerine finansal açıdan yardım olmaktadır. Bir bakıma Ermenistan dış işleri bakanlığının şubesi görevini üstlenmiştir. Fakat tüm bunlar Ermenistan’ın hoşnutluğunun kazanıldığını da göstermemektedir. Ülkenin dışında olmalarına rağmen ülke politikasını etkilemeye çalışmak Ermenistan’da olumlu karşılanmamaktadır. Ülkelerin politikasını belirlemek için var olan ihtiyaçların bilinmesi gerekmektedir. Bu durumda bunu en iyi bilebilecek olanlar ise orada yaşayanlar olmaktadır. Ermenistan’da değil ABD ve Fransa gibi Kafkasya’dan her anlamda bihaber yaşayarak Ermenistan’ın ihtiyaçlarını bilmek mümkün olmamaktadır. İlgili gruplar her ne kadar Ermenistan için bir şeyler yapma gayretini gösteriyormuş gibi davransalar da açık bir biçimde kendi diasporalarını tatmin etme peşinde olmuşlardır. Diaspora Ermenilerinin, Ermenistan dış politikasını şekillendirme istekleri tam da bu noktada bir handikap olarak ortaya çıkmaktadır. Dış politikanın temelinde ise hayaller ve gerçekliklerin bir dengede olması yer almaktadır. Fakat diaspora Ermenileri, hayal dünyasında kurdukları Ermeniliklerini hiç bir dönemde hiçbir devlet vasıtasıyla deneyememişlerdir.

Ermenistan’ın bağımsız olmasıyla Ermeni diasporaları hayallerinin bir kısmını gerçekleştirebilmek umudu ile senaryodaki yapılması gerekenler bölümünü Ermenistan devletine benimsetme çabası taşımışlardır. Hayallerinin ne kadarının gerçekleştirilebilecek olduğu, bu konuda ne gibi olanaklara sahip oldukları noktasını aydınlatmamaktadırlar. En büyük dayanakları ise soykırımı uğradıkları ideasını taşıyan tezleridir. Sorumlu olarak da Türkleri görmekte dirler.

Türkler sözde soykırım idealarını kabul etmediği sürece Ermenistan, dış politikada hiç bir başarı elde edememiş sayılmaktadır. Diaspora kuruluşları Ermenistan’ın temel gereksinimlerini karşılaması için dahi soykırım idealarını kabul etmedikçe Türkiye ile herhangi bir görüşme yapmak istememişlerdir. Buradan da anlaşılacağı üzere diaspora Ermenileri oldukça hayalperest ve katı düşünceler içinde bulunmaktadır. Türkiye ile ilgili sorunlarda gerçekleri kabul etmek ve taviz vermenin Ermeni olmakla çelişeceğini düşünmektedirler. Fakat Türkiye hem Ermenistan’ın en önemli komşusu hem de bölgenin en önemli güçlerinden biri olmaktadır.

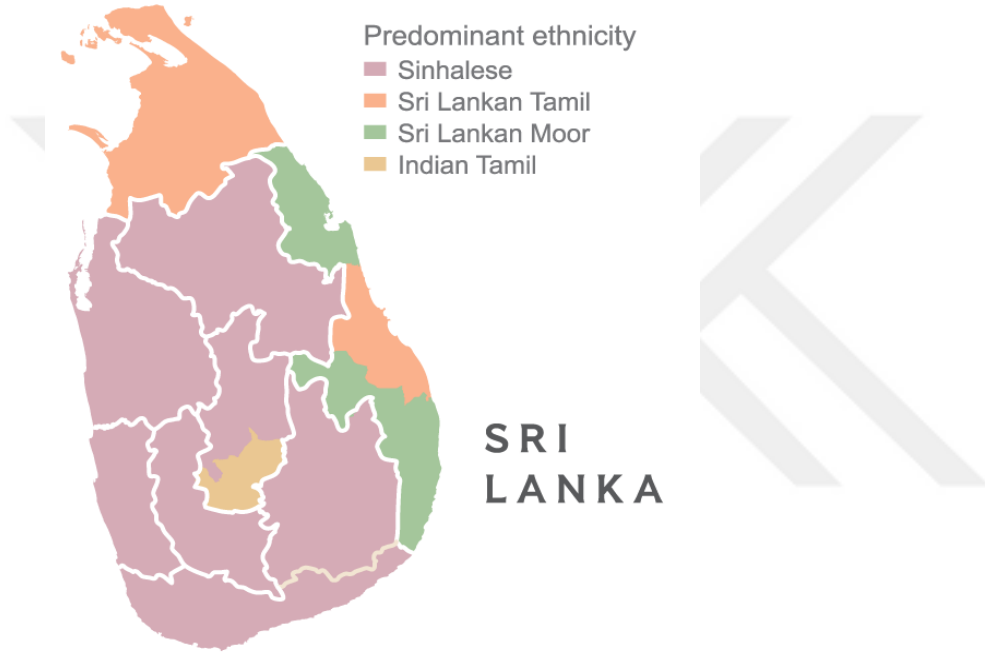
Ermenistan belirli bir nüfusu oluşturan Türk kökenli bir çevre içinde bulunmaktadır. Ermenistan'ın ekonomik dar boğazda olduğu gerçeği göz önüne alındığında Türkiye ile ilişkilerinde olumlu bir tavır sergilemesi oldukça gerekli bir nokta olmaktadır. Fakat Ermenistan için binlerce kilometre uzaklıktaki Ermeni diasporasının yardımın olması imkânsız görünmektedir. Ermenistan'ın Türkiye'ye olan tavrı da son dönemde sıkça eleştiri konusu olarak gündeme gelmeye başlamıştır. Asbed Kotchikian, Ermeni Diasporasını dış politikaya müdahale etmekle suçlamıştır. Ermenistan'ın dış politikasının yürütülmesinde özgür olması gerektiğini vurgulamıştır. Asbed Kotchikian, Diasporanın Türkiye ile ilişkiler noktasında sergilediği katı tutumdan oldukça rahatsız görünmektedir. Bu nedenle, Türkiye ile görüşmelerinde gizliliği tercih etmekte, TARC (Turkish Armenian Reconciliation Commission) benzeri görüşmelere ise katılmayacağını açıkça beyan etmektedir. Nitekim Ermenistan'ın bağımsızlığını kazanmasından itibaren dış politikada pek çok unsurun etkisinde kaldığı açıkça görülmektedir. En büyük etki ise Ermeni diasporasından gelmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SRI LANKA TAMİL DİASPORASI

5.1. SRI LANKA TAMİL DİASPORASININ OLUŞUMU

Sri Lanka etnik haritası (*National Geographic 2016/11*)⁸¹

Sri Lanka adası 1976 yılından 2009 yılına kadar çatışmaların yaşandığı bir ortam olarak bilinmektedir. Bu çatışmaların aktörleri ise hükümet ve Tamil Kaplanları (TEKK) olmuştur. Çatışmaların temelinde Sinhalese ve Tamil halkları arasındaki din, dil, ırk ve statü savaşı bulunmaktadır. Sinhalese ve Tamil milliyetçileri adada

⁸¹ <http://www.nationalgeographic.com/magazine/2016/11/sri-lanka-tamil-peace-civil-war/>

kendi hakimiyetlerini sağlamak istemiştir. Ulus devlet çatışmasının görüldüğü adada egemenlik, toprak ve millet için dehşet verici bir mücadele yaşanmıştır⁸².

Ulus olgusunun içinde ortak mitler ve anılar yer almaktadır. Bir ülke ile oluşturulan bağ da yalnızca tarihsel ve sembolik olgular yer alırken, ulus bağı fiziksel ve fiili olmakla birlikte politik bir nitelik taşımaktadır. Bu bağlamda etnik grupların kendi ülkelerinde bulunmaları ya da bulunmamaları hiçbir şey ifade etmemektedir. Etnik gruplar uluslar gibi hareket etmemektedir. Ortak bir kamu kültürü iş bölümü veya iktisadi birlik içinde yer almamaktadır. Genel geçer yasal kodları da bulunmamaktadır. Neticede ulus, bir devletin sınırlarına bağlı bir olgu olmaktadır. Toplumsal ve politik bir kategoride yer almaktadır. Etnik grup ise, nesilden nesle geçen ve kuramsal manada devlet sınırlarına bağlı olmamakla birlikte kültürel bir statüde yer almaktadır⁸³.

Sri Lanka'da yaşayan ve etnik bir grup olarak adlandırılan Tamiller bir diğer grup olan Sinhaleseler tarafından dışlanmıştır. Bu nedenle kendi devletlerini kurma girişiminde bulunmuşlardır. Sri Lanka eski bir İngiliz sömürgesidir. Bu bağlamda İngiltere'nin uyguladığı "azınlık grupları destekleyip diğerlerini etkisiz hale getirme" yöntemi çoğunluğu oluşturan Sinhalalara karşı Tamil gruplarının desteklenmesiyle sonuçlanmıştır. Bu durum Tamil Eelam Kurtuluş Kaplanları (TEKK) Terör örgütünün oluşumunda ve güçlenmesinde oldukça büyük bir katkı sağlamıştır⁸⁴. Tamillerin kökleri oldukça eskidir. Kaplan, Tamil TEKK örgütünün simgesi olarak Hindu inancında tanrıyı sembolize etmektedir. TEKK örgütünün doğuşu döneminde bölgesel güç odaklarının varlığı söz konusudur. Hindistan ise bu bakımdan başı çeken bir aktör olmuştur.

Süper güçler soruna epey ilgisizdir. Hindistan Tamil Nadu Özerk bölgesi dolayısıyla bu bölgeye oldukça önem vermiştir. Tamillere verilen destek Tamillerde bir beklenti, Hindistanda ise tehlikeyi bertaraf edip orta yolu bulma konusunda cesaret oluşturmuştur. Hindistan başbakanı Rajiv Gandhi Tamil sorununu bitirmek adına özel bir kurmay bile atamıştır. Bunun yanında TEKK'nın yanında TEKK'nın ortaya çıkış aşamasında daha çok bölgesel güçler etkilidir. Büyük güçlerin soruna ilgisiz olması, Hindistan'ın daha rahat hareket etmesini sağlamış, Hindistan'ın

---

⁸² Yusuf Çınar, *Barişi Konuşmak; Teori ve Pratikte Çatışma Yöntemi*, ODTÜ Yayıncılık, Ankara, 2008, s. 138.

⁸³Wallerstein ve Balibar, a.g.e., s. 78.

⁸⁴ Ömer Yılmaz, *Aslan'ın Kaplanla Mücadelesi: Sri Lanka ve Tamil Anayurdu Özgürlük Kaplanları*, USAK Yayınları, Ankara, 2009, s. 55.

etkinliğini arttırmıştır. Tamil Özgürlük hareketinin büyüme sürecinde Hindistan'ın örgüte yakın ilgisi, Tamillerin yalnız olmadığı algısı doğurmuştur. Tamiller, Hindistan'ın kendileri ile yakından ilgilenmesi ile Tamiller'de kendilerinin Sinhalese ırkçılığından daha az etkileneceği beklentisini doğurmuştur.

Hindistan'ın Sri Lanka'ya yönelik dış politikasının değişmesi, Rajiv Gandhi'nin Başbakan olması ile başlamıştır. Rajiv Gandhi, Tamil sorunu ile özel ilgilenmiştir. İlk adım olarak Tamil sorunu ile ilgilenecek özel bir kurum atamıştır. İkinci adım olarak, Hindistan'da TEKK'nin hamlelerini önleyici adımlar atmıştır. Bu adımlar, Sri Lanka ve Hindistan arasında güven ortamının oluşmasını sağlamıştır. Hindistan Rajiv Gandhi döneminde, Sri Lanka devletinden ayrı bir Tamil devletine karşıydı. Bu bağlamda, Hindistan tarafları bir araya getirerek Sri Lanka devleti içerisinde federalizm ile sorunu çözmeyi amaçlamıştır. Bunun sebebi elbette kendi içindeki Tamil Nadu bölgesinde yaşayan Tamillerdir. Bu bölgedeki Tamillerin milliyetçi anlayışla hareket etmesi istenmediğinden Hindistan, bu bölgedeki handikaplı durumu göz önüne almak durumunda kalmıştır.

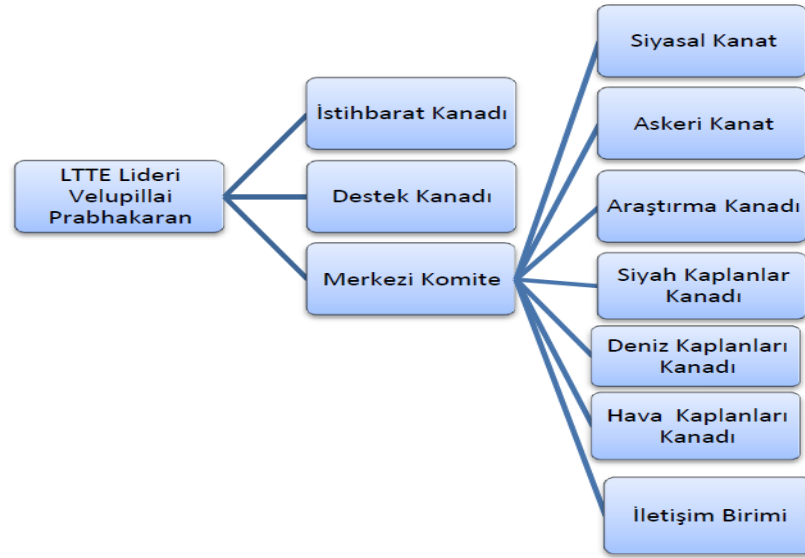
29 Temmuz 1987 yılında yapılan gizli pazarlıklar sonucunda Indo-Sri Lankan antlaşmasını imzalamıştır. Bu antlaşma ile Sri Lanka'da Hindistan Barış Gücü'nün oluşturulması kararlaştırılmıştır. Hindistan bu antlaşma ile bölgesel güç olduğunu kanıtlamıştır. Hindistan Barış Gücü Askerleri (IPKF) kendilerinin niçin Sri Lanka'da olduklarını bilmeden TEKK ile çatışmaya girmiştir. Bu durum Tamiller arasında kardeşin kardeşe kırıdırılması olarak tanımlanmıştır. Hindistan Barış Güçleri'nin Sri Lanka ordusu ile beraber Tamil sivil halkına saldırması, insan hakları ihlaline yol açmıştır. TEKK, 1990 yılına gelindiğinde 1155 Hindistan Barış Gücü Askeri'ni öldürmüştür.

Rajiv Gandhi, 21 Mayıs 1991 tarihinde, TEKK'nin intihar saldırısı sonucunda suikaste kurban gitmiştir. Gandhi'nin ölmesi Hindistan'ın Tamil sorunu ile yakından ilgilenme isteğinin sonu olmuştur. Bu süreçten sonra IPKF geri çekilmiş, Sri Lanka'da şiddet daha da artmıştır. 1991-2000 yılları arasında 168 intihar saldırısı düzenleyen TEKK ve Sri Lanka hükümet güçleri arasında çatışma ve şiddet artarak devam etmiştir. 1993 yılında Sri Lanka Devlet Başkanı Premedesa, TEKK militanları tarafından yapılan intihar saldırısı ile öldürülmüştür.⁸⁵

---

⁸⁵ Çınar, a.g.e., s. 98.

Etnik terör örgütlerinin temel amacı, öncüsü olduğunu savunduğu toplumun geleceğini kontrol etmek ya da gücün dağılımında söz sahibi olmak istemesidir. Bu bağlamda, etnik temelli terör örgütlerinde amaca ulaşmak için, sistemli ve örgütlü şiddet öne çıkar. Bu amaç doğrultusunda ise, mevcut siyasal otoriteden taviz alabilmek amacıyla şiddet yoluyla iktidara baskı yapmak bu tarz örgütlerin temel özelliğini oluşturur. Etnik terör örgütlerinin uzun vadedeki amacı, toplum ve devlet tarafından dışlandıklarını ve haksızlığa uğratıldıklarını ifade ederek, kendilerine ait olduğunu iddia ettikleri topraklar üzerinde kendi ulus devletlerini kurmaktır. Ancak kısa vadede, mevcut siyasi iktidar ve devlet tarafından kendilerine haksızlık edilerek dışlandıklarını hitap ettikleri kitlelere aşılıarak bu kitlelerden daha fazla destek almak amacı bulunmaktadır TEKKörgütü de aynı metodolojiyi kullanarak meşruiyet kazanmayı kendine şiar edinmiştir⁸⁶.

Örgütün temeli siyasi ve askeri güçten oluşmaktadır. İki kademeli bir yapı gösteren örgütün yükselen birimi ise, Prabhakaran'ın sorumlu olduğu Merkez Yürütme Komitesi (MYK) olmaktadır. Komitenin lideri Tamil Chevlam'dır. Politik ofisin danışmanı Anton Balasingham'dır. Uluslararası Sekretaryanın başında ise V. Manoharan'ın yer almaktadır. Sekretaryanın görevi, örgüt birimleri, arasındaki faaliyetlerin koordinasyonu ve yürütülmesini sağlamaktır.

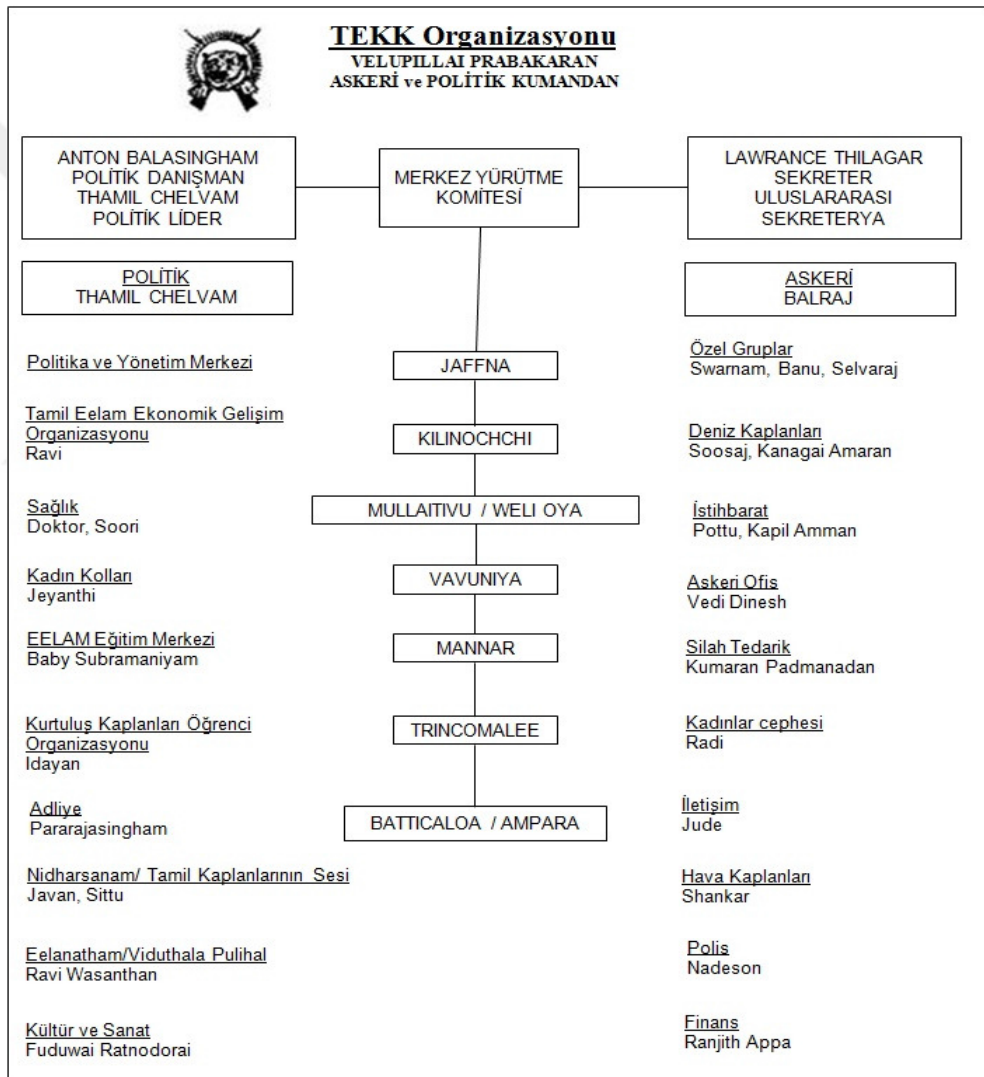
TEKK yurt dışındaki Tamil Diasporasını da örgütlemektedir. Tamil Diasporası'nın yaklaşık olarak 600.000-800.000 olduğu düşünülmektedir. Başlarında sırasıyla Kanada (200.000), Hindistan (110.000), İngiltere (110.000), Almanya (50.000)

⁸⁶ Reyhan İşeri, Türkiye'de Etnik Terör: ASALA ve PKK Örneği, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008, s. 25 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

gelmektedir. Tamil diasporası TEKK'e finansman sağlamaktadır. Bu destek ortalama gücün %70'i olmaktadır⁸⁷.

TEKK'nin Küresel diaspora ağında iki temel işlevinin varlığı söz konusudur. Bunlar tanıtım ve propaganda ile finansal destektir. Finansal destek kaplanlar açısından son derece önemlidir. Direkt yapılmasa da dolaylı bir biçimde gerçekleştirilen silah kaçakçılığı ve bunları ülkeye sokma gibi illegal işler yapılmaktadır.

Tablo-3TEKK'nin Örgüt Yapısı⁸⁸

⁸⁷ Erol Kurubaş, Etnik Sorunlar: Ulus-Devlet ve Etnik Gruplar Arasındaki Varoluşsal İlişki, **Doğu Batı Dergisi**, 2008, Sayı: 44, 1-15, s. 8.

⁸⁸ Kalkan, a.g.e Övgü Kalkan, Etnilerin Siyasallaşması Sürecinde Bölgesel Güçlerin Rolü: Hindistan Sri-Lanka İlişkisi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011, s. 117 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

Tablo-4 1980-2000 Yılları Arasında Gerçekleştirilen İntihar Saldırıları Sayısı⁸⁹

Organizasyon Adı	Olayların Sayısı
Tamil Eelam Kurtuluş Kaplanları	168
Hizbullah ve Suriye yanlısı gruplar - Lübnan, Kuveyt ve Arjantin	52
Hamas - İsrail	22
PKK - Türkiye	15
Filistin İslami Cihad (PIJ) - İsrail	8
El-Kaide - Doğu Afrika	2
Mısır İslami Cihad (EIJ)- Hırvatistan	1
İslami grup (IG)- Pakistan	1
Uluslararası Babbar Khalsa Örgütü (BKI)- Hindistan	1
Silahlı İslam grubu (GIA) - Cezayir	1

1983 yılında meydana gelen Kara Temmuz adıyla bilinen olayda TEKK saldırıları sonrasında 13 asker öldürülmüş, cenazeleri başkent Kolombo'ya getirilmiştir. Bu olaylarda Sri Lanka Hükümeti'nin tutumu kamuoyunda ve Amnesty International (Uluslararası Af Örgütü) gibi organizasyonlar tarafından olumsuz karşılanmıştır. Yapılan insan hakları ihlalleri hükümetin kötü bir imaj edinmesine neden olmuştur.

Olaylar sonrasında kayıpların ortaya çıkması hükümetin zayıflatılmak istendiği şeklinde algılanmıştır. Kara Temmuz olaylarında 371 Tamil kökenli hayatını kaybederken, 130 bin insan mülteci olmuştur. Bunlardan yaklaşık 78 bini Kolombo'ya mülteci kamplarına yerleştirilmiştir. İşini kaybedenlerin sayısı ise 100 bin civarındadır. Maddi zarar 140 ile 180 milyon olarak Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH)'nin %4'ünü bulmuştur. Bir röportajda Coomaraswamy verdiği bilgilere göre, 1983 yılından önce 600 civarında TEKK militanı olduğu, 1983 yılındaki olayların akabinde sayınının 10 binin üzerine çıktığı ifade edilmiştir. TEKK etkili bir propaganda çalışması yürüterek Sri Lanka'nın uluslararası arenada oluşan olumlu imajını silmeye çalışmıştır⁹⁰.

5.1.1. 1983 Öncesi Dönem

Tamil diasporası yeni bir oluşum olmamakla birlikte, çoğunluğu Hindistan'da olmak üzere farklı ülkelerde 70 milyon Tamilin yaşadığı bilinmektedir. Günümüzde

⁸⁹ Kalkan, a.g.e , s. 120

⁹⁰ Kalkan, a.g.e.,ss. 102-103.

de birbirleriyle olan iletişimleri devam etmekte, desteklerini ve beraberliklerini halen sürdürmektedirler. Bir mirasları, edebiyatları ve kültürleri bulunan Tamillerin dillerinin 2500 sene boyunca bozulmadan geldiği varsayılmaktadır. Kültürlerine bağlılıkları oldukça yüksek olan Tamillerin Hindu geleneklerini de halen yaşattıkları bilinmektedir. Küreselliğin getirdiği teknolojik gelişmeler neticesinde dijitalleşme Tamil diasporasının bağları kopmaması açısından önemli bir araç olmaktadır. İlk göç sebepleri iş amaçlı olmuştur. Güney Asya ve Güneydoğu Asya ülkeleri olmak üzere pasifik adaları, Tayland, Mauritius, Güney Afrika, Avustralya gibi ülkelerde Tamil diasporaları yaşamaktadırlar⁹¹.

Sri Lanka Tamil diasporası yakın tarihte oluştuğundan yeni sayılmaktadır. Kara Temmuz olaylarında hızla toparlanmışlar ve örgütlenebilmişlerdir. Nitekim sayıları az olsa da örgütlenme becerilerinin yüksek olduğu görülmektedir. 1983 öncesi yine İkinci Dünya Savaşı sonrası Burma'dan Tamil Nadu ve Sri Lanka'ya Tamil ve diğer Hintlilerin dönüşü sonrası Hindistan ve Sri Lanka arasında Srimavo-Shastri Antlaşması uyarınca 600 bin Tamil geri dönmüştür.

5.1.2. 1983 Sonrası Dönem

Tamil diasporası için 1983 tarihinin bir milat olarak kabul edilmesi On üç Sri Lanka askerinin mayın ve pusu sonucu öldürülmesiyle 1983 yılındaki kanlı etnik ayaklanmalarda 400'ü toptan olmak üzere pek çok Tamil yaşamını yitirdi. Bu olayın ardından Sinhala ve Tamiller arasında büyük bir ayrışma meydana geldi. Bu durum Tamil diasporasını oluşturdu.⁹²

Tamil diasporasını TEKKörgütü, Eelam Siyasi İdaresi aracılığıyla adeta bir dış temsilcilik olarak kullanmıştır. Bu yapı üçüncü ülkeler ve Sri Lanka devletiyle müzakerelerde aktif rol almıştır. Sri Lanka devleti uzun zamandır zengin batı ülkeleri ve diasporaya diplomatik baskı uygulamaktadır. Tamiller bu ülkelerde daha ılımlı bir tavır içindelerdir. Ve bu ülkelerde rahatça hareket etmelerine izin veriliyor. Bu durumda Örgütlenme ve uluslararası bağış toplama konusunda çok büyük bir desteğe tekabül etmektedir. Pek çok ülkede yayın kuruluşları olan ve bunu aktif şekilde kullanan Tamilleri Batı dünyası özellikle Kanada, Birleşik Krallık ve Avrupa

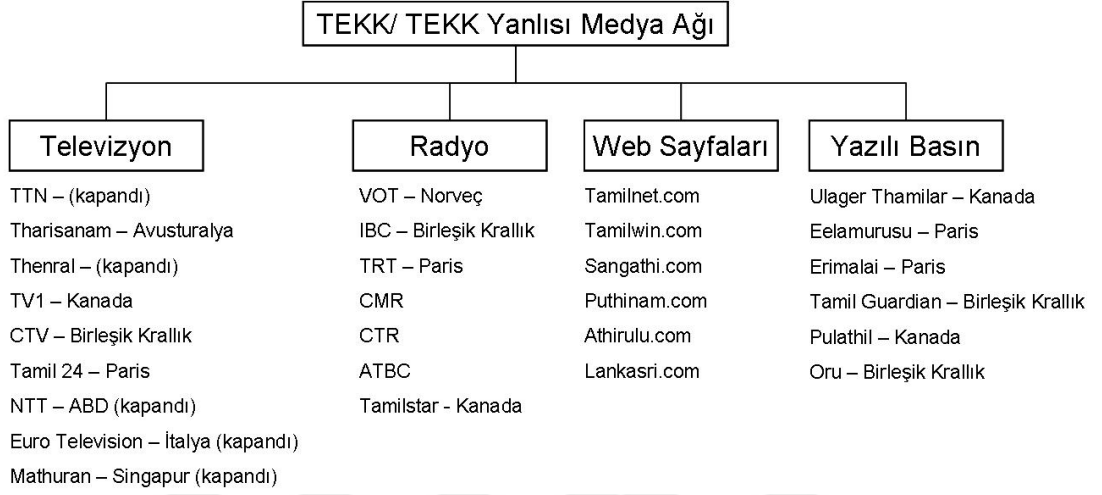
---

⁹¹Byman, a.g.e., p. 213.

⁹² Peter Chalk, "The Tigers Abroad: How the LTTE Diaspora Supports the Conflict in Sri Lanka, Georgetown", *Journal of International Affairs*, 2008, 45-85, p. 65.

Birliği ülkeleri yakın zamana kadar terörist organizasyon olarak görmüyordu. Savaşın sonlarına doğru bu ülkeler resmi tavır içine girmişlerdir.⁹³

Tablo-5TEKK / TEKK Yanlısı Basın Ađı⁹⁴

Tamil kaplanlarının insani ve demokratik kaynakları ön plana alan bir hareket tarzı bulunmaktadır. Ana karargahlarının Londra merkezli Eelam House olduğu belirtilmektedir. Eelam; Sri Lanka adasının tamilce karşılığıdır. TEKK'nın iki koldan yürüttüğü diaspora faaliyetlerini Kuzey Amerika ve Avrupa'da yürütmekte buralarda da Kanada ve İngiltere ön plana çıkmaktadır. Tamil Kaplanlarının hayır işi adı altında savaşa finansman sağlayan organizatörleri bulunmaktadır. Lobcilik faaliyetlerini daha çok batı ülkelerinde gerçekleştirmektedirler.

1990'lı yıllardan beri organizasyonel ağlarının büyüdüğü, diaspora ve kamuoyun tarafından desteklendiği ve farklı ülkelerde farklı örgütler altında faaliyetlerine devam ederken, yabancı bir erki kabul etmenin, maliyetli olduğu görülmüştür. Gerileme aşaması olarak da düşünülebilecek bu aşamada uluslararası alanda başta ABD olmak üzere çeşitli aktörler tarafından baskı görmeye başlamıştır. Faaliyetlerinin yasaklanması, Sri Lanka ordusunun tahakkümü çeşitli maliyetleri de beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda bir dış güce ihtiyaç duyduğu dönemde Hindistan'dan yardım istemiştir. Gandhi suikastı için de özür dilemiştir. Sonuç

⁹³Chalk, a.g.e., p. 54.

⁹⁴ Kalkan, a.g.e , s. 127

itibariyle, yardım ihtiyacı örgütün kapasitesine ve diğer koşullara bağlı olarak değişkenlik göstermektedir⁹⁵.

Örgüt insan kaçakçılığı da yapmaktadır ve gemileri arasında MV Ocean Lady, MV Sun Sea, MV Alicia yer almaktadır. Örgütün deniz kaplanları adlı organizasyonu bu konuda öncü konumdadır. Mayıs 2000'de Sri Lanka polisi insan kaçakçılığı yapan, TEKK bağlantılı bir uluslararası şebekeyi çökertmiştir. Şebekenin ayda yaklaşık olarak 700 kişiyi Avrupa'ya kaçırdığı ve sahte doküman temin ettiği belirtilmiştir.⁹⁶

Örgütün dış ülkelerde kurduğu diplomatik misyon tarzı yapılar son derece organize ve sistemli bir biçimde çalışmıştır. Çatışmalardan alınan günlük raporlar söz konusu örgütlenmelere fakslanmış, Hükümetin TEKK üslerine yaptığı saldırıların detayları videolar, broşürler ve çeşitli araçlarla propaganda malzemesi şeklinde kullanılmıştır. Medyada çıkan yayınlarda ağırlıklı olarak Sri Lanka Hükümetinin örgüte ve sivillere karşı orantısız ve yoğun güç kullandığı iddiası seslendirilmiş ve böylelikle Hükümetin uluslararası kamuoyundaki imajının sarsılması ve TEKK'nin sempati kazanması hedeflenmiştir.

Bir diğer önemli hedef de Tamil diasporasında birliğin ve davaya olan inancın kuvvetlendirilerek daha fazla kaynağın mücadele için mobilize edilmesidir. TEKK'nin propagandada kullandığı bir diğer önemli aracı da çeşitli ülkelerde kurmuş olduğu okullar zinciri (Thamilcholai) teşkil etmiştir. Avrupa çapında yaklaşık olarak 350 tane olduğu ve yüzde 90'ının doğrudan TEKK tarafından yönetildiği belirtilen okullarda 4 ila 21 yaş arasında 20 binden fazla Tamil öğrencinin eğitim gördüğü ifade edilmektedir.

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar olarak hükümetlerden yardım gören söz konusu okullarda eğitim gören öğrencilerin protesto ve propaganda faaliyetlerinde yer aldığı basında çıkan haberler arasında bulunmaktadır. Ayrı bir Tamil devleti söylemi çerçevesinde eğitim veren okulların kültürel ve politik unsurlar üzerinden etnik grup kimliğini yapılandırdığını ve grup bilincini kuvvetlendirme konusunda araçsal bir rol oynadığını iddia etmek mümkündür.⁹⁷

---

⁹⁵ Kalkan, a.g.e., s. 94.

⁹⁶ Kalkan, a.g.e., s. 124.

⁹⁷ Kalkan, a.g.e., ss. 127-128.

Örgütün kendi nüfuzunu geliştirmesi ve Hindistan'a olan bağımlılığın azaltılması konusundaki kararlılığını ortaya koyan bir diğer unsur da çeşitlendirilen uluslararası ağlar teşitil etmişitir. Lider Prabhakaran Hindistan'ın tepkisini çekmeden (özellikle de gelişme süreci içerisinde) Hindistan'a olan bağımlılığın azaltılması amacıyla diğer ölkelerle olan bağlarını geliştirmeye çalışmışitır.

TEKK'nin uluslararası faaliyetleri 1984 yılında kurulan ve Büyük Britanya'da merkezi bulunan uluslararası sekretaryası altında yürütölmüştür. Büyük Britanya'daki ofis üzerinden basta Kuzey Amerika ve Avrupa olmak üzere çeşitli ölkelerdeki ofislere talimatlar ve propaganda araçları gönderilmişitir. Dış desteğin kaynakların mobilizasyonu ve polarizasyon sürecinde son derece önemli rol oynadığı örgütün uluslararası sekretaryası temel olarak dört alanda faaliyet göstermişitir. Sekretaryanın küresel ağlar üzerinden etkili olduğu bu dört alan şöyledir:

- ⇒Para toplanması,
- ⇒Silah temini,
- ⇒Gemicilik
- ⇒Propaganda

Demokrasiyle yönetilen ve federal bir yönetim biçimine sahip olan Hindistan'da koalisyonların sürdürülebilmesi için Tamil Nadu'daki partilere ve bu bölgenin desteğine ihtiyaç duyulmuştur. Bu bölgedeki partilerin ve halkın desteğini sağlayabilmek için ise, özellikle de 1980'lerde, Tamil probleminin Hindistan-Sri Lanka ilişkilerine yön veren önemli bir faktör olarak ele alındığı ve politik mülahazaların buradaki hassasiyetleri yansıtacak şekilde biçimlendirildiği görölmektedir. Hindistan'ın TEKK'nin uluslararası lojistik ve destek ağı konusunda Sri Lanka'ya verdiği istihbarat bilgisi de örgütün izlenmesi, destek kanallarının kesilmesi ve çökertilmesi konusunda önemli rol oynamıştır.

5.1.3. 2009 Sonrası Dönem

Savaş sonrası süreçte Sri Lanka Başkanı olan Sirisena Birleşik Krallık'a ziyaret gerçeşitirilerek ölkede bulunan Tamil kökenlilere ayrımcılık yapılmayacağını belirtmişit, ölkeye katkı sağlamalarını istemişitir. Ayrıca, Tamil Diasporasına farklı bir perspektiften bakılması gerektiğine vurgu yaparak iletişimin güçlendirilmesi gerektiğini belirtmişitir. Sirisena farklı düşüncelerin varlığının inkar edilmemesi gerektiğini, savaş kavramını yıkmak için çoğunluğun yollarının

bulunmasının gerekliliğini vurgulamıştır. Medyanın gücünün de altını çizerek herkesi ciddi düşünmeye davet etmiştir.

Tamil diasporasının illegal yöntemlere başvurması ve kara para aklama girişimlerinde bulunması ile birlikte Sri Lanka hükümeti tarafından çeşitli önlemler alınmıştır. Dışişleri Bakanı Mangala Samaraweera tarafından pek çok Tamil kuruluşu ve kişilerin mal varlıkları incelemeye alınmıştır. Tamil kaplanlarıyla ilişkili olan kişi ve kuruluşlarla mücadele içine girilmiştir Hükümetin uzlaşma çabaları olduğu da bir gerçektir. Başkan Sirisena, ulus olarak Sri Lanka'nın ileri götürülmesinde çok ırklı, çok dilli, kısaca çoklu bir halin önemli bir rol üstelendiğinin altına çizmiştir.

Çatışma bölgelerindeki karışıklığın giderilerek, hayatın normal seyrine dönmesi, insan haklarını ön plana alan hukuk devletinin kurulması uzun bir yol olmaktadır. Bu yolda toplumsal bağların tam anlamıyla sağlanabilmesi ve çatışma içinde yer almış kişilerin topluma yeniden entegre olması zor bir süreci de içinde barındırmaktadır. Öncelikli amaç ise ilgili bölgelerde yaşayan halkın güvenliğinin sağlanması ve çatışma dönemini aşarak tekrar düzleşme çıkarılması olmaktadır⁹⁸.

5.2. DİASPORANIN TEKK ÖRGÜTÜNE KATKISI

TEKK Sri Lanka ve Hindistan donanmalarıyla kıyaslandığında meydan okuyacak düzeyde bir donanmaya sahiptir. Askeri açıdan da oldukça gelişmiştir. TEKK son on yılda uluslararası ağlar ve Tamil Nadu'daki kaynaklar sayesinde en fazla silah teçhizatına sahip örgüt konumundadır. Finansman gelirleri ile siyasal ve sosyal imkânlarını geliştirdiği, Sri Lanka sınırlarında devlet benzeri bir örgütlenmeye gittiği gözlemlenmektedir. Örgütün denetimi altında, eğitim kurumlarını kolluk kuvvetlerini, kamu kurumlarını ve hastaneleri, kapsayan bir teşkilatlanma söz konusudur⁹⁹.

5.2.1. Siyasi ve Sosyal Katkısı

TEKK örneğinde de sadece materyal unsurların değil, kitlenin davaya inancı ve üyelerin bağlılığı gibi duygusal unsurların da göz önünde bulundurulduğu ve toplumsal bağların kuvvetlendirilmesi yönünde adımlar atıldığı görülmektedir.

---

⁹⁸ Ayşe Betül Çelik, *Etnik Çatışmaların Çözümünde Siyaset Bilimi ve Uyuşmazlık Çözümü Yaklaşımları Çatışmadan Uzlaşmaya; Kuramlar, Süreçler ve Uygulamalar*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2009, s. 182.

⁹⁹ Kalkan, a.g.e., s. 21.

Nitekim örgüt sadece tımandırılan şiddet üzerinden askeri kapasitesi ve kararlılığı konusunda değil, sosyal alanlarda ve temel ihtiyaçların giderilmesi konularında gösterdiği etkinlikle de kamuoyuna mesaj verme çabası sergilemiştir.

TEKK'nin toplumsal bağ yaratmak amacıyla kullandığı unsurlardan birini de şehitlik söylemi teşkil etmektedir. Özellikle de intihar birimleri olan Kara Kaplanlar Tamil devleti için ölmek ve öldürmek üzere eğitilmiş ve ölümlerinden sonra örgüt tarafından kahraman ilan edilmişlerdir. Davayla toplum arasında şehitlik duygusu üzerinden kurulan bu bağın duygusal olduğu kadar maddi yönleri de bulunmaktadır. Nitekim militanların ailelerine ölümlerinin ertesinde örgüt tarafından özel hizmetler sunulup özendirilmiş ve ihtiyaçları karşılanmıştır.¹⁰⁰

TEKK'nin ve diğer terörist örgütlerin amaçlarına ulaşmalarında uluslararası alanda görmüş oldukları politik ve ekonomik destek hayati önem arz etmiştir. TEKK, kurmuş olduğu organizasyonlar ve gerçekleştirdiği illegal faaliyetler üzerinden ekonomik anlamda ciddi bir destek sağlamış, politik alanda çeşitlendirdiği faaliyetleriyle de kamuoyunun dikkatini çekmek ve destek temin etmek üzere yoğun çaba sarf etmiştir.

Paul Wilkinson terörist örgütlerin mücadele içinde oldukları devlete karşı yürüttükleri propaganda savaşında medyayı ağırlıklı olarak kullandıklarını ve davalarının duyurulmasında medyanın gücünden fırsatçı bir anlayışla yararlandıklarını belirtmektedir. Wilkinson terörist örgütlerin medyayı kullanarak şu hedeflere ulaşmaya çalıştıklarını belirtmiştir¹⁰¹;

1. İdealin doğruluğu ve zaferin kaçınılmazlığı unsurlarının vurgulanarak hem kendi toplumunun hem de uluslararası kamuoyunun desteğinin hareketlendirilmesi,
2. İdealin yoğun bir şekilde gündemde tutularak, hedef grup üzerinde üst düzeyde korkunun yaratılması,
3. Hükümetin ve güvenlik güçlerinin terör örgütü karşısında verdiği cevabın dezenforme edilmesi ve kullandıkları yöntemlerin son derece olumsuz bir algıya büründürülmesi
4. İdeale destek veren ve destek verme potansiyeli gösteren kitlelerin teşvik ve mobilize edilerek taraftar sayısının artırılması, daha fazla kaynak sağlanması ve örgütün güç kazanması

---

¹⁰⁰ Kalkan, a.g.e.,ss. 110-111.

¹⁰¹Wilkinson, a.g.e., p. 78.

Wilkinson'ın da belirttiği üzere teröristler propogandalarını kendi haklılıkları ve doğru yolda oldukları izlenimi vermeye çalışmaktadırlar. Mücadele edilen devletlerde, Faşistlikle ve şiddetle eş tutularak imajı zedelenmeye çalışılmaktadır. TEKK örneğinde de bu savı destekleyecek unsurlar öne çıkmaktadır. TEKK'nin söylem ve demeçlerine bakıldığında ırkçı bir devlete karşı doğru ve haklı olan bir mücadele verdiklerini sıklıkla dile getirdiklerini görmekteyiz. Bunu Uluslararası topluma anlatan ve propogandasını yapan da Yurtdışında tamamıyla örgüt refleksi çalışın Tamil Diasporasıdır.

Örgütün politikasında Sri Lanka devletine karşı uluslararası kamuoyuna şuangümanları kullandıklarını görürüz.

5. Sri Lanka Tamilleri Çoğunluğu oluşturan Sinhala hükümetinin ve toplumunun kurbanlarıdır.

6. Sri Lanka nüfusunun yüzde 12,5'ini oluşturan Tamiller hep bir ayrımcılık ve şiddete maruz kalmışlardır.

7. Tamillerin ırkçı Sinhalalarla bir arada yaşaması düşünülemez. Bunun nedeni olarak ise geçmişte 1983'te yaşanan Kara Temmuz olaylarına atıf yapmaktadırlar.

Siyasal ve sosyal destek önemli olsa da, ancak TEKK bu durumu paraya dönüştürerek, kendine ekonomik katkı yapmayı da önemli ölçüde başarabilmiştir.

5.2.2. Ekonomik Katkısı

Fransa, İngiltere ve Kanada başlıca olmak üzere pek çok ülkede bağışların toplanması veya yasadışı aktivitelerin yürütülmesinde TEKK'nin mafya örgütleriyle işbirliği içerisinde olduğu belirtilmektedir. Örgütün işbirliği içerisinde olduğu Tamil mafyası bir yandan kredi kartı dolandırıcılığı, insan ve uyuşturucu kaçakçılığı ağında örgüte fayda sağlarken, diğer taraftan toplumsal anlamda yarattığı huzursuzlukla TEKK'nin imajının batılı ülkeler nezdinde olumsuz yönde çizilmesine sebebiyet vermiştir.

Örneğin Kanada'nın uyusturucu ticaretinde söz sahibi olan iki mafya örgütü AK Kanon ile adını Jafna'daki bir kasabadan alan VVT'nin(Valvettithurai) TEKK ile bağları tespit edilmiştir VVT'nin açık olarak örgütle bağlantılı olduğu, AK Kanon'un da örgüte sempati gösterdiği bilinmektedir. Bu iki Örgüt arasında yaşanan mücadele ve şiddet olaylarının ise, sadece Kanada halkında değil, Tamil topluluğunda ve örgüt

liderliğinde de rahatsızlık yarattığı ifade edilmektedir. TEKK'nin silah bırakmasından sonraki süreçte de Sri Lanka dışında yasayan eski militanların Tamil yer altı örgütlerine katıldığı ve söz konusu toplumlar için tehlike arz etmeye devam ettiği ifade edilmektedir¹⁰²

TEKK'nin finansman kaynağının önemli bir bölümünü uyuşturucu trafiğinden elde edilen gelirler oluşturmaktadır. İddialara göre başlıca uyuşturucu ağları Güney Çin, Tayland, Kamboçya, Afganistan, Burma ve Pakistan'da bulunmaktadır¹⁰³. Örgüte kaynak aktarımı küresel ağ çerçevesinde yapılandırılan çeşitli yollar üzerinden sağlanmıştır. Örgütün yasal ve yasal olmayan yollardan elde ettiği yıllık gelirin 200 ila 300 milyon dolar arasında olduğu belirtilmiştir. Örgüt, bireylerden ve iş çevrelerinden birebir veya çeşitli organizasyonlar aracılığıyla, insani yardım dernekleri (cephe organizasyonları) aracılığıyla ve sahip olduğu ticari teşebbüsler aracılığıyla yüksek miktarlarda para temin etmiştir. TEKK'nin sahip olduğu ticari varlıklar arasında benzin istasyonları, yayın evleri, süper marketler, kuyumcular ve telefon kartı şirketleri bulunmaktadır.

TEKK başlıca gelir kaynaklarını, Tamil diasporasından elde etmektedir. Diaspora en fazla Kanada ve Avrupa'da yoğun olarak faaliyet göstermektedir. Diasporadan sağlanan finansmanın önemli bir kısmı Human Rights Watch raporuna göre gönüllü katkılardan sağlanmaktadır. Kalan kısım ise tehdit ve zorbalıkla alınan paralardan oluşmaktadır.

Kuruluşun raporunda örgütle ilgili olarak üyelerin çeşitli baskılarla Tamillerden yardım istedikleri belirtilmektedir. Ayrıca yardım yapmayı reddedenlerin aileleri ile görüşmelerine izin verilmeyeceği yönünde tehditlere maruz kaldığı da açıklanmıştır. Yoğunluğu ve örgüte sağlamış olduğu büyük miktardaki katkılara bakılarak diasporanın örgüt politikalarını yönlendirme potansiyeline sahip olduğu düşünülmektedir. Fakat merkezi bir yapılanma şekli gösteren TEKK liderlerinin yönergeleri doğrultusunda uyguladığı yıldırma politikası ve şantajlar bu potansiyeli ortadan kaldırmıştır¹⁰⁴.

---

¹⁰² Kalkan, a.g.e., s. 123.

¹⁰³ Cindy Combs and Martin Slann, *Encyclopedia of Terrorism*, NY: Facts on, New-York, 2007, p. 173.

¹⁰⁴ Kalkan, a.g.e., s. 123.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde, dünyanın pek çok bölgesinde bulunan farklı diasporalar, artan göç hareketleri ve bunların terör faaliyetleri ile ilişkileri güvenlik açısından endişe verici düzeyde tehlikeli görülmektedir. Her diasporanın suç işleyeceği kesin olarak ileri süremezsek de, yabancılara karşı yükselen ırkçılık, dinlerden kaynaklı islamofobi ve antisemitizmin yeniden artması sonucunda kendi kimliklerini korumak amacıyla suç işleme olasılıklarının yüksek olabileceği ileri sürülebilir.

İnsanlık tarihinde göçler her zaman var olmuştur. İnsanlar bir yerden bir yere göçerken mutlaka kendi kültür, örf, adet ve geleneklerini de götürürler ve her gittikleri yerde başka insanlarla iletişim içine girerler. Günümüzde de durum bundan farklı değildir. Diasporalar bu sebeple oluşan ve günümüze değin bu çerçevede göreceğimiz durumun bir yansımasıdır. Sri Lanka adasında İngiliz mandası sonrası oluşan çatışma durumu da aynı bu şekilde oluşmuştur.

Sri Lanka Hint okyanusunda yer alan antik ipek yolu üzerine kurulmuş, stratejik öneme sahip bir adadır. Etnik ve dini yapılanması bakımından çeşitlilik arz etmektedir. Sri Lanka tarihine bakıldığında oldukça eskiye, üç bin yıl önceye dayandığı görülmektedir. Yer altı kaynakları bakımından zengin bir ülkedir. Petrol ve taş kömürü bulunmamaktadır. Fakat demir, değerli taşlar ve pek çok maden yatakları ülkede yer almaktadır. Başkenti Kolombo (Colombo), önemli kentleri ise, Cafna, Kendi, Gampaha, Kurangalar ve Gal'dır. Sri Lanka'da bulunan limanlar Tirinkomali, Kolombo ve Gal şehirlerindedir. Bağımsızlığını kazanmadan önce Portekizlilerin, Hollandalıların ve İngilizlerin hakimiyeti altında yaşamıştır. Bağımsızlığını 4 Şubat 1948 yılında kazanmıştır. Bağlantısızlar Hareketinin kurucularından ve İngiliz Milletler Topluluğu üyesidir.

Ülkenin kuzey ve doğusunu Tamil Kaplanları olarak bilinen terör örgütü kontrol etmekteydi. Sri Lanka devlet güçleri 26 yıl bil fiil örgüt ile mücadele etmiştir. Çatışmalar sırasında sosyal yaşam felç olmuş, ekonomi bozulmuş, yerleşim birimleri yıkılmış, yakılmıştır. Etnik güçlerin siyasallaşma süreçlerinde dışardan sağlanan destek ön plana çıkmaktadır. Bunun da en büyük sebebi Sri Lanka Tamil diasporasının gücüdür. Tamil ayaklanmasını yöneten TEKK kullandığı yöntemlerin belirsizliği, değişen konjonktür nedenleri ile Hindistan'ın iş birliğini yitirmiştir. Bu bağlamda bölgeler arasındaki ilişkilerinde koşulların getirdiği duruma göre değişkenlik gösteren bir yapılanma sürdürmüştür.

2009 yılında Sri Lanka hükümetinin zaferi ile sonuçlanan çatışmalar sona ermiştir. Sri Lanka bir terör örgütünü bitirerek, diğer ülkelerin istediği fakat gerçekleştiremediği hedefe ulaşmayı başarmıştır. Terör örgütleri her saldırıda çeşitli tavriler alarak daha da cesaretlenir. Bu durumu önlemek isteyen Sri Lanka devleti, terör örgütünü bitirmiştir. Fakat savaşın ardından ortaya çıkan tablo, 100 bin Sri Lankalının ölümü, 100 bin insanın yaralanması şeklinde olmuştur. 460 bin insan ise mülteci konumuna düşmüştür. 26 milyon insanın yaşadığı bir ülke için bu rakamlar çok yüksektir. Örgütün bitirilmesiyle birlikte gelecek planları yapan Sri Lanka devleti komşu ülkelerle ticari ve siyasi ilişkilerini geliştirecek anlaşmalar yapmıştır. Vatandaşları da kendi topraklarına dönmeye başlamışlardır.

Ülke dışında yer alan güçlü bir örgüt yapısı olan Tamil diasporası ise kendini var eden davalarını sürdürme eğilimindedir. Her diaspora terörist faaliyetleri destekler yapıda değildir. Ancak Sri Lanka tamil diasporasını suça iten nedenlerin temeli politiktir. Bu sebep onları teröre iten başlıca sebeptir.

Sri Lanka Tamil Diasporası örneği, ülkede her iki toplumu bütünleştirecek mekanizmaların geliştirilmesi gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Dini, dili, kültürü farklı insanların çatışmalarının daha büyük sorunlara ve trajedilere yol açacağına bir örneğini oluşturmaktadır. Ülkeyi yöneten hükümetin hoşgörüyü hakim kılacak adımlar atmasının da önemli olduğunu göstermektedir.

Sri Lanka hükümetinin terörle mücadelede kullandığı askeri yöntem ve elde ettiği olumlu sonuç, terörizmle mücadele alanında önemli örneklerden biri olarak görülmektedir. Ancak şiddetin yeniden başlamaması adına yapılması gerekenler vardır. Sri Lanka hükümeti bu konuda adımlar atmaktadır.

Bu tez genel itibarıyla diaspora, etnik çatışma ve anlaşmazlık durumlarını pek çok yönüyle karşılayan bir örnek olması sebebiyle Sri Lanka Tamilleri örneğinden yola çıkarak, benzer durumlar da terör faaliyetlerini önleyici unsurlara da yer vermiştir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKTAŞ Melih, **Narkoterörizm Dünyada ve Türkiye’de Terör**, TC Merkez Bankası Yayınları, Ankara, 2002.
- ALKAN Necati, **Gençlik ve Terörizm**, TEMUH Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2002.
- ARI Tayyar, **Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika**, Alfa Yayınları, İstanbul, 2004.
- BALCIOĞLU İbrahim, **Sosyal Psikolojik Açıdan Göç**, Elit Kültür Yayınları, İstanbul, 2007.
- BRAZİEL J. E. and A. Mannur, **Nation Migration**, Globalization: Points of Contention in Diaspora Studies, Theorizing Diaspora: A Reader Oxford: BlackwellPub, 2007.
- BYMAN Daniel, **The Logic of Ethnic Terrorism**, Studies in Conflict and Terrorism, 1998.
- CEVİZCİ Ahmet, **Paradigma Felsefe Sözlüğü; Anarşizm**, Paradigma Yayıncılık, İstanbul, 2005.
- CHAMPBELL Charlie, **Günah Keçisi: Başkalarını Suçlamanın Tarihi**, (Çeviren: Gizem Kastamonulu), Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2013.
- CLIFFORD James, **Further Inflections: Toward Ethnographies of the Future**, Cultural Anthropology, 1994.
- COHEN Robin, **Global Diasporas: An Introduction**, New York: Routledge, 2008.
- COMBS Cindyand Martin Slann, **Encyclopedia of Terrorism**, NY: Facts on, New-York, 2007.
- CORDELL Karl, **Introduction: Aimsandobjectives**, EthnicityandDemocratisation in the New Europe, New York, Routledge, 1999.
- ÇEÇEN Anıl, **Yeni Ekonomi Sürecinde Türkiye, Dünyada ve Türkiye’de Terör Konferansı**, TCMB Yayınları, Ankara, 2002.
- ÇELİK Ayşe Betül, **Etnik Çatışmaların Çözümünde Siyaset Bilimi ve Uyuşmazlık Çözümü Yaklaşımları Çatışmadan Uzlaşmaya; Kuramlar, Süreçler ve Uygulamalar**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2009.
- ÇINAR Yusuf, **Barışı Konuşmak; Teori ve Pratikte Çatışma Yöntemi**, ODTÜ Yayıncılık, Ankara, 2008.
- ÇİTLİOĞLU Ercan, **Gri Tehdit Terörizm**, Destek Yayınları, Ankara, 2008.
- DAVIES Sara and Richard Devetak, **Security and theWar on Terror**, Routledge, New York, 2008.
- DUFOIX Stephane, **Diasporalar**, Hrnt Dink Vakfı Yayınları, İstanbul, 2011.
- ERDOĞAN Mustafa Murat, **Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması**, Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi Yayınları, Ankara, 2011.
- GÜNEŞ Firdevs, **Polis-Halk İşbirliğinde Halkın Eğitim Durumu**, I. Polis-Halk İşbirliği Sempozyumu Bildirileri, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 1995.
- GÜZEL Cemal vd., **Silinen Yüzler Karşısında Terör**, Ayraç Yayınları, Ankara, 2002.

- İLHAN Suat, **Terör Neden Türkiye’de**, NU_DO Yayın Dağıtım, Ankara, 1998.
- LAQUER Walter, **Terroism**, Little Brown and Company, Boston, 2011.
- LAQUEUR Walter, **The Age of Terrorism**, Little Brown and Company, Boston, 1987.
- MARİENSTRAS R., **Onthe Notion of Diaspora**, Massachusetts: Edward Elgar Pub.2006.
- MCNEILL William, **Human Migration in Historical Perspective**, Population and Development Review, New-York, 1984.
- ÖZGÜR Murat, **Cog 108 Nüfus Coğrafyası**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara, 2011.
- PERKİNS John, **Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafı 4 Kafes**, (Çeviren: Murat Kayı), April Yayıncılık, İstanbul, 2015.
- ROZEN Minna, **Homelands and Diasporas: Greeks, Jews and Their Migrations** I. B. Tauris, London, 2008
- SCHMİD Alex P., JONGMAN Albert J. , **Political Terrorism : A New Guide To Actors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories & Literature**, Transaction Publishers, New Brunswick(USA) & London(UK), 1988
- SEVER Mustafa vd., **Teröre Sosyo-Psikolojik Açidan Genel Bir Bakış**, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 2010.
- SHEFFER Gabriel, **Diaspora Politics**, At Home Abroad, Cambridge: Cambridge University Press.
- TÖLÖLYAN Khachig, **Diaspora Studies-Past, Present and Promise**, IMI Working Paper Series, 2012.
- WALLERSTEİN Immanuel ve Etienne Balibar, **İrk, Ulus, Sınıf: Belirsiz Kimlikler**, (Çeviren: Nazlı Ökten, Metis Yayınları, İstanbul, 1995.
- WETS Johan, **Migration and Development: Myths and Facts**, International Organization for Migration, European Policy Centre Paper, New-York, 2004.
- WILKINSON Paul, **The Media and Terrorism: A Reassessment**, Terrorism and Political Violence, Published By Frank Cass, London, 1997.
- YEŞİLTAAŞ Murat ve Ömer Behram, **Sınırdaki Düşman: Türkiye’nin DAEŞ ile Mücadelesi**, Seta Yayınları, İstanbul, 2016.
- YILDIZ Ahmet, **Ulus Devletin Bunalımı**, Etkileşim Yayınları, İstanbul, 2010.
- YILMAZ Ömer, **Aslan’ın Kaplanla Mücadelesi: Sri Lanka ve Tamil Anayurdu Özgürlük Kaplanları**, USAK Yayınları, Ankara, 2009.
- YÜKSEL Erkan, **Medya Gerçeği, Gerçek Yaşam ve Terör Haberciliği**, Çizgi Kitabevi, Konya, 2004.

MAKALELER

- AHMED İkbâl, “Terörizm: Bizimki ve Onlarınki”, **Haksöz Dergisi**, 2001, Sayı: 29, 1-25.
- ALTUN Fahrettin, “11 Eylül Literatürü ve Bizden Neden Nefret Ediyorlar”, **Sosyal Bilimler Dergisi**, 2002, Cilt: 11, Sayı: 25, 1-15.

- AYHAN Halis, "Terör Kavramı, Güvenlik Konseyi ve Genel Kurul Özelinde Birleşmiş Milletler" in 2001 Sonrası Terör Yaklaşımı", **Güvenlik Stratejileri Dergisi**, 2015, 1-25.
- BAHARÇİÇEK Abdulkadir, "Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu", **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2000, Cilt: 10, Sayı: 1, 45-56.
- CHALK Peter, "The Tigers Abroad: How the LTTE Diaspora Supports the Conflict in Sri Lanka, Georgetown", **Journal of International Affairs**, 2008, 45-85.
- ÇAĞLAR Ali, "Türkiye'de ki Terör Örgütlerinin Yapısal Özellikleri", **Strateji Dergisi**, 1995, Sayı: 9, 115-135.
- DEMİR Cenker Korhan, "Terörizmle Mücadelede Örgütsel Yaşam Evreleri Yaklaşımı", **Güvenlik Stratejileri Dergisi**, 2013, Cilt: 11, Sayı: 22 131-167.
- DEMİRLİ Aysin, "Terörizm, Psikososyal Etkileri ve Müdahale Modelleri", **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 2011, Cilt: 4, Sayı: 55, 66-78.
- DUFOIX Stephane , Chapter Two: "Deconstructing and Reconstructing 'Diaspora': a Study in Socio-Historical Semantics" Editors: Ben-Rafael, Eliezer, Yitzhak Sternberg, Judit Bokser Liwerant ve Yosef Gorny , **Transnationalism – Diasporas and the Advent of a New (Dis)order**, Leiden: Brill, 2009, 47-74
- DUMAN Betül ve Osman Alacahan, "Getto Tartışmasına Bir Metropolden Bakmak", **Sosyal Bilimler Dergisi**, 2012, Cilt: 5, Sayı: 2, 55-74.
- GENÇTÜRK Tuğçe, "Terör Kavramı ve Uluslararası Terörizme Farklı Yaklaşımlar", **Başkent Üniversitesi Dergisi**, 2012, 1-11.
- KOÇ Mustafa, "Diasporada Dindarlık ve Umutsuzluk: Fransalı Müslüman Türk Azınlık Grup Üzerine Ampirik Bir Araştırma", **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 2013, Sayı: 39, 436-445.
- KORKMAZ Gürol, "Meydanın Terör Konulu Haber Sunumuna Analitik Bir Bakış", **Polis Dergisi**, 1999, Yıl: 5, Sayı: 18, 1-26.
- KURUBAŞ Erol, Etnik Sorunlar: Ulus-Devlet ve Etnik Gruplar Arasındaki Varoluşsal İlişki, **Doğu Batı Dergisi**, 2008, Sayı: 44, 1-15.
- KÜÇÜKŞAHİN Ahmet ve Tamer Akkan, "Değişen Güvenlik Algılamaları Işığında Tehdit ve Asimetrik Tehdit", **Güvenlik Stratejileri Dergisi**, 2007, 41-66.
- LAÇİNER Sedat, "11 Eylül Olayları (Yeni Terörizm) ve Ermeni Sorunu", **Stratejik Analiz Dergisi**, 2001, Cilt: 2, Sayı: 19, 25-45.
- ÖRGÜN Faruk, "11 Eylül, Küreselleşen Terör ve Medya", **Hatay Polis Dergisi**, 2002, Cilt: 5, Sayı: 5, 20-45.
- ÖZOCAK Özer, "Diaspora Kavramı ve Ermeni Diasporası", **Yeni Türkiye Dergisi**, 2014, 1-15.
- PORTE Robert, "Mental Health's Role in Combating Terror", **Journal of Mental Health**, 2004, Volume: 13, No: 6, 531-535.
- ROUSE Roger, Mexican Migration and the Social Space of Postmodernism **Diaspora: A Journal of Transnational Studies Volume 1, Number 1, Spring 1991** pp. 8-23. University of Toronto Press
- SAFRAN William, "Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return", **Diaspora: A Journal of Transnational Studies**, 1991, Volume: 1, No: 1, 75-95.

- SEVER Hanifi ve Muhammed Sever, “Avrupa Birliği Ve Türkiye Ekseninde Yasadığı G ve İltica Paradoksu: Domino Etkisi Sonrası Yaşananlar”, **Polis Bilimleri Dergisi**, 2013, Cilt: 15, Sayı: 2, 86-105.
- SUNATA Ulaş, “Türk Dış Politikasında G ve Mülteci Rejimi”, **Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel alışmalar Dergisi**, 2015, Cilt: 2, Sayı: 1, 12-40.
- TAŐCI Kamil ve Gökhan Güder, “Teknoloji Politikalarında Diasporaların Yeri ve Yazılım Endüstrisinin Gelişimine Etkileri: Brezilya, Çin, Hindistan ve Türkiye rneği”, **Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi**, 2008, Cilt: 3, Sayı: 2, 35-70.
- TUNÇ Ayşe Şebnem, “Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye’deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme”, **Tesam Akademi Dergisi**, 2015, Cilt: 2, Sayı: 2, 29-63.
- UĞUR Gökhan, “Dünden Bugüne Anarşizm ve Anarşizmin zmesi Gereken Sorunlar”, **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 2010, Cilt: 12, Sayı: 1, 133-158.
- YAPICI Utku, “Yahudi Diasporası Diaspora alışmalarında Bir İdeal Tip Olarak Kalmalı Mı?”, **Alternatif Politika Dergisi**, 2016, Cilt: 8, Sayı: 2, 220-235.
- YILDIZ Fırat, “Uluslararası G ve Diaspora ile İlişkili Kavramlar”, **İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi**, 2014, Cilt: 3, Sayı: 2, 385-420.

TEZLER

- İŞERİ Reyhan, Türkiye’de Etnik Terör: ASALA ve PKK rneği, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).
- KALKAN vg, Etnilerin Siyasallaşması Sürecinde Bölgesel Glerin Rolü: Hindistan Sri-Lanka İlişkisi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011, (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**).

İTERNET KAYNAKLARI

<http://www.nationalgeographic.com/magazine/2016/11/sri-lanka-tamil-peace-civil-war/> (**Erişim Tarihi: 15/07/2017**)